

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 8 september 2022

Notulen van de raadsvergadering van 8 september 2022 (ochtendzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 11

Voorzitter: de heer ing. A. Aboutaleb

Tegenwoordig zijn 45 leden, namelijk: de heer M. Verhoef, mevrouw L.S. Vlieger, mevrouw C. Aafjes-van Aalst, mevrouw I. van Wifferen, mevrouw J.M. Nunnely, mevrouw M.M. Vlasblom, de heer J.M.D. de Waard, de heer A.R. Oostdijk, de heer B. van Drunen, de heer E.P.J. Verweij, de heer D.J. van Dommelen, mevrouw M.S. Abrahamse, mevrouw I. Coenradie, mevrouw P.J.H.D. Verkoelen, de heer T. Kind, mevrouw V.A. Bruin, mevrouw A.J.A. Maassen, mevrouw M.Y. Morkoç, mevrouw I. Elfilali, mevrouw D.A. van Groningen, mevrouw N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein, mevrouw T.C. Hoogwerf, de heer T.S.J. Coşkun, de heer P.J.P. Lansink-Bastemeijer, de heer R.T.J. van der Velden, de heer T. de Haan, de heer M.H. Biljoen, mevrouw A. Kockelkoren, de heer G.J. Engberts, de heer N. Balwantsingh, de heer R. Moti, de heer F. Elbay, de heer S. Soytekin, mevrouw E. Rehim Zadeh, mevrouw S. Reitema, de heer S. Ceulemans, de heer T.J. Vonk, de heer B. van Schaik, mevrouw S. van de Peppel, de heer R.G.C. Segers-Hoogendoorn, de heer T.B. Roskam, mevrouw M.S.S. de Jong, mevrouw J. Bokhove, de heer T. Kuzu en de heer S.M. Bonte

Afwezig is 1 lid, namelijk: de heer S.J.C. Becker

Namens het college is tegenwoordig de heer V.P.G. Karremans

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders

1.1 Opening

De **VOORZITTER**. Mag ik u verzoeken uw plaatsen in te nemen? Goedemorgen en hartelijk welkom bij deze raadsvergadering. In het bijzonder heet ik familie en nabestaanden van burgemeester Peper hartelijk welkom. Ook welkom aan degenen die deze vergadering vanaf een afstand volgen, vertegenwoordigers van de media en onze medewerkers. Ik heb bericht van verhindering ontvangen van de heer Becker; hij is afwezig. Wethouder Karremans zal vanmiddag tussen 15.00 en 16.00 uur in verband met MRDH afwezig zijn en ik als uw voorzitter ontvang vanmiddag de voorzitter van de Europese Commissie en minister-president Mark Rutte om 15.30 uur te Rotterdam, maar ik hoop dat we tegen die tijd al een heel eind zijn met onze raadsvergadering.

1.2 In memoriam oud-burgemeester A. Peper

De **VOORZITTER**. Aan de orde is een in memoriam van oud-burgemeester Peper. Geachte leden van de gemeenteraad, familie van Bram Peper. Vierentwintig jaar geleden, op 5 oktober 1998 nam Bram Peper in deze raadzaal afscheid als burgemeester van Rotterdam. Hij was op dat moment al twee maanden minister van Binnenlandse Zaken en sommigen vroegen zich toen af of hij nog wel behoefte had aan zo'n bijeenkomst. Hij was

immers op zijn departement druk bezig met de voorbereiding van de begrotingsbehandeling in de Tweede Kamer. En met verplichte ceremonies had hij sowieso niet veel, werd toentertijd verondersteld. Maar die avond daarvoor, op 4 oktober 1998, was Bram Peper op de nationale televisie. Tijdens dat interview sprak hij bevlogen over Rotterdam, zijn Rotterdam. Hij leek zelfs een beetje weemoedig. Men beseft hoe misplaatst die overwegingen over zijn afscheid waren. Een rituele afsluiting van zestien jaar burgemeesterschap moest er toch echt wel komen, met een terugblik op de hoogte- en dieptepunten. Dat zou hem goed doen, evenals het gemeentebestuur en de Rotterdammers. In 1982 werd de socioloog en academicus Bram Peper burgemeester van deze stad. Hetzelfde jaar had hij het essay 'Schurende verwachtingspatronen' geschreven. Ik denk dat je tegenwoordig niet zo snel zo'n titel voor een document zou verzinnen, 'Schurende verwachtingspatronen'. Maar voor de socioloog en denker Bram Peper was dat een gepaste titel. Onderwerp was de positie van burgemeester in het bestuurlijk stelsel. Ik citeer: "Wie zich niet door de incidenten van de dag van de wijs wil laten brengen, zal voorrang moeten geven aan interne beleidsontwikkeling, zal met andere woorden zijn huiswerk goed moeten doen." Met zijn aanstelling kreeg hij de kans de theorie in de praktijk te brengen. Hij ging op zoek naar samenhang in de stad en beschouwde Rotterdam als één groot laboratorium. Dat zag hij graag in vogelvlucht, omdat hij een zekere afstand nodig had om goed te kunnen waarnemen en grotere verbanden te kunnen zien en ook op die manier beter te kunnen inschatten welke invalshoeken voor beleid nodig waren. Die afstand werd soms als kil ervaren, binnen en buiten dit stadhuis. Men voelde zich soms proefkonijn in een sociologisch experiment. Zelf beschouwde hij kritiek als een compliment. Hij zei: "Ze moeten me waarschuwen als ik te populair word, want dan doe ik mijn werk niet goed." Naast waarnemen op afstand was Bram ook altijd in voor een goed gesprek. Iedereen die maar iets wilde verbeteren aan de stad, iets wilde betekenen voor de stad, voor Rotterdam, voor de Rotterdammers, was welkom op zijn werkkamer. Van staatshoofden tot buurtbewoners. Hij was ook oprecht betrokken bij burgers die in de problemen waren gekomen en een beroep op hem deden. De burgemeester als ombudsman, een rol die minder zichtbaar is maar wel heel erg verschil kan maken in het leven van heel veel mensen. Ik weet niet of ik dat van hem heb geërfd, maar de ervaring in Rotterdam is dat helaas heel veel burgers in het nauw regelmatig de hulp inroepen van de figuur burgemeester. Wat opvalt als je de notulen terugleest van 5 oktober 1998 is wat er niet werd gezegd. De Erasmusbrug, die twee jaar daarvoor door koningin Beatrix was geopend en vanaf dag één een icoon was, wordt zijdelings genoemd. Riek Bakker, Joop Linthorst, Jan Laan, grote namen van toen en kompanen van Bram, hun namen worden niet genoemd. Het enige dat de raadsvoorzitter zei is het volgende: "Het was ook in zeer kleine kring bekend dat Bram Peper de aanzet heeft gegeven voor het nieuwe Rotterdam." Zoals dat werd genoemd, zuinigjes. De ceremoniële afsluiting van zestien jaar burgemeester Bram Peper werd meer een poging van het gemeentebestuur zich te verhouden tot zijn bestuurlijke nalatenschap en de spanningen die zijn modus operandi hadden opgeroepen in die jaren. In zijn dankwoord bedankte Bram Peper alle sprekers vriendelijk en met een kwinkslag naar hun mooie woorden en spitsvondige cadeaus. Hij greep de gelegenheid aan om nog eenmaal de Rotterdamse polsslag te meten, zoals hij dat noemde. Hij typeerde de afgelopen decennia als een zoektocht naar stedelijkheid, een zoektocht in de zin van vitaliteit, economische weerbaarheid, stedelijke identiteit en sociale samenhang. Hij zei: "Wie herinnert zich nog dat bij het Centraal Station begin jaren tachtig herten graasden, de Leuvehaven een armetierige kade was, het Museumkwartier deels nog parkeerterrein voor vrachtwagens, de Wilhelminakade een verzameling vervallen loodsen, Prinseland een weidegebied en het Beursplein een vrijmarkt. Wie herinnert zich nog dat een stadsbestuur het Weena wilde bebouwen met bejaardenhuisvesting en scholen?" Einde citaat. Om daarin verandering te brengen was niet slechts een nadere benadering van functies en mogelijkheden nodig, maar evenzeer een nieuw zelfvertrouwen en hervonden geloof in de maakbaarheid van de stad.

Een opvatting, een idee, een gevoel, een beeld dat gemeentebesturen nadien hebben gekoesterd, hebben geadopteerd en steeds in gang hebben gezet. Nog eenmaal bezag hij Rotterdam vanuit een vogelvlucht in deze raadzaal en toonde wat er op ooghoogte was veranderd de afgelopen zestien jaar. Wat niet werd gezegd op 5 oktober 1998 werd geschreven in kranten na zijn overlijden op 20 augustus 2022. Dat hij samen met Riek Bakker, Joop Linthorst en vele anderen de basis heeft gelegd voor de stad zoals wij die nu kennen. Een internationale havenstad waar bewoners en ondernemers van heinde en verre zich thuis voelen en pionieren, een stad die nooit af is. Wat niet werd gezegd op 5 oktober 1998 was te beluisteren tijdens de uitvaart in de Laurenskerk, waar familie en dierbare vrienden terugblikten op de hoogte- en dieptepunten in het leven van deze wijze, eigenwijze en soms moeilijke man. Hoe enerverend en eenzaam het moet zijn geweest soms voor hem, zowel in zijn functie als burgemeester maar ook na zijn aftreden als minister. Ik vond het fijn de afgelopen jaren hem regelmatig op het stadhuis te zien. Hij was hier voor culturele bijeenkomsten, voor vieringen, dan zat hij soms in zijn rolstoel en dan ging ik naar hem toe, dan gaf ik hem een schouderklop en zei ik: 'Bram hoe gaat het met je?' 'Nou, nou, sombertjes, sombertjes.' De laatste jaren waren pijnlijk. Hij had veel pijn, maar hij had heel goede mensen om zich heen. De wijze waarop hij in zijn laatste jaren is verzorgd door zijn directe mensen verdient meer dan een pluim. En het mooiste moment was als hij in het gehoor zat en ik sprak hem aan: 'burgemeester Bram Peper is ook in ons midden.' 'Ja', zei hij na afloop, 'ik ben het natuurlijk niet meer, ik ben toch oud-burgemeester.' 'Nee', zei ik tegen hem, maar ook tegen Ivo Opstelten, 'eenmaal burgemeester van Rotterdam, altijd burgemeester van Rotterdam.' En dat kon hij waarderen. Ik was blij dat zijn persoonlijke band met de stad Rotterdam in de laatste jaren wel weer herstellend was. En fijn dat hij onder die omstandigheden heengegaan is. De opbaring van Bram in het stadhuis op 27 augustus op verzoek van familie was onverwacht een bijzondere gelegenheid. Het college en ik in het bijzonder vonden het fijn dat we daaraan hebben kunnen meewerken. Dank en waardering aan allen die bijgedragen hebben aan een voortreffelijke uitvaart. Binnen de familie, binnen de vriendenkring, maar zeker ook onze medewerkers die zich hier op die bekende zaterdag van hun beste kant hebben laten zien. Zijn Van Oldenbarneveltpenning lag prominent op zijn kist. Op de een of andere manier maakte het daarmee de cirkel gewoon rond. Bram was er, Bram acteerde, deed wat hij moest doen, deed wat hij vond dat hij moest doen. Hij is nu niet meer in ons midden en wij gedenken hem waardig als een fantastische grote man die Nederland heeft gekend. Mag ik u verzoeken kort te gaan staan. Ik dank u zeer. Ik schors de vergadering voor enige ogenblikken.

(De vergadering is geschorst.)

Heropening

De **VOORZITTER**. Ik heropen de vergadering.

1.3 Afscheid T.C. Hoogwerf als lid van de gemeenteraad

De **VOORZITTER**. Aan de orde is agendapunt 1.3, het afscheid van Tanya Hoogwerf als lid van de gemeenteraad van Rotterdam en dan ga ik weer terug naar mijn spreekgestoelte. Leden van de gemeenteraad van de stad Rotterdam, vandaag nemen we afscheid van een markante dame. Een moedige, doortastende vrouw, en misschien wel het meest spraakmakende raadslid van Rotterdam de afgelopen jaren, Tanya Hoogwerf. Beste Tanya, op 27 maart 2014 werd je geïnstalleerd als gemeenteraadslid van Rotterdam, de stad die jou zo na aan het hart ligt. Jouw partij, Leefbaar Rotterdam, had bij die gemeenteraadsverkiezingen veertien zetels behaald. Het was de start van een turbulente politieke carrière, waar je niet terugdeinsde voor de rol van de luis in de pels. Je eerste

raadsperiode begon eigenlijk vrij rustig. Zo was je vervolgens lid van de commissie Bouwen, Wonen en Buitenruimte, de commissie Economie, Haven, Mobiliteit en Duurzaamheid en de commissie Werk en Inkomen, Participatie en Volksgezondheid. In de periode 2018-2022 laaide het vuurtje op ergens in je lijf. Het vuur dat je wilde gaan voor waarschijnlijk het punt in je leven dat je het meest belangrijk vindt. Opstaan in een onderwerp waar je zelf altijd van zei: daar weet ik veel meer van dan ik in de raad kan zeggen. Het vuur, je belangrijkste drijfveer om de lokale politiek mogelijk in te gaan, bescherming van vrouwen die te maken krijgen met geweld. Want je wist hoeveel impact dat geweld op iemands leven heeft. Je had gezien hoe de opvang, de bescherming, de hulpverlening hier werkte. Dat was zodanig dat je van oordeel was dat het beter kon. Sterker nog, het kon veel beter. Daarbij liet je je door niets en door niemand iets wijsmaken of van je pad af brengen. Je schuwde ook niet om scherp te oordelen, snoeihard soms. Vooral bij schrijnende dossiers waarbij de gemoederen hoog opliepen, zoals de dood van de Amerikaanse studente Sarah Papenheim, die door een verwarde huisgenoot werd doodgestoken in haar studentenflat. Dossiers waarbij iemand al vaak in beeld is, maar er niet altijd iemand was om door te pakken. De passie waarmee je jaren hebt gestreden voor betere bescherming en opvang van vrouwen en kinderen dwingt respect af. Je zette door, ook al vonden anderen soms dat het wel voldoende was. Boos worden, ja, dat kan je als de beste. Vooral een hekel hebben aan vaag taalgebruik, allergisch voor mooie ambtelijke termen, ook al zijn de intenties die daarmee gemoeid zijn wel goed en positief. Op de peristubie ging men recht op zitten als jij aan het woord was. Een bespraakte dame die vaak wist waar ze het over had. Vaak, want soms was het niet zo, maar dan was het lastig om te zeggen: ja, een ander had gelijk. Wij tweeën hebben ook regelmatig met elkaar van doen gehad in deze raadzaal op allerlei manieren. Pittige discussies. Maar opvallend was, en dat is misschien een goede bekentenis in deze raadzaal, dat het buiten de raadzaal altijd hartelijk was, altijd hartelijk. Volgens mij ben je een van de raadsleden die het meest op mijn kamer is geweest de afgelopen jaren. Soms om steun te zoeken, soms om gewoon bij te praten, en soms om dingen af te leggen. Hard op de zaak, zacht in de relaties, een les voor velen. En uiteraard was je net als wij allemaal aangeslagen door de dood van Hümeyra, vermoord door haar ex-vriend en stalker. Je wilde het naadje van de kous weten over de bescherming van Hümeyra nadat er aangifte was gedaan van stalking. Je dook in de strafrechtelijke aanpak van de verdachte. De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd deed ook onderzoek naar de zaak Hümeyra. Na publicatie van het rapport vertrokken twee bussen met Rotterdamse raadsleden naar het ministerie in Den Haag om daar uit de eerste hand tekst en uitleg te krijgen van de onderzoekers zelf. Dat het onderzoek plaatsvond was niet verrassend, want dat gebeurt weleens vaker, maar die bussen naar Den Haag, dat was uitzonderlijk en nog niet eerder vertoond. Dat was allerminst vanzelfsprekend, ook voor Haagse burelen niet. Maar het lukte, dankzij jouw vasthoudendheid en jouw inzet om het te willen weten en het feit dat je veel collega's hebt gemotiveerd om daarin mee te gaan. Een ervaren raadslid als je bent weet je dat een sterk betoog nog geen verandering in een zaak kan brengen. Net zomin als een aangenomen motie. De opgave bij een onderwerp van maatschappelijk belang is doorgaan, doorzetten. En zo zullen we je blijven herinneren in deze raad, als een doorzetter, als een echte enorme doorzetter. In Den Haag zullen ze zeggen: een drammer. Elk gremium heeft zijn eigen taalgebruik hè. Je besepte ook dat onderzoek naar de ketenaanpak van huiselijk geweld niet zomaar een onderzoek moest worden. Nee, dat moest gebeuren door een vooraanstaand onafhankelijk instituut onder regie van de raad zelf, met zoveel mogelijk medewerking van betrokken instellingen in de lokale en regionale keten. Nu heb ik in deze raad veel meegemaakt, maar dat de raad zelf in de lead gaat bij het uitvoeren van een eigen onderzoek en op deze manier dan ook het thema in de raad terugbrengt, dat vond ik toch echt wel een vernieuwende en een verfrissende aanpak. En zo geschiedde. Tanya wist dat werkelijke verbetering in de keten van geweld tegen vrouwen medewerking van het professionele veld vereist, en meer nog, de bereidheid om de conclusies en aanbevelingen over te nemen en zich ernaar te gaan staan,

en ernaar te gaan gedragen in de praktijk. Zij aan zij met Christine Eskes van het CDA en Jimmy Smet van GroenLinks kreeg Tanya dit voor elkaar, een bijzonder trio. Het hoogtepunt was een indrukwekkende bijeenkomst in de Laurenskerk waar boegbeelden van instellingen, wethouders, raadsleden en professionals de handen ineensloegen voor een verbetering van de aanpak van geweld tegen vrouwen. Een aanpak gebaseerd op het onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut, onderschreven door raad en college. En nu is het een zaak van volhouden, van vinger aan de pols houden en nooit verslappen. Want verslappen betekent mogelijk weer nieuwe slachtoffers. Zoals Tanya dit met Christine en Jimmy klaarspeelde, zo gebeurde dat ook met 'Een kind is geen kavel', het verslag van de commissie ZOCS naar aanleiding van een reeks hoorzittingen. De conclusies en aanbevelingen zijn voor het huidige college de leidraad voor verbetering van de specialistische jeugdhulp. Nooit klaar. Zo'n ijzervreter als Tanya deed dat eigenlijk alleen maar om de doelen te bereiken voor de mensen zelf. Want naast het dingen doen is in mijn beleavingswereld, naast de drang om dingen te willen doen, zitten er ook intenties achter. En als die intenties zuiver zijn, dan is het doel twee keer gespeeld. Niet alleen heb je iets willen bereiken, maar dat doe je ook nog eens vanuit een zuiver geweten. En dat geweten is erg van belang. In de politiek komt het zelden voor dat die twee dingen in elkaars verlengde liggen. En ik heb mogen bespeuren bij jou dat die boosheid, als je daar ging staan en een beetje vooroverbuigend over die tafel, gegeven ook jouw lengte, de boosheid die je daarmee uitstraalde, daar zat een gemeente intentie achter, met het doel werkelijk die ene meter verschil te maken voor de mensen daarbuiten. Dat zullen we nog altijd over je blijven zeggen, ik zal dat over je blijven zeggen. En kort voordat je de overstap maakte naar waar je nu naartoe gaat hebben wij wederom met elkaar een broodje gegeten, een beetje het veld overziend en met elkaar gesproken over hoe de dingen gaan en hoe jij dat zo waardeert. En ik moet zeggen: het was geen verrassing dat je mij kort daarna liet weten dat je iets anders ging doen. Er komen altijd momenten waar iemand het gevoel heeft: misschien kan ik mijn energie en mijn kracht voor hetzelfde doel op een andere manier op een andere plek inzetten. En ik denk dat dat een goede keus is. Rotterdam en de slachtoffers waar het over gaat zullen veel aan je hebben, op een andere plek waar je wederom, dit keer met voor een deel de sleutel in je eigen hand, kunt gaan draaien zoals je denkt dat het nodig is om resultaat te boeken. Wij zullen met waardering over je blijven spreken. Hartelijk dank voor je inzet. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.)

(Applaus)

(De vergadering is geschorst.)

Heropening

De **VOORZITTER**. Mag ik u verzoeken te gaan zitten? Mag ik de raadsleden ook verzoeken binnen te treden? Ik geef graag het woord aan Tanya Hoogwerf.

Mevrouw **HOOGWERF** (lr). Hé, psst, schatjes, ik kon het niet laten natuurlijk. Nog een laatste keer heb ik het voorrecht om als raadslid het woord te mogen voeren vanaf deze unieke plek. Wat ben ik dankbaar geweest voor alle keren dat ik namens mijn partij de kans heb gekregen om vanaf deze plek te strijden voor wat ik belangrijk vind. Waar ik vind dat we als overheid de bal laten vallen, waar we kwetsbaren in de steek hebben gelaten en waar we onszelf soms als beleidsmakers en regelgevers belangrijker zijn gaan vinden dan diegenen waar we uiteindelijk het beleid en de kaders voor bedacht zouden moeten hebben. Dat die strijd al gestreden zou zijn, daar maak ik mee geen illusies over, daar zijn we nog niet. Maar ik hoop van harte dat we met de stappen die we hebben kunnen zetten de weg naar verandering wel is ingeslagen, dus pak vooral door met die aanpak seksuele

straatintimidatie. Laat Den Haag niet de regie bepalen maar geef het probleem de urgentie die het verdient. 2024, vanaf 2017? Dit hadden we in Rotterdam allang geregeld kunnen hebben. Blijf vooral boven op het verandertraject huiselijk geweld en het manifest dat met de verandepartners is gesloten, blijf er bovenop zitten en blijf kritisch. Ook op mij in mijn nieuwe rol. Doe een follow-up op 'Een kind is geen kavel'. Papier is geduldig, maar papier biedt geen bescherming aan kinderen die met spoed hulp en bescherming nodig hebben. Blijf die regierol als raad houden. Houd aandacht voor seksueel geweld, veiligheid op en rond scholen. Een kwetsbare groep jongeren die op het punt staan om of hun pad te vinden of hun weg te verliezen. Ik hoop in ieder geval de energie en inspiratie over te hebben kunnen dragen om daar vooral op door te pakken en dat vast te houden. Ik ben ook dankbaar voor de woorden van de burgemeester. Dat geeft een stukje houvast dat wat de afgelopen acht jaar is gebeurd ook beklijft. Heel fijn, dank daarvoor. De rode draad tijdens mijn jaren in de raad is altijd de aanpak van huiselijk geweld geweest. Het zichtbaar maken van het leed en het geweld achter die voordeur. Wij maken ons vooral druk over wat zichtbaar is, maar dat stille leed, dat verborgen verdriet, dat is het grootste geweldsprobleem dat we als samenleving kennen. 14.000 meldingen alleen al dit jaar in deze regio van ex-partnergeweld, kindermishandeling, stalking. Alleen al dit jaar in onze regio. Het is pas het topje van de ijsberg. Dit is wat we weten en er is veel meer wat we niet zien. Ik ben trots om aan de slag te gaan als kartrekker bij Philomena, ons eigen Rotterdamse excellente kenniscentrum huiselijk geweld en kindermishandeling. Daar werken we iedere dag aan het verstevigen van ons vangnet, het uitrollen van een rode loper voor slachtoffers, dat ieder slachtoffer verdient. Het beter positioneren van de plegeraanpak en het vergroten van kennis over een doelmatige aanpak. Daar hoort ook het leveren van input voor beleid bij, dus dat zal ik ook zeker komen doen. Helemaal van me af zijn jullie echt nog niet. Alvast een eerste punt: breng zorg en veiligheid samen. Benader intieme terreur, intimidatie en geweld door wat geliefden zouden moeten zijn, voor wat het is, geweld. Blijf kritisch nadenken over wat nodig is en laat je inspireren door wat er mogelijk is. Ik nodig iedereen ook van harte uit om een bezoek te komen brengen aan Philomena. Het eerste werkbezoek van wethouder Struijvenberg staat gelukkig ook al gepland. En bij dezen wil ik graag in het kader van integratie van dit domein in zorg en veiligheid onze burgemeester graag uitnodigen om onze nieuwe locatie bij Little C te komen openen. Als hoeder van de openbare orde en veiligheid kijken we ook naar u en de capaciteit en de middelen van de directie Veilig om voldoende bescherming te kunnen bieden. Alleen gezamenlijk maken we een vuist tegen geweld in Rotterdam, voor of achter de voordeur. Als laatste zo ontzettend veel dank, waardering en complimenten aan iedereen hier in dit huis die iedere dag weer zijn steentje bijdraagt aan die stad, aan het stadhuis en aan ons. De mensen die we hier hebben zijn onvolprezen en goud waard. Dus ik kan niet genoeg zeggen: dank jullie wel voor alle goede zorgen ook tijdens de afgelopen acht jaar. Dank aan mijn collega's voor de inspiratie en de samenwerking en natuurlijk ook bedankt aan mijn partij. Bedankt voor de kans die ik heb gekregen, de lessen die ik heb geleerd en het verschil dat ik hopelijk heb kunnen maken. Ik wens jullie ontzettend veel plezier, hart en knokken voor de stad toe. Dank jullie wel.

(Applaus)

De **VOORZITTER**. Het gaat je goed.

1.4 Onderzoek geloofsbrieven van een nieuw benoemd lid van de gemeenteraad

De **VOORZITTER**. Ik ga met u verder met agendapunt 1.4, Onderzoek geloofsbrieven van een nieuw te benoemen raadslid. Het gaat om de heer S.M. Bonte. Ik stel een commissie voor onderzoek van geloofsbrieven in onder leiding van de heer Lansink, met als leden mevrouw Kockelkoren, mevrouw Elfilali, de heer Van der Velden en mevrouw Mohamed-

Hoesein. Ik neem aan, mijnheer de voorzitter, dat u de werkzaamheden inmiddels heeft afgerond. Mogen wij van u vernemen hoe dat eruitziet?

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Dank u wel voorzitter. Collega's, ik deel u mede dat de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven van het nieuw benoemde lid S.M. (Sebastiaan) Bonte heeft onderzocht. De commissie heeft de geloofsbrieven en de daarbij behorende bescheiden onderzocht en in orde bevonden. De commissie adviseert u S.M. (Sebastiaan) Bonte toe te laten als lid van de gemeenteraad ter voorziening in de vacature van T.C. (Tanya) Hoogwerf. De commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven.

De **VOORZITTER**. Ik wil de commissie nog wel in stand houden, want u heeft aansluitend hierna nog een klus te doen. Ik neem aan dat de raad akkoord gaat met installatie. Dan verzoek ik de griffier om de heer Bonte naar voren te geleiden en ik verzoek de raadsleden en ook onze bezoekers te gaan staan.

1.5 Beëdiging van een lid van de gemeenteraad

De **VOORZITTER**. Mijnheer Bonte, u heeft aangegeven de verklaring en belofte af te leggen. Dat klopt? Ja. Door de gemeenteraad van Rotterdam is tot uw toelating als lid van deze vergadering besloten. Alvorens uw functie hier te kunnen uitoefenen dient u overeenkomstig artikel 14 van de Gemeentewet in de vergadering in handen van de voorzitter de eed of een verklaring en belofte af te leggen. U heeft aangegeven de verklaring en belofte af te zullen leggen. Na lezing door mij van het wettelijk voorgeschreven formulier verzoek ik u mij na te spreken de woorden: 'Dat verklaar en belooft ik!'.

'Ik verklaar dat ik, om tot lid van de raad benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik verklaar en belooft dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik belooft dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van de raad naar eer en geweten zal vervullen.'

Mag ik u vragen mij na te zeggen: 'Dat verklaar en belooft ik!'.

De heer **BONTE** (lr). Dat verklaar en belooft ik!

De **VOORZITTER**. Dan wil ik u van harte feliciteren met het mooie ambt.

(Applaus)

DE **VOORZITTER**. U kunt alvast gaan zitten. Ik schors pas als we ook de andere beëdigingen hebben gedaan. We hebben nog een aantal burgerraadsleden te beëdigen.

1.6 Onderzoek geloofsbrieven van burgerleden van een commissie

De **VOORZITTER**. Aan de orde nu agendapunt 1.6, onderzoek geloofsbrieven van vijf burgerraadsleden van een commissie. Ik had zojuist de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven ingesteld onder leiding van de heer Lansink. Mijnheer Lansink, mag ik verzoeken ons te vertellen wat uw bevindingen zijn?

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Dank u wel voorzitter, collega's. Ik deel u mee dat de commissie de geloofsbrieven heeft onderzocht van de navolgende personen die zijn aangewezen als burgerlid van een commissie. A.B. (Tom) Breedveld namens de fractie van de SP, mevrouw J.M. (Amy) de Bruijn namens de fractie van de PvdA, de heer M. (Manuel)

Crielaard namens de fractie van Leefbaar Rotterdam, de heer J.G. (Just) Hovens Greve namens de fractie van de SP en de heer P.F. (Pelle) Meurink namens de fractie van D66. De commissie heeft de geloofsbrieven en de daarbij behorende bescheiden onderzocht en in orde bevonden. De commissie adviseert derhalve A.B. Breedveld, J.M. de Bruijn, M. Crielaard, J.G. Hovens Greve en P.F. Meurink toe te laten als burgerlid van een commissie voor de raadsperiode 2022-2026 voor zover lidmaatschap van de commissie zonder onderbreking voortduurt.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Ik stel vast dat de raad akkoord gaat met toelating van deze burgerradsleden. Dat is het geval? Dan verzoek ik de griffier om betrokkenen naar voren te geleiden en ik verzoek u ook wederom te gaan staan.

1.7 Beëdiging van burgerleden van een commissie

De **VOORZITTER**. Dan gaan we nu over tot beëdiging van de burgerradsleden. Mevrouw De Bruijn heeft aangegeven de eed af te leggen. Dat klopt? En u vieren heeft aangegeven de verklaring en belofte af te leggen. Dat is juist? Dan begin ik ook met mevrouw De Bruijn. Door de gemeenteraad van Rotterdam is tot uw toelating als burgerlid van een commissie besloten. Alvorens uw functie te kunnen uitoefenen dient u overeenkomstig artikel 4, lid 7 van de Commissieverordening in de vergadering in handen van de voorzitter van de gemeenteraad de eed of een verklaring en belofte af te leggen. U heeft aangegeven de eed te willen afleggen. Na voorlezing door mij van het wettelijk voorgeschreven formulier, verzoek ik u mij na te spreken de woorden: 'Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!' en gelijktijdig dit gebaar erbij te doen, met de beide vingers van uw rechterhand.

'Ik zweer dat ik, om tot burgerlid van een commissie benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als burgerlid van een commissie naar eer en geweten zal vervullen.

Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!'

Mevrouw **DE BRUIJN** (pvda). Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Dan lees ik nu de tekst behorende bij de verklaring en belofte.

Door de gemeenteraad is tot uw toelating als burgerlid van een commissie besloten.

Alvorens uw functie te kunnen uitoefenen dient u overeenkomstig artikel 4, lid 7 van de

Commissieverordening in de vergadering in handen van de voorzitter de eed of een

verklaring en belofte af te leggen. U heeft gekozen voor de verklaring en belofte. Na

voorlezing door mij van het wettelijk voorgeschreven formulier verzoek ik u mij na te spreken de woorden: 'Dat verklaar en beloof ik!'

'Ik verklaar dat ik, om tot burgerlid van een commissie benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als burgerlid van een commissie naar eer en geweten zal vervullen.

Dat verklaar en beloof ik!'

De heer **BREEDVELD** (sp). Dat verklaar en beloof ik!

De heer **CRIELAARD** (lr). Dat verklaar en beloof ik!

De heer **HOVENS GREVE** (sp). Dat verklaar en beloof ik!

De heer **MEURINK** (d66). Dat verklaar en beloof ik!

De **VOORZITTER**. Dan wil ik u van harte feliciteren met uw toelating tot burgerlid van een commissie en ik schors de vergadering voor enige ogenblikken.

(Applaus)

(De vergadering is geschorst.)

Heropening

De **VOORZITTER**. Mag ik u verzoeken uw plaatsen in te nemen?

1.8 Mededelingen

De **VOORZITTER**. Aan de orde agendapunt 1.8, Mededelingen. Ik heb voor u geen mededelingen vandaag.

2. Vaststelling van de agenda van de raadsvergadering van 8 september 2022

De **VOORZITTER**. Vaststelling van de agenda voor de raadsvergadering van heden, 8 september 2022. Ik zal eerst de agenda met u doornemen. U kunt natuurlijk als daartoe reden is opmerkingen maken. Ik zie dat mevrouw Verkoelen al is gaan staan.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ja, want onder dit agendapunt staat bij mij spreektijdsadvies anderhalf uur, dus dat pak ik dan maar gelijk op. Daar ga ik niet tot het eind mee wachten. Ik stel voor tweeënhalf uur voorzitter, gezien er de laatste dagen nog zoveel punten bij gekomen zijn. Vorige week was het allemaal niet veel, maar het is toch nog best een gevulde agenda geworden, dus om iedereen een beetje kans te geven stel ik voor tweeënhalf uur vergadertijd.

De **VOORZITTER**. Wij gaan hier gelijk over stemmen. Het verzoek om de tijd te verlengen van anderhalf uur vergaderen naar tweeënhalf uur vergaderen. Er komt een stemvoorstel. Ik verzoek de raadsleden binnen te komen in verband met stemmingen. Even de bel laten gaan. Mag ik u verzoeken het plateau schoon te vegen? Ik heb nog niet gezegd dat er gestemd kon worden. U kunt stemmen. Het voorstel is om tweeënhalf uur te vergaderen in plaats van anderhalf uur. Kan iemand technisch niet stemmen? De rest is niet aanwezig. Ik sluit nu de stemming. We sluiten de stemming, 40 stemmen voor. Het ordevoorstel is aangenomen.

Er zijn twee verzoeken ontvangen voor een regulier debat, 'Niet aan deze tafel' van het CDA en GroenLinks, en 'Hoe staat het met de dienstreizen van burgemeester Aboutaleb!', ingediend door 50PLUS. Wenst iemand iets te zeggen over dit ordevoorstel? Dan voegen we deze agendapunten toe aan de agenda als 8.1 en 8.2. Er zijn twee verzoeken ontvangen voor een tweeminutendebat: 'Een sterke positie op de arbeidsmarkt, ook voor mbo-studenten' van de PvdA, en 'Monitor Werk & Inkomen eerste tertaal 2022 en de Wereldhavendagen' van D66. Wenst iemand hier in de orde iets over te zeggen? Dan

voegen we deze punten toe aan de agenda als 10.1 en 10.2. Er is een verzoek voor een motie vreemd aan de orde van de dag ontvangen van 50PLUS en BIJ1, 'Een mindervalide toegang tot het stadhuis via tuinzijde!' Wenst iemand hierover het woord? Zo niet, dan komt dat als agendapunt 11.1 aan de orde. Zijn er leden die nog iets willen opmerken over de agenda, anders dan de spreektijd die we net verlegd hebben? Niet?

Rond 12.45, 13.00 uur is een lunch beschikbaar. Vanwege de beschikbare ruimte wordt deze uitgeserveerd op twee plekken zoals u weet, hier buiten en in de Suze Groenewegzaal.

3. *Vaststelling van de notulen van de raadsvergadering van:*
a. 26 juni 2022
b. 7 juli 2022

De **VOORZITTER**. Vaststelling van de notulen van de raadsvergadering van 23 juni van het lopende jaar en van 7 juli, eveneens van het lopende jaar. Wenst iemand iets te zeggen over de notulen? Dat is niet het geval. Dan hebben we die gearresteerd.

4. *Mededeling van de ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst 2022 week 27 tot en met 35*

De **VOORZITTER**. Mededeling van de ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst van het jaar 2022 week 27 tot en met week 35. Twee sprekers. Mevrouw Vlieger eerst.

Mevrouw **VIEGER** (gl). Ja, dank u wel. Er zijn twee stukken die niet langs de commissie zijn geweest die ik graag nog wil agenderen. Daarvan is de eerste de financiële situatie van medewerkers. Dat is 22bb004912. De andere is een burgerbrief over het drugsbeleid. Dat is 4977, maar daar zal nog wel eerst een reactie van het college op moeten komen.

De **VOORZITTER**. Het verzoek is om die twee stukken te agenderen en bij het laatste stuk een reactie van het college te vragen. Akkoord. De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja, dank u wel voorzitter. Negen weken ingekomen stukken, zo lang zijn we blijkbaar weggeweest. Drie dingetjes, bij week 29 het stuk 5151, van de wijkraad Noordereiland over de Rotterdam Swim. Graag naar de commissie ZWCS in verband met het evenementenbeleid. Dan in week 32, van de wijkraad Bospolder-Spangen-Tussendijken over de burgerinitiatieven. Dat naar de commissie BOFV, in verband met de hele bespreking rondom de bewonersinitiatieven dat we binnenkort toch ook hier gaan bespreken naast andere adviezen, maar dit ook niet voor kennisgeving maar naar de commissie. Dan in week 35 de vragen en antwoorden rondom de Pleinbioscoop, ook naar ZWCS, dat is 5533, ook in verband met het herijken van het evenementenbeleid.

De **VOORZITTER**. Het verzoek van de heer Coşkun om deze drie stukken door te geleiden naar de door hem aangegeven commissies zal worden genoteerd. Andere sprekers bij dit agendapunt? Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Dank voorzitter. Ik heb heel even het nummer en het weeknummer niet bij de hand, maar ik kan het straks even voor u opzoeken. De beantwoording van schriftelijke vragen over ongedocumenteerde Rotterdammers. Daar staat nu nog een behandeladvies ter kennisneming. Dat moet zijn, na toezegging ook van de wethouder en de laatste actualiteitenraad, behandeling in de commissie WIOSSAN.

De **VOORZITTER**. Het verzoek om het stuk over ongedocumenteerden te behandelen in de commissie.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Ja.

De **VOORZITTER**. Fijn, akkoord. Andere sprekers? Dat is niet het geval.

5. *Bekrachtiging van de geheimhouding overeenkomstig artikel 25 van de Gemeentewet*

De **VOORZITTER**. Dan gaan we nu naar de bekrachtiging van de geheimhouding overeenkomstig artikel 25 van de Gemeentewet.

5.1 *Bijlage behorende bij de brief van burgemeester en wethouders met betrekking tot de voortgang Warmtebedrijf mei en juni 2022*

De **VOORZITTER**. Als eerste agendapunt 5.1, de bijlage behorende bij de brief van het college van burgemeester en wethouders met betrekking tot de voortgang Warmtebedrijf mei en juni 2022. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50+). 50PLUS wordt geacht tegen te stemmen.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, wij ook tegen.

De **VOORZITTER**. De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). De SP ook.

De **VOORZITTER**. Met de stemmen van deze drie partijen tegen wordt geacht op dit punt geheimhouding te zijn opgelegd.

5.2 *Bijlage behorende bij de brief van burgemeester en wethouders met betrekking tot de huurovereenkomst met Cruiseport Rotterdam*

De **VOORZITTER**. Dan de bijlage behorende bij de brief van het college van burgemeester en wethouders met betrekking tot de huurovereenkomst met Cruiseport Rotterdam. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50+). Tegen voorzitter voor 50PLUS.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Wij ook tegen.

De **VOORZITTER**. Bij1.

Mevrouw **DE JONG** (bij1). Tegen.

De **VOORZITTER**. De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Dan doe ik ook mee, tegen.

De **VOORZITTER**. Ook met de stemmen van deze vier partijen tegen wordt geheimhouding op 5.2 opgelegd.

5.3 *Bijlage behorende bij de brief van burgemeester en wethouders naar aanleiding van een incident aan de Wolphaertsbocht*

De **VOORZITTER**. Dan de bijlage behorende bij de brief van burgemeester en wethouders naar aanleiding van een incident aan de Wolphaertsbocht. Die geheimhouding kan worden opgelegd.

5.4 *Bijlage behorende bij de brief van burgemeester en wethouders naar aanleiding van een niet-natuurlijk overlijden*

De **VOORZITTER**. Dan 5.4, de bijlage behorende bij de brief van het college van burgemeester en wethouders naar aanleiding van een niet-natuurlijk overlijden. Ook dit punt kan worden geacht te zijn bekrachtigd.

5.5 *Brief van burgemeester en wethouders inzake een update van de gebiedsontwikkeling van het Schiekadeblok*

De **VOORZITTER**. Dan de brief van het college van burgemeester en wethouders inzake een update van de gebiedsontwikkeling van het Schiekadeblok. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Hier stemmen wij tegen.

De **VOORZITTER**. BIJ1.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). Tegen.

De **VOORZITTER**. SP.

De heer **COŞKUN** (sp). Er is zoveel zwartgelakt, we zijn tegen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen ook? Ook hier is met de stemmen van deze vier partijen tegen deze geheimhouding opgelegd.

6. *Hamerstukken*

De **VOORZITTER**. Dan verzoek ik u mee te kijken naar de hamerstukken.

6.1 *Het voorstel tot aanwijzing van leden van het college van burgemeester en wethouders in de besturen van gemeenschappelijke regelingen:*

- a. *twee leden in het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Rotterdam Den Haag;*
- b. *twee leden en twee plaatsvervangend leden in het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Gezamenlijke Brandweer voor het haven- en industriegebied van Rotterdam;*
- c. *twee leden in het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling DCMR Milieudienst Rijnmond;*
- d. *twee leden en twee plaatsvervangend leden van het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Nieuw Reijerwaard;*

- e. twee leden en twee plaatsvervangend leden van het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Grondbank RZG Zuidplas;
- f. een lid en een plaatsvervangend lid van het Schadevergoedingsschap HSL-Zuid, A16 en A4.

De **VOORZITTER**. De hamerstukken onder 6.1, het voorstel tot aanwijzing van leden van het college van burgemeester en wethouders in de besturen van gemeenschappelijke regelingen met bijbehorende onderdelen a, b, c, d, e en f.

6.2 *Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Blok T, Parkstad Zuid'*

De **VOORZITTER**. Het voorstel onder 6.2, het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Blok T, Parkstad Zuid'.

6.3 *Het voorstel tot onttrekking aan het openbaar verkeer van een gedeelte van de Aziëweg*

De **VOORZITTER**. 6.3, het voorstel tot onttrekking aan het openbaar verkeer van een gedeelte van de Aziëweg. Deze drie punten worden aangeboden om te hameren. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Wij willen graag bij agendapunt 6.3 tegenstemmen.

De **VOORZITTER**. Bij het hameren wordt de Partij voor de Dieren geacht tegen 6.3 te hebben gestemd. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50+). 50PLUS idem dito.

De **VOORZITTER**. 50PLUS idem. Dan worden deze punten met deze stemmen tegen gehamerd.

Mevrouw **VERKOELEN** (50+). Sorry voorzitter, ik had een foutje, ook bij 6.2 is 50PLUS geacht tegen te stemmen. Mijn excuses.

De **VOORZITTER**. Nou, ik strijk over mijn hart.

Mevrouw **VERKOELEN** (50+). Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Ja, de hamer is gevallen hè. Bij 6.2 noteren we dat 50PLUS ook tegengestemd heeft.

8. ONDERWERPEN MET EEN REGULIER DEBAT

8.1 *Debat over 'Niet aan deze tafel', aangevraagd door de leden Segers-Hoogendoorn en Biljoen*

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar agendapunt 8.1, het debat over 'Niet aan deze tafel', aangevraagd door de leden Segers-Hoogendoorn en Biljoen. Mijnheer Segers-Hoogendoorn als eerste spreker.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Dank u voorzitter. Ik ken wethouder Karremans als een oprecht mens, een oprecht politicus en sinds een jaar ook als een oprecht

wethouder. Maar na de brief van vorige week en al helemaal die van gisteren staat wat mij betreft de geloofwaardigheid van deze wethouder en daarmee van dit college in dit dossier wat mij betreft vandaag ter discussie. Want er zijn mijns inziens twee opties. Ten eerste, de wethouder neemt namens de gemeente Rotterdam weer deel aan het participatieproces om te komen tot een nieuw luchthavenbesluit en passeert daarmee de gemeenteraad die uitgesproken heeft het voorlopig resultaat op basis waarvan nu doorgeparticipeerd wordt niet te onderschrijven en de facto dus het participatieproces als afgerond te beschouwen. De tweede optie is, de wethouder neemt geen deel aan het participatieproces maar is slechts toevoerder op een niet-bestaande publieke tribune. Ik zie dat ik een interruptie heb.

De **VOORZITTER**. De heer Van Drunen heeft een vraag aan u.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Ja, dank u voorzitter. De heer Segers-Hoogendoorn noemt het heel mooi even in één zinnetje achter elkaar. Het niet-zetten van een handtekening betekent de facto uit het proces stappen. Dat is helemaal niet zo. De motie waar het om gaat, waar de heer Segers-Hoogendoorn zijn debat op gebaseerd heeft, daar wordt gewoon aan voldaan, dus mijnheer Segers-Hoogendoorn is op dit moment gewoon veel te makkelijk aan het strooien eigenlijk met desinformatie, want er is alleen maar gevraagd of opgedragen om geen handtekening te zetten en niet om uit het proces te stappen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, daar wil ik wel aanvulling op geven want ik was de eerste indiener van die motie. Er staat 'geen handtekening zetten en niet aan conformeren'. Dat gaat dus wel iets verder dan alleen geen handtekening zetten. Er kan niet gezegd worden: o, er is geen handtekening gezet maar we conformeren ons er wel aan. Dat is ook niet het geval. Maar Leefbaar Rotterdam heeft gelijk, er staat nergens dat we van tafel zouden lopen of dat we gesprekken zouden stoppen of dat het niet mogelijk zou zijn om met elkaar in gesprek te gaan. Dat staat er niet en daarin vergaloppeert de heer Segers zich hier enorm. Ik snap dat dat mooie koppen in de krant oplevert maar het is niet waar. Ik ken u, u kunt lezen, doe dat dan ook.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, ik kan lezen en ik kan ook luisteren. Mevrouw Van Wifferen heeft overigens in het vorige debat meermalen letterlijk herhaald dat wat haar betreft het aannemen van die motie ook het weglopen van die tafel betekent. De toenmalige wethouder Bokhove heeft dat overigens ook nog opgeschreven. Die was toen ook wethouder en dat dossier neemt deze wethouder nu over.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, dat laat ik me zeker niet aanleunen. Ik heb de transcriptie van het debat zorgvuldig nagelezen. Ik heb dit nergens maar dan ook nergens gezegd.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn, u kunt verdergaan.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, dank voorzitter. De tweede optie is: de wethouder neemt geen deel aan het participatieproces maar is slechts toevoerder op een niet-bestaande publieke tribune. In dat geval maakt de wethouder gebruik van een recht dat in ieder geval de BVT niet gegund was, en is de wethouder ook in die rol gehouden aan de afgesproken spelregels in dat proces, namelijk geheimhouding. Daarmee legitimeert hij wat mij betreft de facto ook het proces en daarmee zijn we weer terug bij optie 1, hij passeert de gemeenteraad. In allebei de varianten voorzitter, kan ik niet anders dan concluderen dat het een ongeloofwaardige en ook een ondemocratische stap is. Ik houd het kort want ik ben

benieuwd naar de reactie van de wethouder en welke optie hij kiest. Daarvan afhankelijk overweeg ik in de tweede termijn de gemeenteraad een uitspraak voor te leggen over diens geloofwaardigheid in dit dossier. Dank.

De **VOORZITTER**. De heer Kuzu.

De heer **KUZU** (denk). Ja voorzitter, ik heb de brief van de wethouder ook gelezen en in die brief van de wethouder staat klip-en-klaar dat in december het dossier terug zal komen in de raad naar aanleiding van het participatietraject. Ik vroeg me af of de heer Segers-Hoogendoorn dat ook heeft gelezen.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, ik heb dat gelezen, maar via u naar de heer Kuzu, dit participatieproces mag die naam sowieso al niet dragen, want het is mislukt namens de bewonersvertegenwoordiging, het is mislukt namens de provincie Zuid-Holland en het is ook mislukt, althans dat is mijn lezing van de motie van mevrouw Van Wifferen die daar nu kennelijk heel anders over denkt, door de motie die wij als gemeenteraad in juni hebben afgegeven. Dat staat nog los van het feit dat ook de nog steeds geldende motie van de vorige gemeenteraad over de eisen die wij als gemeente zouden moeten stellen in dit participatieproces allemaal van tafel zijn geveegd. Dit proces is een proces waarbij iedereen die aan die tafel zit eigenlijk zegt: wat de gemeenteraad van Rotterdam zegt, dat interesseert ons niet. En daarom sta ik hier, omdat ik zeg dat als deze wethouder de conclusie trekt: ik ga weer opnieuw aan die tafel zitten, legitimeert hij daarmee de facto dit proces en zal er aan het einde een verhaal uitkomen waar de gemeente Rotterdam ook nog eens geheimhouding is verplicht en aan gehouden is.

De heer **KUZU** (denk). Mevrouw Van Wifferen zal waarschijnlijk straks nogmaals uitleggen wat haar interpretatie is van de motie. Zij is de eerste indiener, dus dat laat ik bij haar. Waar ik voornamelijk op wil aanslaan is dat de heer Segers-Hoogendoorn aangeeft dat de gemeenteraad wordt gepasseerd. Dat het ondemocratisch zou zijn. Als ik de brief van de wethouder lees, dan zie ik heel nadrukkelijk staan dat wij hier in december over zullen praten als raad zijnde. Dan kan de heer Segers-Hoogendoorn nogmaals zijn mening ventileren, maar het is dus echt niet zo, en dat is klinkklare onzin, dat de raad hier wordt gepasseerd. Ik zou die suggestie ook verre van mij willen werpen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, ik heb in het verleden vaker met de heer Segers gedebatteerd. Ik weet dat een van zijn expertises is woorden in de mond leggen. Dat doet hij nu weer. Hij zegt nu weer: blijkbaar denkt mevrouw Van Wifferen daar anders over. Nee, ik vond het participatietraject inderdaad mislukt. Daarom hebben wij ook samen met anderen, niet samen met u, die motie ingediend. En om mij vervolgens weer constant woorden in de mond te leggen, die trukendoos ken ik, doe hem dicht, want ik ga er elke keer op terugkomen.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, dat mag u doen mevrouw Van Wifferen. Kijk, het zou u sieren en dat heb ik in het vorige debat ook al gezegd, als u nu gewoon had gezegd: we hebben als D66 voor dat coalitieakkoord gewoon een gigantische draai moeten maken in dat luchthavendossier, dan had ik daar respect voor gehad. Want in een coalitie

doe je water bij de wijn, soms meer water dan je zou willen doen, maar dat doe je om de boel bestuurbaar te houden. Dan had ik daar respect voor gehad. Maar probeert u nu alsjeblieft niet zelf woorden iedere keer op een andere manier te interpreteren en mij in de mond te leggen dat ik u dingen in de mond leg. Wat er gebeurd is, en dat weet u zelf ook en dat zeg ik ook tegen de heer Kuzu, lees uw stukken en kijk de debatten alstublieft terug. Het proces dat daar aan die tafel gevoerd is, heeft een VPP opgeleverd en op basis van dat voorlopige resultaat dat wij als gemeenteraad hebben verworpen, is men nu door aan het praten. Als deze wethouder daar opnieuw gaat zitten en de gemeente Rotterdam vertegenwoordigt, legitimeert hij daarmee de facto dit proces waar wij als gemeenteraad van hebben gezegd: dit is mislukt.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, ik kom daar zo meteen inhoudelijk in mijn eigen bijdrage op terug. Maar ik wil wel even duidelijk gezegd hebben. Kijk, dit is een soort tactiek van de oppositie om altijd te zeggen: als wij iets vinden, ja u loopt aan het lijntje van de coalitie, ja, u heeft geen eigen mening. Het is niet waar. U kunt het coalitieakkoord erop nalezen. Inderdaad hebben wij op sommige punten water bij de wijn moeten doen, maar niet op het punt van participatie. Er staat helemaal niets over in het coalitieakkoord.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja, dank u voorzitter. Ik dacht, ik blijf zitten, maar u heeft zulke grote woorden en u doet zo verbolgen, terwijl degene die hier eigenlijk verbolgen zou moeten zijn, is de partij van D66, wiens motie door de vorige wethouder niet juist is uitgevoerd. Want daar heeft niet eens in gestaan dat we van de participatietafel moesten weglopen. Dus u kunt nu wel het spel helemaal omdraaien en roepen alsof de schuldige hier zit. Nee mijnheer Segers, het is gewoon feitelijk onjuist. En ik vind het ook echt ongepast dat we deze discussie hier op deze manier gaan voeren en te doen alsof deze wethouder de gemeenteraad heeft gepasseerd. Nee, ik denk dat hij iedereen netjes heeft geïnformeerd. We gaan gewoon met elkaar aan tafel. Er zitten ook voorwaarden aan verbonden. En sterker nog, er ligt een tweetal moties uit handen van de VVD, die juist zelfs vragen om wel door te gaan met participatie op een heel andere wijze dan we nu hebben gedaan. Hoe kijkt u daar dan naar?

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGRS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, ik weet nauwelijks hoe ik hierop moet reageren. Mevrouw Van Groningen trekt wel een heel grote broek aan, als ik dat zo mag zeggen. Het enige wat ik hier doe, via de voorzitter aan u mevrouw Van Groningen, is dat ik zeg: jongens, let op hier als gemeenteraad. We worden gepasseerd, want wij doen al jaren als gemeenteraad overduidelijke uitspraken over het proces rondom deze luchthaven. Ik breng u in herinnering de motie 'De vlucht vooruit', waarin wij gewoon als eis stellen als gemeenteraad dat er een krimpscenario doorgerekend wordt. Ik breng u in herinnering wat de bewonersvertegenwoordiging hier heeft gezegd, weliswaar geheimhouding opgelegd, dat dat direct op de eerste dag van tafel is geveegd. Daar kan niet over gesproken worden. Als u zegt: het gaat allemaal netjes, dan zegt u eigenlijk: mensen, u hoeft niet naar de gemeenteraad van Rotterdam te luisteren, gaat uw goddelijke gang. Dat doe ik niet, daar sta ik voor op en daarom sta ik hier en zeg ik: de stap die deze wethouder nu zet is wat mij betreft een ongeloofwaardige, want hij passeert de volksvertegenwoordiging.

De **VOORZITTER**. De heer Kuzu.

De heer **KUZU** (denk). Voorzitter, en dat is precies het punt dat gewoon niet waar is en de heer Segers-Hoogendoorn kan hier zeggen dat de gemeenteraad wordt gepasseerd. Het is juist zo dat de gemeenteraad in december met alle informatie van degenen die nog wel deelnemen aan het participatietraject een definitief standpunt kan innemen. U komt dus nog voldoende aan uw trekken, maar ik vind u wel heel grote woorden gebruiken op het moment dat u zegt dat de raad wordt gepasseerd. Dat is geenszins het geval. Ik vind dat niet chique, en zo ken ik de heer Segers-Hoogendoorn niet.

De heer **SEGRS-HOOGENDOORN** (cda). Voorzitter, als ik daarop mag reageren, ik zou aan de heer Kuzu willen vragen via u om zich echt te verdiepen in dit dossier en zich te verdiepen in wat dit participatieproces betekent en welke rol dat speelt in het nemen van uiteindelijk een luchthavenbesluit dat weer voor jaren vastligt. Als u zich daar nu eventjes in informeert en inleest, dan kunnen we er daarna ook een debat over hebben op de inhoud.

De heer **KUZU** (denk). Voorzitter, ik kan u verzekeren dat de heer Kuzu dat uitgebreid heeft gedaan en ik vind het een heel makkelijk argument om te zeggen: ja, u moet zich verdiepen in de stukken. Dat heb ik gedaan en ik zou de heer Segers-Hoogendoorn willen vragen om de stukken echt goed te lezen, geen eigen draai voor politiek gewin voor zichzelf te maken en het daarbij te houden.

De **VOORZITTER**. De heer Moti.

De heer **SEGRS-HOOGENDOORN** (cda). Mag ik daar nog wel op reageren?

De **VOORZITTER**. Dat kunt u zo meteen, maar eerst even de heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Ja voorzitter, ik sloeg even aan op wat mevrouw Van Groningen zojuist zei, die aangaf dat niet de heer Segers verbolgen moet reageren, maar het zou eerder D66 moeten zijn die verbolgen moet reageren omdat die motie heel anders is uitgevoerd dan in de tekst zou staan. Maar ik wil bij mevrouw Van Groningen in herinnering roepen dat het college in het debat heel duidelijk heeft aangegeven hoe het met die motie zou omgaan. De wethouder heeft toen heel duidelijk aangegeven dat dat betekende dat de gemeente Rotterdam dus inderdaad niet meer zou deelnemen aan het participatietraject. De fractie van D66 noch de fractie van de VVD hebben toen gezegd: nee, dat is niet de bedoeling van de motie. Dat heb ik toen niet gehoord. Het is gewoon voor akkoord aangenomen. Dan moet u nu niet raar opkijken, of nu met terugwerkende kracht de vraag stellen: we hadden verbolgen moeten zijn. Nee, het is gewoon open en bloot in het debat gezegd dat dit zou gebeuren met deze motie. Daar is geen protest tegen aangetekend dus ik vind het heel makkelijk om nu, drie maanden later, te zeggen: de wethouder heeft toen de motie helemaal verkeerd gelezen en uitgevoerd. Het is gewoon openlijk gezegd in het debat.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja voorzitter, ik herinner me dat nog goed, ik was ook best wel een beetje verbaasd destijds, want ik denk: zo, mijn motie wordt even op zo'n manier geïnterpreteerd dat hij nog even een heel stuk verdergaat. Voor mij hoefde dat niet, maar ik dacht: als de wethouder op zo'n manier dat praktisch voor zich ziet, dan moet zij dat doen. Ik vond dat niet heel erg. Maar ik heb het niet toegejuicht, ik heb niet gezegd: ja precies, wij moeten weglopen. Ik heb het allemaal nagelezen, ik heb daar niets over gezegd.

De heer **MOTI** (pvda). Het is hier toch echt wel een heel goed gebruik voorzitter, het is gewoon een mores, niet alleen in deze raadzaal maar in alle raadzaalen en ook in de Tweede

Kamer, dat een college reageert op een motie, aangeeft hoe het de motie interpreteert en hoe het die motie wil uitvoeren, en dan is het aan de indiener om dan te zeggen: ja of nee. En als de indiener dus niets zegt, dan geldt het credo zwijgen is toestemmen, en dat is de manier waarop de motie moet worden uitgelegd. Zo werkt het al decennialang, eeuwenlang, in de parlementaire geschiedenis. Dus ik vind deze uitleg van mevrouw Van Wifferen echt te makkelijk.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja voorzitter, het was best wel een sterke motie, en ik was ook heel blij dat hij gewoon werd omarmd en een meerderheid had. Ik ben wel van mening dat hoe hij dan precies wordt uitgevoerd, als het maar recht doet aan mijn motie, dan ben ik daar tevreden mee. Dus ik heb niet helemaal die uitvoering vastgelegd. Ik vind dat ook niet nodig. Ik vond niet dat het per se was dat er helemaal niemand aan tafel moest zitten, maar als er niemand aan tafel zit vond ik dat ook niet zo'n ramp. Dus ik voelde me er niet zo sterk over en dat heb ik nog steeds.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja, dank u voorzitter. De heer Moti zegt dat wij nergens tegen in verweer zijn gekomen maar dat zijn we wel degelijk wel, want we hebben de motie 'Bewoners weer aan tafel' ingediend, die overigens ook is aangenomen. Daar was u tegen en nog een aantal anderen partijen. Maar wij vonden het juist heel belangrijk dat we wel een soort van participatie zouden houden over het vliegveld. Dus voor ons was het zeker niet de bedoeling om van tafel weg te stappen, omdat we ook vinden dat als je aan tafel blijft zitten, blijf je geïnformeerd en kun je in ieder geval sturen en de belangen van Rotterdam goed vertegenwoordigen. Dat kan niet. Het heeft mij dan ook verbaasd dat dat uiteindelijk de uitslag was. En overigens niet alleen mij, maar ook andere mensen in dit huis. En nogmaals, het is aan de indiener, ook vaak om de afdoening van de motie eerst te krijgen, om dan te zeggen: daar ben ik mee akkoord en dan kan die zo afgedaan worden. En dat is niet gebeurd.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja, dan toch graag of je in wilt gaan op de vraag die gesteld is. Het college heeft gezegd, het gaat niet om een wethouder, het college spreekt met één mond. Dat heeft gezegd: als wij de motie aannemen betekent het dat we uit het proces stappen. Dat heeft het college gezegd, waar de heer Karremans ook gewoon een rechtsopvolger van is. Dat is het uitgangspunt. Hoe reageert u daarop?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja voorzitter, nogmaals, wij hebben een andere motie ingediend waar wij toen hebben gezegd: wij willen juist wel dat die participatie blijft bestaan, dus daar blijf ik dan ook bij en dat is een soort tegenhanger om helemaal met een participatietraject te stoppen. Ik kan ook een andere vraag stellen. Heeft het voltallige college deze afdoening destijds omarmd dat ze uit het participatietraject zouden stappen?

De heer **VONK** (cu). Nee, maar daar gaat het niet om. Het gaat erom dat het college bij het aannemen van de motie, de uitspraak van de raad, heeft gezegd: het betekent dat we uit het participatieproces stappen. Dat is dus de interpretatie die meegegeven wordt bij het besluit. Dan heeft de raad gesproken, dan heeft het college de motie in ontvangst genomen en dat is

het uitgangspunt. Hoe reageert u daarop? En het gaat niet om andere moties, het gaat om deze motie.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ik heb dat destijds niet als zodanig gehoord, maar dat is wellicht ook omdat mevrouw Van Wifferen duidelijk heeft aangegeven in het debat dat wat haar betreft het niet zou betekenen met deze motie om uit het participatietraject te stappen.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Het gaat er niet om wat u hoort, het gaat erom wat er gezegd wordt. U kunt het nakijken, u kunt het lezen in de notulen. Het staat er letterlijk. Mijn vraag is dus: wat is uw reactie op dat statement van het college over deze motie?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Volgens mij blijven we in herhaling vallen want ik heb net gezegd wat ik heb gezegd.

De **VOORZITTER**. De heer Segers, u was waarschijnlijk bijna toe aan afronding. U was klaar? Dank u zeer. De tweede sprekers op deze lijst is de heer Biljoen van GroenLinks.

De heer **BILJOEN** (gl). Voorzitter, vrij recentelijk waren we hier ook in deze prachtige raadzaal om te praten over dit onderwerp, maar wel in een gewijzigde samenstelling. Mevrouw Bokhove, die nu schuin achter mij zit, zat toen aan die kant van de tafel. En vertegenwoordigers van diverse partijen die betrokken waren bij het Voorlopig Pakket Participatietraject luchthavenbesluit van Rotterdam The Hague Airport, zaten aan deze kant van de zaal. De insprekers hebben die dag over een enorme drempel moeten stappen om hun verhaal te vertellen. Want kunt u zich voorstellen wat het met je doet als je keer op keer moet vertellen dat je al jaren niet fatsoenlijk slaapt vanwege laag overvliegende vliegtuigen. Of van vliegtuigen die 's ochtends vroeg hun motoren aandoen en even stationair laten draaien. En dat je dan door niemand serieus wordt genomen. Of als je aan tafel zit met veel positieve energie en hoopt op een mutual gains uitkomst. Om vervolgens te beseffen dat je input niet gelijkwaardig behandeld wordt en de uitkomst eigenlijk al vast lijkt te staan. Vooral meer groeien, meer vliegen. En dat terwijl we de slechtste lucht van Europa hebben, dat we in Rotterdam de laagste levensverwachting hebben van de regio door luchtvervuiling. En ook de meeste kinderen onder de vijf jaar met astma door luchtvervuiling. En wat GroenLinks betreft misschien wel het allerbelangrijkste punt, de invloed op klimaatverandering, verlies van biodiversiteit, schade aan ecosystemen, opwarming van de aarde. Voor het stadhuis werden deze pamfletten uitgedeeld, waarschijnlijk heeft u die ook gehad, Maak de klimaatcrisis uw prioriteit.

De **VOORZITTER**. De heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Dank voorzitter. Ja, ik vraag me eigenlijk af waar de heer Biljoen mee bezig is. Is dit gewoon het standaard-antivliegveldverhaal van GroenLinks, of gaat hij ook daadwerkelijk iets zeggen over hoe het proces rond de motie gegaan is?

De **VOORZITTER**. Ja, mijnheer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja, maar ik moet wachten tot ik het woord krijg.

De **VOORZITTER**. Zeker, maar soms wil ik niet de dynamiek eruit halen en kan ik u rustig laten gaan. Als er meer mensen in de raadzaal staan, dan probeer ik wel verkeersregelaar te zijn.

De heer **BILJOEN** (gl). Voorzitter, de heer Van Drunen kan even rustig wachten. Ik kom zo meteen bij mijn punt.

De **VOORZITTER**. De heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Ja, dank u voorzitter. Ik denk dat de heer Biljoen het niet helemaal begrijpt, want op deze manier kan wel iedereen een inleidend verhaal gaan vertellen dat totaal niet relevant is voor het agendapunt. Het debat is aangevraagd, uw eigen handtekening staat eronder. Het gaat erover of een motie wel of niet op de juiste manier geïnterpreteerd/uitgevoerd is. En dan kunt u wel een heel mooi verhaal beginnen te vertellen, maar volgens mij bent u daarmee gewoon iedereen's tijd hier aan het verdoen.

De **VOORZITTER**. De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Voorzitter, ik sta hier namens de bewoners, niet per se namens een motie. Namens de bewoners kom ik dit verhaal vertellen. Voorzitter, en om dan dus hier aan deze kant te zitten en je uit te spreken in een zaal waar besluiten worden genomen die van invloed zijn op jou en vele generaties later het gevoel, die spanning, emoties en soms ook tranen om te zien of je dit keer wel gehoord wordt. Velen uit deze raad kennen dat gevoel en voorzitter, ongelofelijk maar waar, de gemeente van Rotterdam besloot op dat moment: genoeg, we stoppen ermee. Wij staan naast, achter, zij aan zij met deze bewoners. Het participatieproces is wat ons betreft faliekant mislukt. Wij gaan niet aan tafel, we wensen geen deel meer uit te maken van dit proces. En als grote voorbeeldstad Rotterdam hebben andere gemeenten ons hier ook in gevolgd. Ook zij wensten geen deel meer uit te maken van het proces. Zelfs de provincie Zuid-Holland besloot: dit kan niet door de beugel, wij doen niet mee. En dan denk je als Rotterdammer, als Rijnmonder, als Zuid-Hollander: wow, wat een stevig signaal, om vervolgens in het Algemeen Dagblad van 10 augustus te lezen op pagina 5 dat het standpunt van Rotterdam The Hague Airport is, en ik quote: "Onderzoek naar gevolgen van krimp is verspilling van tijd en geld." Dat is dus min of meer een bevestiging van de bijdrage van de insprekers. Dan is het vervolgens stil en opeens helemaal uit het niets, zonder enige aanleiding, ontvangen we een brief van wethouder Karremans. Beste commissieleden, de raad heeft de motie 'Vlieg niet over de participatie' aangenomen en we hebben met elkaar afgesproken om niet meer deel te nemen aan het participatietraject, maar goed, ik schuif wel weer aan. Met vriendelijke groet, wethouder Karremans. Mijn vraag is dan: namens wie schuift de wethouder dan aan? Niet namens ons, niet namens de bewoners, niet namens de wijkraden, niet namens Milieudefensie. Dus namens wie schuift de wethouder aan? Ik heb bovendien net als waarschijnlijk de hele raad geen toezegging gezien dat krimp weer onderzocht gaat worden, wat eigenlijk de aanleiding zou moeten zijn om gesprekken weer te hervatten. Voorzitter, de heer Segers-Hoogendoorn heeft zojuist al een heleboel relevante punten aangegeven waar ik me volledig bij aansluit. Eigenlijk zou mijn eerste vraag aan de wethouder moeten zijn: is de wethouder bekend met de term schiphollen, maar ik ben eigenlijk meer benieuwd wat de wethouder nu eigenlijk vindt van het proces en wat hij nu precies wil. Is de wethouder bijvoorbeeld voornemens om de gemeenten die Rotterdam hebben gevolgd en zij aan zij met bewoners staan, te verzoeken om samen weer gezellig aan tafel te schuiven? Is de wethouder voornemens om de gedeputeerde aan te sporen om de Provinciale Staten te overtuigen dat het participatieproces rondom Rotterdam The Hague Airport alsnog een plaats zou moeten hebben in de besluitvorming over Rotterdam The Hague Airport, ondanks de aangenomen

motie? Keert de wethouder de rug toe naar alle insprekers die hier waren, schriftelijke bijdragen die burgers hebben geleverd, videobijdragen die ze hebben geleverd, naar Milieudefensie en zoveel andere partijen die zich na het besluit van de gemeenteraad gesteund voelden? Of heeft de wethouder zich inmiddels ingespannen om de motie 'Bewoners weer aan tafel' uit te voeren? Wellicht kan de wethouder even een update geven wat de status daarvan is. Want de wethouder schrijft in zijn brief: ik schuif aan met het oog op de belangen van Rotterdam en de Rotterdammers. Zijn dat dan ook de belangen van de insprekers of laten we iedereen vrij en bewoners onder de aanvliegroute vallen? En dan voorzitter voor nu een laatste vraag: klopt het dat er op 1 september een bijeenkomst is geweest in het kader van het participatietraject waar de wethouder aan heeft deelgenomen? En als ik zeg, dan kan het ook een ambtelijk adviseur zijn uit naam van het college van burgemeester en wethouders. Tot zover.

De **VOORZITTER**. De heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Dank u voorzitter. Voorzitter, de aanvragers van dit debat stellen dat de stap van wethouder Karremans tegen een raadsbesluit ingaat en dat is pertinent onwaar. De motie waar het over gaat zegt heel simpel het VPP niet te ondertekenen en zegt helemaal niets over het weglopen van de tafel. Natuurlijk is er altijd een grijs gebied als het gaat over het uitvoeren van een motie en kan een wethouder ook handelen in de geest van een motie. Heel graag zelfs, want soms wil je gewoon niet dat dingen helemaal letterlijk op de punt precies gebeuren zoals ze er staan, want er zit ook ergens een gevoel achter. Maar wat de vorige wethouder gedaan heeft, die is wat ons betreft helemaal uit de bocht gevlogen. En Leefbaar Rotterdam is blij dat de huidige wethouder de zaak weer op de rit zet zoals het hoort. Wat we hier nu vandaag zien gebeuren, is eigenlijk een groepje verongelichte milieuactivisten die iedere strohalm aangrijpt om een standaard antiluchtvaartverhaal af te steken. Niets anders dan een goedkope manier om de eigen achterban te pleasen met holle retoriek.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, dank voorzitter, de heer Van Drunen doet nu precies hetzelfde als waar hij de heer Biljoen net van wilde betichten, namelijk het helemaal niet hebben waarover we het hier hebben. Ik wilde dat wel graag even doen. Dat VPP, weet de heer Van Drunen wat daar de status van was en wat dat betekende in de rest van het proces?

De **VOORZITTER**. De heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Dat VPP, ja, dat is een onderdeel van het hele proces naar een luchthavenbesluit.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, ik wil de heer Van Drunen wel een beetje helpen. Het VPP betekent namelijk voorlopig pakket participatiebesluit. Dus daarin zit eigenlijk al de richting waarop je in wil gaan. En heeft de heer Van Drunen gehoord van de bewonersvertegenwoordiging waarom zij uit het proces stappen en zo ja, wil hij dat dan even aan mij vertellen?

De **VOORZITTER**. De heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Ik heb dat zeker gehoord, maar ik sta hier niet om de heer Segers-Hoogendoorn een college te geven.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ik zal de heer Van Drunen opnieuw helpen. De bewonersvertegenwoordiging is uit het proces gestapt omdat vanaf dag 1 werkelijk alles maar dan ook alles wat zij inbrachten direct van tafel werd gegooid. Dat is ook de reden geweest waarom wij hier als gemeenteraad de uitspraak hebben gedaan: ja maar wacht eens even, als je zo omgaat met mensen die daar aan tafel horen te zitten, dan gaan wij dit ook niet meer steunen. En het is ook exact de reden waarom de provincie Zuid-Holland tot exact hetzelfde oordeel is gekomen. En dat VPP mijnheer Van Drunen, ik zal u nog een keer helpen, dat is het startpunt voor de rest van dit proces. Als je dus opnieuw aan die tafel gaat zitten, dan zeg je daarmee de facto: wij gaan ook met dit startpunt weer aan de slag. Dat is dus het startpunt waarbij alles van tafel is geveegd. En het gaat wat mij betreft helemaal niet om een debat over de voor- of tegenstanders van de luchthaven. Dat zou het veel te makkelijk maken. Het gaat er hier over of wij als gemeenteraad van Rotterdam een participatieproces serieus nemen. En daarover hebben we in juni een heel duidelijke uitspraak gedaan en hebben we gezegd: nee, dit is niet oké, dit is zeer onvoldoende, en wij zijn weg. En daarvan zegt u nu: nou, dat is een interpretatie van woorden hoor, we gaan gewoon weer aan tafel, want kijk eens jongens, we gaan aan een participatieproces meewerken, we gaan weer aan het stuur zitten. U zit niet aan het stuur mijnheer Van Drunen, en de heer Karremans ook niet. Ik zal u uit de droom helpen. Alles zal van tafel geveegd worden zoals het de afgelopen jaren steeds opnieuw is gedaan. En het is de tijd, de hoogste tijd, en dat was het al eerder, dat wij als gemeenteraad van Rotterdam zeggen: dit willen wij niet, of we nu voor- of tegenstander zijn van die luchthaven. Dit willen wij niet, want er wordt net gedaan of wij niet bestaan. Reageert u daar nu eens op.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Segers-Hoogendoorn, mag ik u vragen ook naar uw tijd te kijken en er ook een beetje op te letten? De heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Ja, als reactie op de woorden van de heer Segers-Hoogendoorn. Het gaat niet om mijn interpretatie van de woorden. Waarover dit debat is aangevraagd, het gaat over de interpretatie van de wethouder van woorden die in een motie geschreven staan en die interpretatie is gewoon onjuist geweest. En de huidige wethouder interpreteert de motie op de juiste manier door niet weg te lopen van die tafel en daar gaat het hier vandaag om.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan. U was klaar. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, toen wij van de bewoners hoorden hoe het participatietraject ging in de luchthaven en ook de technische sessie hadden gevolgd, zagen wij heel goed dat die participatie heel sterk toeleidde naar een gemiddelde, waardoor de wat extremere meningen erbuiten vielen en bewoners zich eigenlijk al van tevoren niet gehoord voelden. Daarom hebben we met een aantal partijen in deze raad een motie opgesteld om te zeggen: die participatie mogen wij niet onderschrijven. Wij mogen ons niet hieraan conformeren. En daar sta ik nog steeds met mijn partij D66 ontzettend achter. Wij moeten dat niet doen. Wij moeten zelf onze eigen zienswijzen gaan formuleren en ons niet mee laten nemen door de luchthaven. Waar het debat hier vandaag over gaat, is dat de wethouder heeft gezegd: we willen toch weer aan die tafel gaan zitten. Ik interpreteer dat anders dan weer deelnemen. Ik zie dat als informatie geven, een vraagbaak zijn en op die manier een lijntje houden met wat er gebeurt, en in gesprek gaan vind ik op zich goed. Ik wil niet dat we

hier een soort schoolpleinpolitiek hebben. Jij mag niet met die praten, jij mag niet met die praten, jij mag niet met Pietje praten, dat vind ik niet goed. Ik vind aangehaakt zijn bij wat daar gebeurt prima. Maar ik heb hierover wel een paar vragen aan de wethouder.

De **VOORZITTER**. De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Voorzitter, zou D66 kunnen specificeren wat ze bedoelen met informatie geven?

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja voorzitter, ik kom hier meteen bij mijn volgende punt, dus dat sluit goed aan. Ik wil dus aan de wethouder vragen of hij met mij eens dat de ambtenaar die daar zit, daar dus zit zonder onderhandelingsmandaat, dat hij dus geen compromissen kan sluiten, geen standpunten kan innemen, maar alleen mag luisteren en mag dienen als vraagbaak. Op deze manier vind ik het acceptabel dat de gemeente is aangehaakt bij zo'n proces, maar alleen op deze manier. Wat ik heel belangrijk vind is dat de gemeente vervolgens zelf met zienswijzen komt en daarop kan worden afgerekend en dus niet op de zienswijzen van de luchthaven, wat de vorige wethouder niet in het vooruitzicht had gesteld. Die ging alleen maar mee met de luchthaven en had geen zicht op een eigen zienswijze van Rotterdam en dat vind ik echt een heel grote verbetering.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. De wethouder zegt: ik ga er alleen maar luisteren. U bent het daarmee eens en nu zegt u ineens: de ambtenaar kan ook dienen als een vraagbaak. Kunt u dat specificeren, dat vraagbaak-zijn van een ambtenaar?

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Nou, als er feitelijke vragen zijn, vind ik niet dat een wethouder daar met zijn mond dicht moet gaan zitten en geen antwoord mag geven. Dat vind ik ook geen serieus te nemen rol. Ik vind wel dat iemand daar mag zitten, feitelijk wat vragen mag beantwoorden over het gemeentelijk beleid, maar nadrukkelijk zonder mandaat, zonder onderhandelingen en zonder uitzicht op dat wij ons conformeren aan die uitspraak. Dan voldoet hij wat mij betreft helemaal aan de motie.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Dank u voorzitter. En de democratische controle dan? Het gaat allemaal plaatsvinden onder geheimhouding. Hoe ziet u dat voor zich?

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Nou ja, uiteindelijk, de democratische controle voor ons is niet wat de luchthaven doet, maar wat wij zelf in die zienswijzen zetten. Daar gaat het om. Daar kan de wethouder op worden afgerekend. Daar staan wij aan het stuur op onze eigen zienswijzen. Dat was volgens mij ook heel duidelijk in de brief van de wethouder. Dat is waar wij aan de lat staan en de luchthaven heeft zijn eigen proces. En dat daar een ambtenaar bij zit en een paar vragen beantwoordt en luistert, vind ik geen probleem.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja, toch een vraag. Meedoen in de participatie, dat ging uit van mutual gains. Dit is een onderhandelingstafel. Vindt u nu dat de wethouder aan die onderhandelingstafel mag zitten of niet?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Nee, dat vind ik niet. Er mag nadrukkelijk niet onderhandeld worden.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). En bent u het met mij eens dat de wethouder in zijn brief wel heeft aangegeven dat hij weer aan de onderhandelingstafel wil gaan zitten, want hij neemt weer deel aan het participatieproces.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, deze zin vond ik onduidelijk en ik wil graag dat de wethouder die opheldert.

De heer **VONK** (cu). Onduidelijk is hij zeker en inderdaad zeer verwarrend. Ik ben blij dat u daarnaar vraagt. Weet u ook trouwens dat de bewoners ook wel een andere rol zouden willen hebben aan die participatietafel maar gewoon geweigerd zijn omdat bijvoorbeeld een toeschouwersrol helemaal niet mag in dit participatieproces. Bent u daarvan op de hoogte?

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Zeker.

De heer **VONK** (cu). Dus uw verwachting is dat de gemeente dan wel het voorrecht krijgt om in een andere rol aan die tafel te gaan zitten?

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja voorzitter, ik denk dat de gemeente kan... Dat het altijd goed is als de gemeente in gesprek blijft, zowel met de bewoners als met de luchthaven. En dat gesprek moet zeker geen onderhandeling zijn, maar puur een informatieve rol. Daar sta ik gewoon achter, want in gesprek blijven met elkaar is altijd een goede zaak.

De heer **VONK** (cu). Voorzitter, we spreken hier over deelname aan het participatieproces. Dat is echt wat anders. Maar goed, we gaan het straks ook van de wethouder horen. Laatste vraag, bent u het met mij eens dat u zelf in de raad heel duidelijk de koppeling heeft gelegd tussen de motie die u heeft ingediend en het beëindigen van het proces aan tafel?

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Nou voorzitter, ik heb die transcriptie heel goed doorgelezen. Ik heb dat niet gezien. Want ik dacht nog: misschien heb ik per ongeluk iets gezegd. Dat is niet gebeurd.

De heer **VONK** (cu). Voorzitter, ik ga u helpen. Ik heb de transcriptie ook goed gelezen. U hebt vier keer gezegd dat er een koppeling is tussen de motie die u indient en het weglopen van tafel. Vier keer, het kan niet zo zijn dat u die vier keer over het hoofd heeft gezien. Ik wil ze ook voorlezen zo dadelijk.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Graag, want ik heb het zelf ook gelezen. Ik heb niet gezegd: weglopen van tafel. Ik heb gezegd: stoppen met de participatie, en dat is echt iets anders.

De heer **VONK** (cu). Voorzitter zou ik in technische tijd misschien iets mogen voorlezen?

De **VOORZITTER**. Nee. U kunt buiten de vergadering om de teksten aan mevrouw Van Wifferen voorleggen.

De heer **VONK** (cu). Ik was er al bang voor voorzitter, maar ik vind wel dat het onderdeel moet zijn van het openbare debat. In de notulen stond namelijk: daarom heb ik een motie

opgesteld, woorden van mevrouw Van Wifferen, die zegt dat de gemeente Rotterdam, omdat dit proces eigenlijk niet meer goed is, de tafel moet verlaten en onder het uiteindelijke resultaat niet zijn handtekening moet zetten. Dat is één keer. En wij zeggen dus, verderop in de vergadering, ja, wij zijn het daar niet mee eens. Wij moeten daar uit stappen. Dat zijn woorden, en dit zijn er twee. Vanwege de tijd houd ik het even bij twee. Graag uw reactie.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja, ik vind dus dat we dat ook eigenlijk hebben gedaan, want we conformeren ons niet aan de uitslag. Wij doen niet mee met het proces, met het onderhandelingsproces, we doen niet mee met dat mutual-gains-proces, wij komen tot onze eigen zienswijze. En daarmee zijn we er ook geen deel meer van. Maar dat je er dan niet een ambtenaar bij kan zetten die wat informatie geeft, dat vind ik, nogmaals, geen enkel probleem.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Dank u voorzitter. Als we dan toch gaan voorlezen uit eigen werk, dacht ik: laat ik dan ook nog een stukje daarbij doen. Want mevrouw Van Wifferen heeft het inderdaad gehad over die uitkomsten van het participatietraject. Daarvan heeft u gezegd: die onderschrijven wij niet. Daarop heeft namelijk de wethouder gezegd: Nou, oké, in dat geval, met die aanpassing – dat ging over de DPP die in uw stuk had staan maar het moest de VSK zijn, even een stukje techniek – dan is het technisch in orde en dan is het oordeel raad. Wel belangrijk, realiseer ik dan, op een moment dat je deze stap neemt en aangeeft aan de voorkant niet te ondertekenen, betekent het dat je eigenlijk bij een vervolgstap geen gesprekspartner bent naar de uitwerking. Dus dat wil ik aangeven. Er is nadrukkelijk niet gezegd door de wethouder dat we dus van de participatietafel zouden wegnemen. Dank u.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Nou, dat zegt de wethouder precies, en die zegt vervolgens iets verderop, dat lees ik nu ook weer even voor: dat je het vervollgesprek stopt. Stopt. Dat zegt de wethouder namelijk een paar regels verderop. En later zegt ze dan ook nog eens een keer: als dat de mening is, dan zit je niet meer aan tafel. Woorden van het college. Niet van de wethouder hè, van het college.

De **VOORZITTER**. De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Ja voorzitter, net hadden we er natuurlijk een debatje over dat als de wethouder het aangeeft en als indiener zeg je niets, dan ga je ermee akkoord. Maar wat de heer Vonk net heeft voorgelezen, gaat natuurlijk eigenlijk veel verder. Dat is gewoon zelf zeggen. Dan stap je op van tafel, dan stap je uit het overleg. En dan is natuurlijk nu de vraag, toch echt wel aan mevrouw Van Wifferen, als je drie maanden geleden vond dat de gemeente uit het overleg moest stappen, van tafel moest stappen, wat vindt u dan nu van deze brief van de wethouder, van het college, dat ze weer aan tafel gaan stappen? Dat is dan toch wel heel belangrijk. Dan is het te makkelijk om te zeggen: ze gaan nu als toehoorder aan tafel. Nee, dat onderscheid is flauwekul.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Nou voorzitter, of het flauwekul is dat is aan u. Kijk, ik vind, we belanden hier in een soort semantische discussie. Want je hebt natuurlijk de onderhandelings tafel waarvan je bent weggelopen. Dat is ook zo, daar ben ik het nog steeds

hartstikke mee eens. Wij moeten niet in die participatie. Maar dat daar een ambtenaar aangehaakt blijft en wat vragen beantwoordt, als dat zo is hè, want dat moet de wethouder nog goed antwoorden, dan vind ik dat gewoon een ander verhaal. Kijk, we kunnen dit blijven herhalen, want ik merk dat we die herhaling van zetten nu al de hele tijd aan het doen zijn, wat mij betreft houden we ermee op. Ik zou zeggen, ja, ik blijf dan in herhaling vallen.

De **VOORZITTER**. De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Prima voorzitter, we vervallen inderdaad in herhaling. Maar ik wil nog wel even gezegd hebben dat het geen semantische discussie is. Er worden hier letterlijk citaten voorgelezen. Daar is niets semantisch aan. Iedereen hoort het. We stappen van tafel op. En het feit dat D66 nu een draai maakt, drie maanden later, en een raadsmeerderheid in deze zaal die voor krimp is, een groot deel voor sluiting maar in ieder geval een ruime meerderheid voor krimp, niet meer aan een meerderheid wil helpen omdat ze liever het minderheidsstandpunt van Leefbaar Rotterdam en de VVD die alles bij het oude willen laten, aan een meerderheid helpt, dat ze die draai maakt, kom daar dan ook voor uit.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja, dank u voorzitter. Ik wil toch even tegen de heer Moti zeggen dat ik het dan interessant vind dat tegelijkertijd in datzelfde debat een motie is aangenomen van de VVD die heet 'Blijf in gesprek' met het dictum: "roept het college op om met Rotterdam The Hague Airport in gesprek te blijven om alle Rotterdamse belangen ten aanzien van de luchthaven zo goed mogelijk te borgen in een nieuw luchthavenbesluit". Dat is gewoon aangenomen mijnheer Moti. Dan hebben we twee belangen. En dan kunt u wel doen alsof wij een minderheidsbelang hebben in deze raad. Dit is ook een wens van de Rotterdammers. Daar heeft een wethouder dus ook rekening mee te houden.

De heer **MOTI** (pvda). Maar nu is mevrouw Van Groningen echt appels met peren aan het vergelijken. Die motie ging over in gesprek blijven. Dat ging niet over het participatietraject. Dat is een officieel traject. Dat ging gewoon over met elkaar in gesprek blijven, waar de PvdA overigens niet voor heeft gestemd.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Dat klopt dat u niet heeft voorgestemd. Maar hoe denkt u dat u in gesprek kunt blijven als u niet meer aan tafel zit?

De **VOORZITTER**. De heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Ja, dank u voorzitter. Ik wilde inderdaad ook refereren naar de motie die mevrouw Van Groningen noemde waar Leefbaar Rotterdam wel voorgestemd heeft. Want je moet altijd in gesprek blijven. En of je dat nu via een eigen traject doet, of je dat nu via de gesprekstafel doet, dat maakt niet uit. Als je maar in gesprek blijft. Maar volgens mij zijn hier meerdere partijen, onder andere de partij van de heer Moti, die liever gewoon wegrent en als een boze kleuter ergens in de hoek gaat staan en alleen maar gaat roepen: o wat is het slecht, alles gaat buiten ons om. Nee, alle mogelijkheden om in gesprek te blijven die zijn er, maar blijkbaar wil de heer Moti liever gewoon weglopen en punten scoren voor de Bühne of zo, ik weet niet wat hij aan het doen is.

De **VOORZITTER**. De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Voorzitter, het is altijd een gebrek natuurlijk van mensen in een debat als ze al heel snel alles op de man spelen. Dat zien we hier ook gebeuren. Ik zal daar verre van blijven en niet dat soort kwalificaties hier gebruiken naar collega's. Nee, waar de PvdA heel erg boos over is dat gewoon een redelijke vraag, een redelijke vraag om ook een krimpscenario te onderzoeken, dat dat gewoon van tafel is geveegd door de participanten. Een redelijke vraag van bewoners van onze stad is gewoon van tafel geveegd en er wordt daarna ook nog eens heel arrogant door de directeur van Rotterdam The Hague Airport in een interview in het AD op teruggeblikt. Op de vraag van een journalist: waarom geen onderzoek naar een krimpscenario antwoordt hij: waarom zou ik dat doen? Ja, omdat bewoners het vragen in de participatie, daarom moet je het doen. En dan zegt hij daarna nog: het had geen draagvlak onder de participanten. Ja, dat snap ik ook wel. Als TUI, Corendon, Transavia, de ANVR de participanten zijn, snap ik heel goed dat het geen draagvlak heeft bij hen. Zij verdienen namelijk heel veel geld met groei aan een vliegveld. Maar dat is toch geen reden om dat dan van tafel te vegen, om een reële wens van bewoners van tafel te vegen? Daar is de PvdA boos over.

De **VOORZITTER**. De heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Dank u voorzitter. Ja, en gelijk is weer helemaal duidelijk waarom het misschien wel een heel goed idee is dat GroenLinks en de PvdA gaan fuseren met elkaar, want ook hier weer hetzelfde trucje. Het debat zoals het is aangevraagd gaat over de vraag of de motie wel of niet op de juiste manier is uitgevoerd en wederom zijn we verzand in een anti-Rotterdam Airport of antiluchtvaartverhaal. Heel makkelijk.

De **VOORZITTER**. De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (lr). Ja voorzitter, niet naar de heer Van Drunen, maar voor mevrouw Van Wifferen, D66. Bij de motie 'Blijf in gesprek' heeft u tegengestemd.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, nou, op dat moment hadden wij het idee, omdat je wel wil dat je die onderhandelingen echt verlaat, dat dat contrair was. Dus dat was het idee, dat moet niet met elkaar botsen. Maar ik wil nog wel even heel duidelijk gezegd hebben, echt heel duidelijk, dat is dat als mijn motie, onze motie, die we met andere partijen hebben ingediend, niet was aangenomen, liepen wij als makke schapen in het proces van de luchthaven mee. En wat we nu hebben bereikt, is dat er eigen processen komen met eigen zienswijzen en daar ben ik als D66 ontzettend trots op.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGRS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, ik voel consensus aankomen. Want ik ben ontzettend blij met wat mevrouw Van Wifferen zegt, en daarom wil ik ook even wijzen op de titel van de debataanvraag: 'Niet aan deze tafel'. En ik hoor mevrouw Van Wifferen dat eigenlijk heel duidelijk zeggen: niet aan die onderhandelingstafel, niet dat participatietraject met de officiële tafel waar geheimhouding is verplicht en waar je onderhandelt. Dat heeft ze heel duidelijk gezegd. Ik denk dat een groot deel van de raad het daarmee eens is en daarop heeft de wethouder te reageren, want dat staat niet in zijn brief. Maar als hij dat zegt, niet aan deze tafel, we blijven wel in gesprek maar niet aan deze tafel, dan zijn we eruit.

De **VOORZITTER**. Uw spreektijd zit erop mijnheer Segers-Hoogendoorn. De wethouder gaat straks reageren. Mevrouw Van Wifferen nog iets? U was klaar? Dank u zeer. Mijnheer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja voorzitter, ik houd het kort in mijn eerste termijn. Want wat is er gebeurd tussen 2 juni en september? De raad was op 2 juni klip-en-klaar. We stappen uit dat zogenaamde participatieproces en tekenen niet voor de uitkomsten. Het is meermalen door verschillende mensen gezegd. Ik heb er net wat citaten van gegeven en er zijn er meer van. Het college was heel duidelijk. Als de motie wordt aangenomen betekent dat dat we niet meer aan tafel zitten. Met die interpretatie is de motie aangenomen. En een motie kun je nooit los zien van de context waarin die wordt aangenomen. Dat is altijd één geheel. Dus met het debat en die motie was de koers heel helder. En probeert de wethouder nu even via de achterdeur weer aan tafel te komen? Alles terzijde te schuiven wat we met elkaar hadden besproken en besloten? U respecteert toch de uitspraken van het vorige college en van uw rechtsvoorganger? U speelt het spel toch eerlijk? Sportief en met open vizier? Wat is er dan precies gebeurd tussen die heldere uitspraak van toen en dat tussenbericht met daarin die enorme ommezwaai? En uit de krant verneem ik dat D66 het wel best vindt. Maar de raad was zo duidelijk, de woordvoerder van D66 was zo duidelijk. En voorzitter, en daar sluit ik mee af, daarmee staat wat mij betreft de geloofwaardigheid van personen, maar breder, de relatie tussen raad en college echt onder spanning. Ik hoop dan ook dat de wethouder terugkomt op zijn besluit en de uitspraken van de raad en het college als uitgangspunt gaat nemen en niet zijn eigen opvattingen of die van een ambtenaar. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, dat de heer Vonk indirect hier mijn geloofwaardigheid op tafel legt, vind ik schandalig. Hij kan ook lezen, net als de heer Segers, hij kan de motie lezen. Een interpretatie van die motie is altijd een soort grijs gebied. En wat er staat dat staat er en dat heeft hij kunnen lezen. Die wordt uitgevoerd en ik ben er ontzettend trots op en ik vind het jammer dat hij dat niet meer is, maar ik ben er nog steeds hartstikke trots op. En ik accepteer niet dat hij hiermee mijn geloofwaardigheid te grabbel gooit.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Voorzitter, ik ben niet alleen trots op de motie maar ook op het debat dat we erover hebben gevoerd. Ik kan niet alleen de motie goed lezen, ik kan ook de notulen lezen. En laat ik er nu nog eentje in gooien. "Kijk, ik heb hier een motie liggen", zijn uw woorden, "die zegt dat we uit het proces moeten stappen als gemeente". Nog een quote. En ik kan nog wel doorgaan. U heeft zoveel dingen gezegd waarin u zegt: de motie betekent: uit dit participatieproces stappen en ook niet de handtekening zetten onder het resultaat. U heeft steeds die link gelegd en de wethouder legt hem terzijde en u vindt het wel best. Dan ben je inderdaad aan het knabbelen aan je eigen geloofwaardigheid. Ik kan het helaas niet anders maken.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja voorzitter, grote, heel grote woorden van de heer Vonk. Dat ben ik niet van hem gewend. Meestal zoekt hij de nuance op en probeert hij redelijk te blijven. Wat ik zeg is: ik vind dus dat we uit dat proces zijn gestapt. En ik vind dat dat overeind blijft. Ik wil er wel antwoorden over hebben van de wethouder, want de zin 'We stappen weer in de participatie', die vond ik heel vaag. Daar wil ik dus antwoorden op hebben. Maar zoals ik dat nu zie, als ik daar goede antwoorden op krijg en de wethouder

houdt zich bij zijn rol, rolvast, luisteren, hooguit een paar vragen beantwoorden, klaar, dan zijn we uit dat proces gestapt. We zijn van de onderhandelingstafel weg, we gaan ons richten op onze eigen zienswijze. Klip-en-klaar.

De **VOORZITTER**. De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Voorzitter, ik wil niet vooruitlopen op de gesprekken die de wethouder dan eventueel zou willen hebben aan tafel. Maar als de vraag is: meer vliegen, mag de wethouder daar dan op antwoorden?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, de wethouder mag altijd antwoorden. Daar ga ik helemaal niet over.

De **VOORZITTER**. De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Voorzitter, namens wie spreekt de wethouder dan volgens D66?

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). U bedoelt in het participatieproces? Ik had u verkeerd begrepen, ik dacht hier in de raadzaal. Nee als u zegt meer vliegen, nee, dan mag hij niet antwoorden. Het gaat puur om informatieve vragen, geen politieke vragen. Want dan zou je weer meedoen.

De **VOORZITTER**. De Partij voor de Dieren.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Ik heb toch nog een vraag aan mevrouw Van Wifferen, want wat zij net zei vond ik nogal opvallend, dat een motie eigenlijk altijd een grijs gebied is. Dat vind ik toch wel opvallend, want volgens mij was dat debat zo volstrekt helder. Het was zo volstrekt helder wat de wethouder zei namens het college, dat we eruit gingen stappen. Ik snap niet goed hoe u kunt zeggen dat een motie altijd een grijs gebied is, en zeker niet in dit geval.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ik zei niet de motie, maar de interpretatie van de motie. De motie is heel duidelijk.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Dank u voorzitter. Als nu iets geen grijs gebied was wat interpretatie betreft over deze motie, dan was dat wel die bewuste raadsvergadering. De interpretatie was hetzelfde, u was zelfs blij dat het college eruit ging stappen. En nu, geen 180-gradendraai, een 360-gradendraai. Ja, dat vind ik toch jammer. Dat vind ik ook jammer van een partij als D66 dat u zich nu in allerlei bochten wringt om maar uzelf hier uit te wentelen. Ik vind het jammer. U zegt daarnet ook weer dat de wethouder, dat een ambtenaar daar best mag gaan antwoorden op vragen. Wat mij betreft helemaal niet. Wat de gemeenteraad betreft helemaal niet, want die uitspraak van die motie was heel erg duidelijk. Dus ja, ik vind het nogal teleurstellend en ook hoe dit debat wordt aangevlogen. Ik hoor mijnheer Van Drunen zeggen tegen de heer Moti dat hij wegrent als een kleuter. Maar dan beledigt u indirect natuurlijk gewoon de bewoners. Want wij vertegenwoordigen hier ook bewoners, en dat heeft u nu al drie keer gedaan. Ik vind het eigenlijk echt krankzinnig hoe u

praat over uw eigen bewoners van uw stad. Wegrennen als een kleuter, dat mag u gaan uitleggen straks.

De **VOORZITTER**. De heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Dank u voorzitter. Ja, ik leg dat heel graag uit. Er wordt hier in de raad door partijen zoals de partij van de heer Moti de indruk gewekt dat er een enorme overgrote meerderheid van Rotterdammers Rotterdam Airport liever nog vandaag dan morgen ziet verdwijnen. En dat is pertinent onwaar. Er is juist een enorm grote meerderheid van Rotterdammer die hartstikke blij is met Rotterdam Airport. Ontken ik daarmee dat er bewoners zijn die er overlast van ervaren? Nee. Absoluut niet. En die overlast is ook heel erg vervelend. Maar er zijn ook bewoners die overlast ervaren van trams die voorbijrijden. Er zijn ook bewoners die overlast ervaren van scooters die over de stoep rijden. In een stad als Rotterdam is altijd een bepaalde mate van overlast. Moet dat tot een minimum beperkt worden? Ja, honderd procent mee eens. Maar dat houdt in dit geval niet in dat dan maar de luchthaven moet verdwijnen. En voorzitter, nog even daaraan toevoegend, ik merk dat ik mijzelf nu ook in een debat laat slepen dat weer gaat over de voors en tegens van een luchthaven en dat is volgens mij juist vandaag niet de bedoeling want het gaat over de afdoening van een motie.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Ja, dat doet u zelf hoor, met dit flauwekulverhaaltje, want daar ging het helemaal niet om. We praten hier over de participatie. We praten helemaal niet over wat het gros van Rotterdam vindt en ik weet ook niet waar u die conclusie vandaan haalt, maar goed, dat is een ander verhaal. Dus u trekt zichzelf in dat verhaal en om de bewoners die gewoon over participatie die niet serieus worden genomen door een directeur van een luchthaven. Godzijdank gaat hij weg, we zijn er allemaal heel erg blij mee, zeker in de omliggende wijken. Dus ja, het spijt me mijnheer Van Drunen, ik vind het nogal heel erg dat u dat soort bewoners wegzet als kleuters die wegrennen. Leefbaar Rotterdam hè, onthoud het bewoners.

Mevrouw **DE JONG** (bij1). We hebben het hier over een participatietraject waarvan we eigenlijk geconcludeerd hadden dat dat niet goed is verlopen, want de burgers zijn weggelopen. Voor participatie hebben we wel een beetje solidariteit nodig. Je kunt niet participeren in een samenleving, we zijn heel erg bezig geweest met de participatiesamenleving. Dankzij dat wij hier zo zitten, zonder solidair te zijn. Dus ik vind het heel vreemd hoe we dan andere Rotterdammers erbij gaan halen die geen idee hebben wat er echt speelt. We informeren ze ook niet. Ze hebben geen inzage in hoe het proces is verlopen, en dan hen ervoor gaan halen als een soort schild, van: zie je wel, de rest heeft er profijt bij, en het gaat vergelijken met een tram en een bus en een metro. Dingen die nodig zijn om naar je werk te gaan. Het is onzinnig en ik vind het ronduit beledigend tegen de mensen, want uiteindelijk hebben de mensen van BTV daar onder andere gewoon gezeten. Verschillende bewonersvertegenwoordigingen hebben er gezeten, hebben hun uiterste best gedaan, hebben hun huiswerk gedaan om de feiten, en die zijn de belangen aan het vertegenwoordigen die wij vaak vergeten te vertegenwoordigen, omdat wij vaak zo erg bezig zijn in de business as usual, in de belangen van business en economisch gewin. Dat doen alle mensen aan tafel. Dat doen ze al. Daar hebben ze ons niet voor nodig voor die belangen. Dat doen ze echt wel voor ons. Ze zorgen ervoor dat wij als Rotterdam lekker bereikbaar zijn, dat ons vliegveld lekker kan uitbreiden. Daar zijn ze al voor. Wat wij zouden moeten doen is de belangen van de mensen die dus niet toebehoort zijn te vertegenwoordigen. Ik dacht dat dat de reden was, en ik heb de motie ondersteund. Mijn

interpretatie van de motie was anders, maar het is heel duidelijk natuurlijk, we spelen hier politieke spelletjes. Ik denk dat de meeste reguliere mensen die niet diep in de politiek zitten, die niet bezig zijn met: ik ben van de VVD of ik ben van BIJ1 of whatever daarna luisteren. Dan denk ik: ja maar hallo, overduidelijk in het gesprek was de strekking ervan dat we het er niet mee eens zijn. Als je dan weer aan tafel gaat zitten en wij staan nog steeds op de website en ze worden niet duidelijk gemaakt dat de mensen zijn weggelopen, mensen die op de website komen van RTHA. Wij worden nog steeds gebruikt als een schild voor hen, in de media, terwijl ze mensen aan het warm maken zijn: nee, het is goed, laat ons maar groeien. Boei je niet om die mede-Rotterdammers. Boeit niet, maakt niet uit, wees niet solidair. En daar heb ik echt een probleem mee en ik hoop ook meer hierover te horen, want ik ben daadwerkelijk... Ik snap dat de wethouder technisch gezien niets verkeerd heeft gedaan. Ik snap dat als nieuw persoon hier, ik begrijp het technisch gezien, maar het boeit mij dus eigenlijk niet, technisch gezien. Omdat dit verdergaat dan technisch gezien. Er is inderdaad gesproken over geest, de geest van een motie. Daar gaat het dus in principe over. Zitten we daar weer aan tafel, dan geven we toch, al tekenen we het niet, als de gemeente Rotterdam die staat voor de burgers, en overduidelijk zijn er burgers die dit ook echt treffen, die voelen dat ook zo, geven we ze nog een smack in the face, proberen we aan allebei de kanten te zeggen: ja, nee, we staan voor jullie, maar tegelijkertijd kunnen we dat niet met al onze chest doen. Laten we het alsjeblieft inderdaad vooral houden waar het over gaat, laten we andere Rotterdammers er niet bij halen want die snappen dat niet. Wij zijn nooit bezig met echt de informatie te brengen waar het hoort, dus laten we dat gewoon laten.

De **VOORZITTER**. Mevrouw De Jong, ik heb scherp zitten luisteren naar de interruptie, zit er een vraag in en voor wie is die bestemd, maar die kon ik niet ontwarren.

Mevrouw **DE JONG** (bij1). Sorry, ik zal inderdaad nog even een vraag toevoegen. De vraag natuurlijk voor de persoon die Rotterdammers erbij heeft genomen. Wat vinden wij van het feit dat wij vaak mensen om hun mening vragen zonder hun informatie te geven, zonder hun situatie te schetsen? Het gaat over heftige dingen die nog voor decennia gaande zijn, die nog effect hebben op kinderen die nu geboren zijn. Wat vinden we ervan dat we constant die mensen erbij halen, zonder die informatie te verschaffen? Ik ben er wel benieuwd naar. En natuurlijk voor de wethouder zelf, ik zou inderdaad graag de gedachtegang erachter van u horen van waarom u toch zoiets heeft van deelnemen eraan kan, zolang we er geen handtekening onder zetten. Ik ben daadwerkelijk echt benieuwd naar wat daar precies is gebeurd.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Van Drunen, wilt u de eerste vraag beantwoorden die aan u geadresseerd was?

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Ja voorzitter, blijkbaar is er een vraag aan mij gericht, maar ik kon eerlijk gezegd geen touw vastknopen aan deze tirade, dus ik zou niet weten hoe ik erop moet antwoorden.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Mijnheer Van Drunen, gaat u proberen om wat minder op de persoon en wat meer op de inhoud? Ook ik wil graag tegen u vertellen dat ik groot bezwaar maak tegen de manier waarop u het zojuist meldde. 50PLUS Rotterdam is voor behoud van de luchthaven, laat dat duidelijk zijn. Maar het gaat in deze motie niet over de geest van, het gaat hier over de betrokkenheid van inwoners. En serieus, dat is dan wel een vraag, als je dat nu dus doet, je eigen tegenmacht organiseren, dat is toch een grote kracht van onze democratie. Vindt u dat niet ook? Vindt u niet dat je die tegenmacht moet horen om tot een

goed eind te komen met zijn allen? En dat is het enige waartoe de motie oproept en daar gaat het om. En echt, uw hele verhaal over wat de Rotterdammer allemaal inhoudelijk vindt van de luchthaven, daar gaat het niet om. Het gaat hier gewoon om recht te doen aan die kleine minderheid in uw ogen, misschien in mijn ogen ook, maar wel recht te doen aan die mensen om ook hun zegje te kunnen doen. Daar gaat het om en dat is de vraag aan u. Bent u daar nu zo op tegen?

De **VOORZITTER**. De heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Volgens mij zijn mevrouw Verkoelen en ik het honderd procent met elkaar eens, maar verwoorden we het op een honderd procent andere wijze. Want juist het vertegenwoordigen van die bewoners betekent dat je aan die tafel moet zitten. Dus dat je niet van die tafel moet weglopen. Volgens mij bedoelen we dat nu dus ook allebei.

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar de volgende spreker. Ja, mevrouw Verkoelen?

Mevrouw **VERKOELEN** (50+). Daar wil ik nog graag één aanvulling op geven, want dat is namelijk niet zo. Was het nu maar zo dat die bewoners gehoord werden, maar ze kunnen niet aan die tafel blijven zitten want er wordt niet naar ze geluisterd. Ja, en als je er voor de schijn gaat zitten, dat lijkt mij ook niet. En daar ging het hele verhaal en het debat de vorige keer over. Er wordt niet naar ze geluisterd, er wordt niet serieus met hun input omgegaan. Ja, en dan vind ik ook dat het dus een wassen neus is en daar moeten wij voor passen als raad. Dat was de hele boodschap. Niet meer en niet minder.

De heer **VONK** (cu). Voorzitter.

De **VOORZITTER**. Ja, mijnheer Vonk, u mag afronden nog.

De heer **VONK** (cu). Dank u wel. Ik heb gehoord dat zitten het nieuwe roken is, dus ik ben de enige die de laatste minuten lekker gezond bezig is geweest. Maar het is goed om af en toe geïnterrupteerd te worden, want dan realiseer je ook dat je soms dingen hebt gemist in je bijdrage en mevrouw De Jong heeft op haar wijze ook duidelijk aangegeven wat er nog meer speelt. Ik had het over geloofwaardigheid, ik had het over elkaar serieus nemen, de relatie tussen raad en college staat wat mij betreft met zoiets onder spanning. Maar wat ook speelt, en dat vind ik een heel terechte aanvulling, is dat het ook een heel duidelijk signaal is geweest naar bewoners die zich behoorlijk geschoffeerd hebben gevoeld en dat heb ik niet verwoord in mijn bijdrage maar dit herinnerde me eraan dat dat ook gezegd moet worden. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Dan gaan we naar de heer Kuzu.

De heer **KUZU** (denk). Voorzitter, dank u wel. De luchthaven is enorm belangrijk voor Rotterdam. Dat hebben veel Rotterdammers maar ook niet-Rotterdammers afgelopen zomer mogen ervaren. De luchthaven is niet alleen belangrijk voor de werkgelegenheid, is niet alleen een vliegwiel voor ontwikkelingen van het gebied in economisch opzicht. Het zorgt ook voor ontsluiting van de provincie Zuid-Holland, maar heeft ook een heel belangrijke rol ten aanzien van duurzaamheid. Voorzitter, tegelijkertijd moeten we ook oog blijven houden voor de zorgen die er spelen. Om tot een optimaal toekomstscenario te komen is het cruciaal dat de luchthaven in gesprek blijft met de gemeente, omwonenden en relevante partijen. Het is cruciaal om alle betrokken actoren en partijen mee te nemen in het proces omtrent scenario's voor de toekomst van de luchthaven en wij moedigen daarom ook aan dat de gemeente Rotterdam weer gaat deelnemen aan het participatietraject. Want voorzitter,

ondanks de moeilijkheden, ondanks de onvrede en ondanks de kritiek op het participatietraject is het belangrijk om met elkaar in gesprek te blijven. Daar kan volgens mij niemand op tegen zijn. De signalen en zorgen van betrokkenen moeten serieus genomen worden en dienen meegenomen te worden in besluitvormingstrajecten. We moeten oog blijven houden voor de gezondheid van de omwonenden. En voorzitter, tegelijkertijd betekent dit niet dat wij onze ogen moeten sluiten voor de cruciale functie die Rotterdam The Hague Airport heeft en de betekenis van de luchthaven voor de stad. Het belang van de luchthaven zal er in de toekomst namelijk niet minder worden en daar moeten we eerlijk over zijn. Denk onder andere aan het economische en logistiek belang voor de stad. Voorzitter, ik heb het idee dat het laatste woord over de luchthaven nog lang niet is gezegd. In december zal de raad opnieuw geïnformeerd worden in een brief van de wethouder. En het debat zal vervolgd worden en zullen wij als fractie de resultaten van het participatietraject in ogenschouw nemend, evenals het belang voor de stad Rotterdam in ogenschouw nemend, een definitief standpunt innemen over de toekomst van de luchthaven. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mijnheer Biljoen heeft een vraag?

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, de heer Kuzu begon zijn bijdrage dat de luchthaven belangrijk is voor Rotterdam en dat we dat vooral in de zomer hebben kunnen zien met alle problemen op Schiphol. Wat voor belang hebben Rotterdammers die onder de aanvliegroute wonen dat Schiphol zijn zaakjes niet in orde heeft, dat extra slots worden gevuld en dat er meer vliegtuigen over hun hoofd komen. Wat voor belang hebben die Rotterdammers?

De heer **KUZU** (denk). Ja voorzitter, die Rotterdammers hebben daar geen enkel belang bij. Ik heb zelf ook een tijd in Schiebroek gewoond en ook onder een aanvliegroute gewoond. Het is vervelend, ik snap dat voor veel Rotterdammers. Ik ben er daar zelf ook een van geweest. Maar het is tegelijkertijd ook zo dat er in besluitvormingsprocessen gekeken moet worden naar de breedte, niet alleen de omwonenden. Die spelen inderdaad een belangrijke rol. Die moeten gehoord worden, die moeten wat mij betreft ook serieus genomen worden. Maar dat is niet het enige belang om mee te wegen in de toekomst van een luchthaven.

De **VOORZITTER**. De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Voorzitter, vindt de heer Kuzu dat de bewoners dan nu wel serieus worden genomen?

De **VOORZITTER**. De heer Kuzu.

De heer **KUZU** (denk). Voorzitter, als ik inderdaad een aantal uitspraken lees die bijvoorbeeld de heer Moti heeft herhaald, van de luchthavendirecteur, dat is zeker niet chique en ik vind ook dat dat zeker beter moet. Daarom is het juist ook belangrijk en dat is ook wat de wethouder de komende periode gaat doen, deelnemen aan het participatietraject en omwonenden serieus nemen. Dat is voor mijn fractie van belang.

De **VOORZITTER**. Ik zie mevrouw De Jong aarzelen. U laat het voorbijgaan, goed. Dank u zeer, dan ga ik naar mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja, dank u voorzitter. Prachtige woorden net van de fractie van DENK, want inderdaad, ons vliegveld heeft ook heel veel voordelen. En natuurlijk, Rotterdam The Hague Airport kent voorstanders en ook tegenstanders en er hebben ook haken en ogen gezeten aan het participatietraject. Het lijkt me niet slim om vandaag het volledige debat weer over te doen dat wij een tijd geleden met elkaar gehad hebben. Wat ik

wel wil benadrukken is dat we toen daar met elkaar in debat waren, we allereerst aandacht hebben gevraagd voor het feit dat je ook stiller kunt gaan vliegen en dat het ook belangrijk is om ook in ons participatietraject dat ook met name mee te geven, dat we het belangrijk vinden dat de overlast zoveel mogelijk gereduceerd wordt. We begrijpen ook dat als er levensreddende vluchten, dus het maatschappelijk verkeer uitgevoerd moet worden, dat dat altijd moet kunnen. Want wij moeten gewoon mensenlevens willen redden en daarom is het ook fantastisch dat dat gebeurt vanaf die plek.

De **VOORZITTER**. Mevrouw De Jong heeft een vraag aan u.

Mevrouw **DE JONG** (bij1). Ja, er wordt veel gesproken over stiller vliegen, elektrisch vliegen, et cetera, maar dat is echt super ver weg. Niet al te lang geleden, in het buitenland... Laten we het zo zeggen, we zien nu al de effecten om ons heen van wat de manier van groei, groei, groei en groter worden, economische groei heeft gedaan en doet met de wereld. Mijn vraag is dus: hoeveel informatie moet iemand hebben of een organisatie hebben om te bewijzen dat ze er al bijna zijn? Of laat ik het zo zeggen, sorry, ik ben een beetje van mijn à propos af. Ik vraag me af of het alleen maar voor ons duidelijk is dat er heel weinig informatie of bewijs is dat die stillere vliegtuigen, schonere vliegtuigen eigenlijk al om de deur staan. Begrijpt u of heeft u informatie gekregen waar u bijvoorbeeld kon zien hoelang het nog eventueel zou duren voordat we daar zijn? Want vanuit onze optiek wordt het gebruikt op aannames. Excuses voor de chaotische delivery.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Nee, geen enkel probleem, ik begrijp helemaal wat u wilt vragen. Ik weet dat ze vanuit Rotterdam Innovation Airport bezig zijn met het kijken wat voor een motoren het dan moeten zijn, wat voor een fuels, maar ik zou het eigenlijk wel interessant vinden om daar überhaupt als commissie of als raad gewoon een keertje naar te vragen. Laten we daar anders een keertje op bezoek gaan om ook te zien en te horen en te voelen wat er allemaal voor ontwikkelingen gaande zijn. Sommige zullen langer duren, andere zullen misschien sneller gaan. Ik denk dat het een heel interessante is, wellicht kunnen we dat ook met elkaar doen.

De **VOORZITTER**. De heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Dank u voorzitter, nog een aanvulling op mevrouw Van Groningen. Elektrisch vliegen gebeurt al, weliswaar in heel kleine vliegtuigjes over heel korte stukjes, maar het gebeurt al, dus er worden stappen gezet. Behalve elektrisch vliegen zijn er ook enorme ontwikkelingen gaande op het gebied van andere soorten brandstoffen. Dus er gebeurt al zoveel op dat vlak en ook in een enorme snelheid. En nogmaals, terugkomend op uw originele vraag, elektrisch vliegen gebeurt al op dit moment.

De **VOORZITTER**. Mevrouw De Jong.

Mevrouw **DE JONG** (bij1). Elektrisch vliegen inderdaad als het gaat over personenvliegtuigjes, nergens in de buurt van wat nodig zou moeten zijn voor de vliegtuigen die we nu hebben. Zelfs onderzoekers geven zelf aan dat er een beetje – mensen nemen de informatie die ze hebben en zien iets positief en natuurlijk gaan alle ogen van mensen die heel graag willen dat het allemaal kan gaan zodat we door kunnen gaan zoals we waren gaan helemaal branden, maar er zitten heel veel beperkingen aan waarom we ook niet verder zijn dan kleine passagiers, één of twee maximaal. Omdat het gewoon te maken heeft met bepaalde natuurwetten die we gewoon niet kunnen overbruggen. En dat is ook

informatie die ik ook heb vanwege al het harde werken van de bewonersvertegenwoordiging, die vervolgens dus niet de ruimte heeft gekregen om hun expertise te delen omdat dat dus niet goed paste binnen het idee van de initiatiefnemers van: dit is wat ik wil hebben en ik ga doen wat ik nodig heb om daar te komen. Dus ik hoop dat dat niet een vreemd idee is wat ik nu zeg, dat dat misschien zo is gegaan.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Dank u voorzitter. Ja, uiteindelijk heet dit innovatie. We beginnen klein en we schalen op. Maar zoals u ook weet, innovatie heeft financiën nodig en daar ontbreekt het vaak ook aan. Dus als we meer geld zouden investeren in de technologieën van elektrisch vliegen of vliegen op waterstof of andere brandstoffen, dan zou het wellicht een stuk sneller gaan. Ik ga terug naar mijn betoog, want zoals ik al zei, we hebben die motie ingediend. Maar niet alleen die voorzitter, we hebben als reactie op de wethouder destijds die dus zei, laat ik het dan zeggen met de woorden van de heer Vonk, uit het participatietraject te stappen, zo hebben wij dat dus niet geïnterpreteerd. Wij hebben wel letterlijk gezegd, en ik citeer mijn collega Becker dan maar even voor vandaag: "In de reactie op de door D66 ingediende motie wil ik benadrukken dat het enorm van belang is om in gesprek te blijven met de luchthaven. De wethouder zegt het net al, als we uit het proces stappen, hebben we ook geen invloed meer op de uitkomsten, dus dat willen wij niet en ik dien graag een motie in om te benadrukken dat we met Rotterdam The Hague Airport in gesprek moeten blijven om die Rotterdamse belangen ten aanzien van de luchthaven goed te borgen in een nieuw luchtvaartbesluit." Wij hebben die motie ingediend en die is aangenomen voorzitter. En waarom vind ik dit nu zo belangrijk? Als de heer Vonk spreekt over geloofwaardigheid dan ga ik ervan uit dat een wethouder vanuit zijn of haar rol zijn of haar best doet om aan alle moties tegemoet te komen. Dat is geloofwaardig voorzitter. Dus ik ga ervan uit en heb ook het vertrouwen in deze wethouder dat hij zijn best gaat doen om ook aan deze motie en de motie van D66 die op dit vlak spelen, gewoon recht doet. En ik heb daar dus alle vertrouwen in. Dat was het.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mevrouw Elfilali. Zij is even weg. Wie mag ik het woord geven? Ja, u bent er.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Dank voorzitter. Laat ik vooropstellen, de Voltfractie was mede-indiener van de D66-motie waar we het vandaag over hebben en wij hebben ook voor de VVD-motie gestemd 'Blijf in gesprek'. Maar laat me even een ander perspectief proberen in te brengen hier. Want op 1 september, dat was de dag dat het Sociaal Cultureel Planbureau een nieuw onderzoek publiceerde over het lage vertrouwen in de politiek, en het Planbureau opriep dat de overheid moet gaan luisteren en betrouwbaar moet zijn en eigenlijk ervoor moet zorgen dat kritische burgers niet afhaken. Op die dag, 1 september, besluit de wethouder weer deel te nemen aan het participatietraject van Rotterdam The Hague Airport en krijgen wij een kort briefje daarover. Ironisch, kun je zeggen, maar het is ook vooral onnavolgbaar. Voorzitter, met elkaar in gesprek blijven is belangrijk, en het is ook goed om te doen. Maar op de manier waarop het nu gegaan is, dat helpt niet, en ik denk dat de wethouder dat ook begrijpt. Ik wil een aantal vragen stellen, want ik denk dat in dit geval vooral transparantie en helderheid belangrijk zijn. Heeft de wethouder de bewonersvertegenwoordigers vooraf geïnformeerd over deze beslissing, en zo nee, waarom niet? Heeft hij ze vooraf uitgelegd wat hij gaat doen en dit toegelicht? Beseft de wethouder hoe dit overkomt en wat dit doet met het al lage vertrouwen in de politiek en de overheid? En waarom heeft de wethouder niet direct een uitgebreide toelichting gestuurd naar de raad, zoals hij op 8 september wel heeft gedaan, een uitgebreid briefje met in ieder geval een motivatie en een toelichting. Daar kun je van alles van vinden, maar waarom heeft hij

gewacht totdat er heel veel onrust was, gesprekken zijn gevoerd met het AD? Ik begrijp het niet, dus ik ben benieuwd wat daar de reden van is. Ik ben ook benieuwd waarom dit besluit nu. Waarom precies op dit moment? Wat is daar de reden voor? Dat had ik ook graag vooraf wel willen weten. En een belangrijke vraag, hoe garandeert de wethouder dat aan tafel zitten, wat dat ook precies betekent, niet wordt gezien als een vinkje dat Rotterdam alsnog het participatietraject geslaagd vindt. Want daar was de raad duidelijk over. Dat is mislukt. Dus hoe garanderen we dat, dat dat niet inderdaad gezien wordt als: Rotterdam zit toch aan tafel. En tot slot, hoe gaat de wethouder iets doen aan het herstel van het vertrouwen van in ieder geval deze bewoners die zich, met alle respect, in de steek gelaten voelen. Dank voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Andere sprekers op dit agendapunt? Mijnheer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Dank u wel voorzitter. Ik kan het kort houden. Ik was in mei bij de manifestatie Krimp de luchtvaart bij de Airport Rotterdam en enkele anderen van u waren daar ook. Een van de sprekers naast de heer Segers-Hoogendoorn was mevrouw Van Aalst, een statenlid van de SP in Zuid-Holland. Daarom steunde de SP ook de motie van mevrouw Van Wifferen in juni om uit dat participatietraject te stappen, want dat was overduidelijk gestrand. Dat was overduidelijk mislukt. De SP in Zuid-Holland vond dat ook en kreeg de meerderheid in de provincie Zuid-Holland daarin mee. Dat was volledig mislukt en daar moet je dus niet mee doorgaan. Je moet ook niet ergens voor spek en bonen bij gaan zitten. Zeker niet als dat een nepparticipatietraject is geworden, want jouw deelname wordt later dan tegen je gebruikt in de zin van: ja, jullie hebben toch meegewerkt aan het resultaat? Die schijn moet je niet wekken, vindt de SP. En de SP blijft dus voor de motie van mevrouw Van Wifferen, maar is tegen de draai die zij daar vandaag in heeft laten zien. Wij willen dus graag de motie van Van Wifferen handhaven, dat de wethouder die uitvoert. Zijn afdoeningsvoorstel dat hij nu doet, daar zijn wij absoluut tegen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja, ik wil nu nog een keer, ook nog op de heer Moti, aangeven dat ik geen draai heb gemaakt. Lees de motie, hij wordt uitgevoerd. Het is gewoon precies zoals het er staat.

De heer **COŞKUN** (sp). Maar u stelt dus voor om bij een participatietraject waarbij alle deelnemers zich van tevoren moesten committeren, dat gericht is om te komen tot iets wat wij met zijn allen niet willen, dat ook de bewoners daar niet voor niets zijn uitgestapt. De bewoners willen best praten met de luchthaven, maar niet in dit traject dat zij hebben gedaan. Dan wilt u daar voor spek en bonen bij gaan zitten, wat niet eens mag volgens de spelregels van dat traject?

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, in mijn motie staat: niet ondertekenen, niet conformeren en een eigen zienswijze opstellen. Misschien zelfs twee, in verschillende fasen van het proces. Dat wordt uitgevoerd, dus er is geen sprake van een draai.

De heer **COŞKUN** (sp). Maar er is ook geen enkele noodzaak om ergens in meegezogen te worden. Je houdt je dan niet meer aan de spelregels. Dat traject is mislukt, dus dat kun je ook niet weer opstarten, volgens de spelregels die waren opgesteld. Dat gaat niet.

De **VOORZITTER**. De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Ja voorzitter, ik vind het op zich prima als mevrouw Van Wifferen hier de stelling heeft dat ze geen draai heeft gemaakt, ondanks de citaten die de heer Vonk net letterlijk heeft gelezen. En ik zal er ook nog maar eentje voordoen. Op de website van D66 zelf, op het artikel van 4 juni naar aanleiding van het debat, D66 vliegt niet over de participatie heen, de eerste zin van het artikel, dat D66 zelf op haar eigen website heeft geschreven: De gemeente Rotterdam stapt uit het participatieoverleg voor Rotterdam The Hague Airport doordat een motie van Ingrid van Wifferen hierover is aangenomen. Ja voorzitter, als mevrouw Van Wifferen en de D66-fractie zeggen: we hebben geen draai gemaakt, dan heeft ze wel heel goed iedereen hier zand in de ogen weten te strooien tijdens en na het debat en op haar website en naar alle kiezers toe. Want ze heeft wel voortdurend, niet alleen in het debat en ook op de website, gezegd dat dat de reden is. Maar ik begrijp dus heel goed dat het allemaal zand was in onze ogen en daar wil ik het dan op dit punt in het debat bij laten.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja, enorm flauw. We zijn eruit gestapt, we zitten er niet bij. We conformeren ons niet en we komen met eigen zienswijzen. De vorige wethouder was niet eens van plan om een eigen zienswijze op te stellen. En nu komt het er wel. Er komen eigen zienswijzen van Rotterdam. Daar kun je op worden afgerekend. Het traject van de luchthaven is van de luchthaven, niet van de gemeente Rotterdam. Het staat ook duidelijk in de brief. Ik kan het nog tien keer herhalen, ik laat het hierbij.

De heer **COŞKUN** (sp). De conclusie is dus: we gaan er niet bij zitten.

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar de eerste termijn van de heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Ja voorzitter, ik sluit dat interruptiedebatje af. Even kort, want ik heb in de interrupties natuurlijk al genoeg de opvattingen van de PvdA meegegeven. Laat ik vooropstellen dat de PvdA voor een sluiting is van Rotterdam Airport. Daar gaat dit debat niet over. Daar ging het debat in juni ook niet over. Dat debat ging over: vinden we het reëel dat bewonersvertegenwoordigers gevetood zijn op hun verzoek om een onderzoek te doen naar een nulsценario of krimpsценario? Een onderzoek doen naar een nulsценario of krimpsценario. Dat is gevetood en daar waren wij met zijn allen, of een groot deel van deze raad, terecht verbolgen over, wat de PvdA betreft. Zo verbolgen dat we van oordeel zijn dat als dit soort reële vragen van bewoners worden gevetood, dan heeft de gemeente Rotterdam ook niets meer in dat participatietraject te zoeken. Dat hebben meerdere partijen aangegeven. Een raadsmeerderheid heeft dat aangegeven en dat heeft de gemeente toen ook gedaan. Het is opmerkelijk dat nu, zonder dat er in de tussentijd iets gebeurd is, het college ineens een andere mening is toegedaan. Maar de vragen erover zijn al door de heer Segers gesteld en ook door mevrouw Van Wifferen en ik zie daar graag ook zo meteen antwoord op. Op één punt wil ik nog wel even terugkomen op de brief van het college en dat is toch de beschrijving waarin het college aangeeft waarom bewoners van tafel zijn gestapt. Wat er staat klopt, het is niet zo dat het niet waar is, maar ik vind het wel heel erg eufemistisch opgeschreven. Heel erg eufemistisch opgeschreven. "Helaas is de bewonersvertegenwoordiger uit het proces gestapt omdat hij niet meer voldoende vertrouwen had dat verder overleg zou leiden tot de uitkomst die aanvaardbaar zou zijn voor zijn achterban". Ja voorzitter, het klopt, het is niet dat ik zeg dat het niet waar is, maar het is wel heel erg subjectief opgeschreven, alsof het de schuld van de bewoner is dat hij is opgestapt, omdat hij het niet naar zijn achterban durft te vertellen. Nee, de werkelijkheid is dat die bewoners zijn opgestapt omdat een reële vraag van hen – onderzoek ook een krimpsценario of een nulsценario – gewoon van tafel is geveegd door de participanten. En dat maakt bewoners terecht boos. Dat maakt heel veel partijen hier in deze raad ook boos. Ik zou dus ook nog aan de wethouder willen vragen om daar toch even op terug te komen hoe

hij dat nu bedoelt en wat zijn zienswijze is over het feit dat een reëel verzoek van de bewoners om een nulsценario of een krimpsценario te onderzoeken, van tafel is geveegd.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Andere sprekers? De Partij voor de Dieren.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Wat de bewoners inbrachten werd eigenlijk allemaal van tafel geveegd destijds. Zij namen het besluit om van tafel te gaan. Afijn, daar hebben we het lang en breed over gehad. Er kwam een motie van D66 die wij hadden meeondertekend, en wat ons betreft bestaat er geen grijs gebied over de interpretatie van de motie. Ik denk dat het vorige college heel duidelijk was naar de raad, wij stappen eruit, en D66 vond het allemaal prachtig, schikte zich ernaar. De draai die D66 nu maakt, daar kunnen wij ons niet in vinden. Dus wij hebben ook moeite met hoe de wethouder deze motie uitlegt. Wij hebben wel meer moeite met dingen, want als ik naar de brief van de wethouder kijk, gaat er iemand van de gemeente gewoon zitten luisteren. Nou ja, luisteren doen we allemaal, maar ik ben wel heel benieuwd hoe hij gaat luisteren, want er heerst ook geheimhouding op die gesprekken. Dus mijn vraag is: hoe kunnen wij als gemeenteraad democratisch controleren wat u of uw ambtenaar daar doet of waar hij naar luistert, of dat hij dan nog wat toevoegt. Dat zou ik graag willen horen van de wethouder. Dan kom ik ook op de rol die hij dan ziet. Ik vind het wel opmerkelijk dat hij bewoners ineens laat vervangen door alle Rotterdammers. Dat vind ik opvallend. En hij zegt dan ook: we gaan ook de wijkraden erbij betrekken. Dat vind ik een heel opvallende, dat vind ik ook eigenlijk helemaal geen goed idee. Want de wijkraden zijn helemaal niet inhoudelijk op de hoogte van wat er de afgelopen jaren is gebeurd of besproken. Die weten dat niet. Zij zijn niet inhoudelijk betrokken geweest bij het participatietraject. Dus mijn vraag aan de wethouder is eigenlijk: hoe gaat u nu die wijkraden, en het zijn er nogal wat, dat zijn ook nog heel wat mensen, hoe gaat u die nu meenemen in dit ontzettend ingewikkelde luchthavenbesluitdossier? Gaat u elke wijkraad een technische sessie aanbieden? Gaat u zelf de wijkraden langs om ze te informeren? Hoe ziet u nu dat de wijkraden gaan oordelen over bewoners die in vijf aanliggende wijken bij Rotterdam Airport wonen, noem het maar gewoon Zestienhoven, dat zij die bewoners gaan vertegenwoordigen? Ik zie dat oprecht niet, dus ik ben heel benieuwd naar uw antwoord, dus ik wacht even af op uw antwoord.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Andere sprekers? De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, ik wil toch even iets kleins rechtzetten. Het is niet klein, het is best wel groot. Even een factcheck. De wethouder zegt toe, 19bb11411, de toezegging, als nieuwe aanvraag voor een luchthavenbesluit wordt ingediend, de commissie te betrekken bij het opstellen van een zienswijze. Dat was niet door de motie, dat was altijd al onderdeel van het proces.

De **VOORZITTER**. Wethouder Karremans.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Laat ik heel helder zijn, het is een heel serieus onderwerp dat wij vandaag bespreken. In de kern, en dat is natuurlijk ook wel een paar keer gezegd, de vraag of ik een motie van de raad op de goede manier uitvoer. Dat is in de kern de vraag van de debataanvraag en het debat ook vandaag. Kijk, uiteraard, en dat is natuurlijk altijd hoe ik in de wedstrijd zit, hoe ik bestuur, de gemeenteraad is de baas. Ik heb niks anders te doen dan moties van de gemeenteraad uit te voeren. Punt. Zo simpel is het. Maar de motie die is aangenomen, de motie waar D66 eerste indiener van was en die door een meerderheid van deze gemeenteraad is aangenomen, daar stond niet in: loop weg van het proces. Daar stond in: conformeer je niet, zet niet je handtekening onder het participatietraject. Dat ben ik ook niet van plan te doen, laat ik daar heel helder in zijn.

Maar ik denk wel dat het goed is om weer aan tafel te komen. En met aan tafel komen, en daar zijn terecht een aantal vragen over gesteld, ook door mevrouw Van Wifferen en die ga ik zo ook allemaal beantwoorden, maar het belang daarvan is tweeledig. Namelijk ten eerste onze informatiepositie. Het zijn inderdaad geheime gesprekken, dus ik kan niet op een andere manier erachter komen wat daar besproken wordt. Dat acht ik wel van belang voor als wij straks een zienswijze gaan indienen op de voorkeursvariant. Want dat gaan we inderdaad doen, dat kan de gemeenteraad ook doen, dat gaan we ook gewoon bespreken. Dus daarvoor is de informatiepositie wel degelijk van belang. En ik kan daar inderdaad – ik zit daar niet persoonlijk hè, dat is inderdaad iemand vanuit de gemeente Rotterdam maar onder mijn verantwoordelijkheid zit die daar – vragen beantwoorden over feitelijke zaken, bijvoorbeeld over wat de raad hier aan uitspraken in het verleden over heeft gedaan. Of over het feit of wij wel of niet ons zullen conformeren aan het participatietraject. Als die vraag er komt, is het antwoord heel simpel. Nee. Dat is wat daar gebeurt. Niks meer, niks minder. En voorzitter, daarbij geef ik ook mee, en dat is ook wel een paar keer genoemd, dat er diezelfde raadsvergadering een verschillend aantal moties is ingediend. Daar probeer ik natuurlijk ook recht aan te doen, ik heb hier een heel setje bij me. En ik heb natuurlijk zitten luisteren net naar een debat waar veel notulen zijn voorgelezen, waar veel is geïnterpreteerd. Wat betekent nu uit het proces stappen, wat betekent rechtdoen aan een uitspraak, hoe moet je dit interpreteren? Maar ik heb een setje aan moties waar inderdaad ook wordt opgeroepen met motivatie van indienende partijen om toch op een of andere manier in gesprek te blijven. Ik heb ook zelfs nog een motie die oproept om mijn allerbest te doen om de belangen te behartigen van naar een stillere luchtvaart te gaan. En zo heb ik er nog wel meer. En ik moet dat toch samen pakken en daar wat van maken. Dus ik denk juist dat het een goede stap is geweest door te zeggen: wij conformeren ons niet. Dat is hartstikke duidelijk. Dat is ook een vraag van mevrouw Elfilali geweest, hoe zit het nu met de boodschap? Ik denk dat die boodschap klip-en-klaar is. Die heeft de gemeenteraad gegeven, die kan ik hier nog een keer onderstrepen, wij gaan ons niet conformeren aan een participatietraject. Maar tegelijkertijd hebben we natuurlijk ook de belangen van Rotterdam. Het economisch belang, het belang van de bewoners in de eerste plaats, juist ook de bewoners die eromheen wonen. Daarom ga ik die wijkragen ook betrekken. Daarom heb ik dat ook in mijn brief toegezegd dat ik dat juist ook wil betrekken richting die voorkeursvariant die uit dat participatietraject komt en wat wij ook hier in de gemeenteraad gaan behandelen. En tot slot voorzitter, voordat ik overga naar de vragen, wil ik ook wel heel duidelijk maken dat het participatieproces niet onder de verantwoordelijkheid van de gemeente is georganiseerd. Wij zijn niet de partij, zoals wij dat wel heel vaak doen, die dit heeft georganiseerd. De organisator is Rotterdam The Hague Airport. Ze hebben daar zelfs een onafhankelijke organisatie op gezet en dat is de partij die uiteindelijk ook die aanvraag moet doen en dit participatietraject heeft georganiseerd. Daar zijn wij slechts deelnemer, of dat waren wij in zekere zin, ja daar is wat veranderd. Daar is inderdaad wat veranderd. Daar waren wij eerst altijd volwaardig deelnemer in en nu zitten we daar toch in een enigszins andere rol, maar wel degelijk zijn wij ook aanwezig bij die overleggen op de manier zoals ik net heb verteld en verantwoord, want dat doe ik hier natuurlijk voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, ik wilde het afwachten, maar ik kon het toch even niet laten. Als eerste, die gesprekken zijn geheim. U tekent voor geheimhouding. Wat voor belang heeft de gemeenteraad daar dan bij?

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Dat is een goede vraag. Volgens mij heb ik dat ook net proberen te beantwoorden. Op die manier weet ik, ook als ik dit naar de raad breng, wat bijvoorbeeld de belangen zijn en de inzet is van andere partijen die daar aan tafel zitten.

Want uiteindelijk kan iedereen zijn zienswijze leveren op die voorkeursvariant, en dat gaat uiteindelijk allemaal richting Den Haag. En dan is het belangrijk ook om te weten hoe andere partijen erin zitten, bijvoorbeeld de gemeente Schiedam, waar de bewonersvertegenwoordiger met vergelijkbare belangen als de bewonersvertegenwoordiging van Rotterdam ook gewoon aan tafel zit, net zoals de gemeente Schiedam en de gemeente Lansingerland. Dat is het belang, dus weten, dus die informatiepositie overeind houden. En juist omdat het geheim is, is het belangrijk om daar te zijn, want er worden geen notulen verspreid na afloop van zo'n overleg. En daarnaast ook als er een vraag wordt gesteld over feitelijke zaken, dat we die ook kunnen beantwoorden, in het belang van Rotterdam.

De **VOORZITTER**. De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, dan nog een keer. Geheim, hoe gaat u geheime informatie aan ons overbrengen?

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Ik kan dat verwerken in een voorstel dat naar de raad gaat bijvoorbeeld. Dat is één voorbeeld van hoe je dat zou kunnen doen. Dat gebeurt continu overigens.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Ja, toch nog even door, want de heer Biljoen triggerde mij inderdaad. Weten is één ding inderdaad, maar hoe te gebruiken, hoe matcht het weten van wat er inderdaad in geheime gesprekken gebeurt voorzitter, met vervolgens er iets mee doen en dan noem ik toch nog even het woordje vertrouwen en transparantie. Leg het even uit. Hoe werkt dat?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Nou uiteindelijk, wat naar buiten komt is – kijk, transparantie en vertrouwen is natuurlijk belangrijk, maar mevrouw Elfilali weet ook, in onderhandelingen en processen waar men zich soms kwetsbaar opstelt en open wil opstellen naar elkaar, is geheimhouding af en toe echt functioneel en noodzakelijk om tot een goed einde te komen en ook om met elkaar resultaten te behalen. Dat is de reden, overigens is dat niet een keuze geweest van de gemeente Rotterdam, maar dat is de reden waarom die gesprekken onder geheimhouding plaatsvinden. Dat is overigens geen wettelijke geheimhouding zoals wij die hier kennen, maar dat is onderling met elkaar afgesproken. Wat wij vervolgens doen is vanuit dat participatietraject, dat komt niet vanuit ons, maar daar komt dan een voorkeursvariant uit. Omdat ik dan weet hoe dat met andere partijen is gelopen, wat hun belangen zijn, waar er eventueel ruimte zit, welke zaken haalbaar zijn om nog te bewerkstelligen richting een uiteindelijk besluit van de minister van Infrastructuur en Waterstaat. Dat soort informatie tot je nemen kan uiteindelijk zeer functioneel zijn in dit hele proces. Dat is het belang van die informatiepositie en uiteindelijk kan de raad controleren middels ten eerste de uitkomst die komt uit dat participatietraject en uiteindelijk daar een mening op geven. En in de tussentijd zult u van mij moeten aannemen dat ik dat op een goede manier doe. Ja, dat is nu eenmaal hoe het werkt in getrapte verantwoordelijkheid.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Dank voorzitter. Heel veel woorden, maar schendt de wethouder niet de positie en eigenlijk het vertrouwen van de andere mensen die in het geheime gesprek zitten? Want u zegt eigenlijk, of de wethouder zegt eigenlijk: ik krijg een speciale positie, ik

mag aan tafel, ik mag luisteren, geheime informatie tot mij nemen, en vervolgens ga ik dat gebruiken. Dat is eigenlijk wat de wethouder zegt.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Ja en het antwoord is nee. Dat doet iedereen. Dat is heel normaal.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). U vindt het heel normaal om toe te treden tot geheime gesprekken en dan vervolgens toch een positie in te nemen dat één persoon die geheime informatie wel naar buiten mag brengen. Ik begrijp het niet helemaal.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Ik breng het niet naar buiten. Ik gebruik het alleen in de overwegingen en het voorstel dat we vervolgens namens de raad – want dat gaan we natuurlijk nog bespreken – in de vorm van een zienswijze richting Den Haag sturen. Dat is het. Ik ga het niet openbaar maken.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Segers-Hoogendoorn, u heeft geen spreektijd meer maar u mag een korte vraag stellen.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Dank voorzitter, dank dat u mij deze vraag gunt. Legitieme redenen van de wethouder. Informatiepositie, u zegt: ik wil weten hoe iedereen in de wedstrijd zit en het beantwoorden van feitelijke vragen. En dan kom ik terug op de titel van deze debataanvraag: maar niet aan deze tafel. Want deze tafel, we hebben het er net al over, is geheimhouding opgelegd. Deze tafel kent deze positie helemaal niet die u wilt innemen, want de bewonersvertegenwoordiging mocht die positie op die manier niet innemen. En deze tafel is gericht op mutual gains. Ik zou tegen u zeggen en ik zou het u ook echt met klem willen vragen: u heeft legitieme argumenten. Daar kan ik achter staan. Ik vind het fijn dat een wethouder dat op die manier wil doen, die informatiepositie en die feitelijke informatie. Maar doet u dat alstublieft aan een andere tafel want u legitimeert hiermee het participatieproces. Want zo blijven ze het noemen. En dat zal straks onderdeel zijn van de aanvraag van een luchthavenbesluit. En dan was u erbij. En dat is wat wij met klem aan u vragen. Doe dat niet, want het is in tegenspraak met de uitspraak van de raad.

De **VOORZITTER**. Uw opvatting is helder. Wethouder.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Ja voorzitter, kijk, als dat de oproep is vanuit de raad, dan moet de raad daar een duidelijke uitspraak over doen. Die is er niet want dat heeft de raad niet aan mij gevraagd. Ik denk overigens niet het verstandig is. Ik denk wel, kijk, de manier om die, zeker omdat het tijdspad nog vrij krap is, tot het einde van het jaar, om dan op een andere manier dan deze die informatie te bemachtigen zoals we dat daar doen, ik vrij onmogelijk acht. Want je hebt te maken met heel veel verschillende partijen. U kent die lijsten ook van alle partijen die daar aan tafel zitten. Het is heel lastig om dan parallel daaraan precies met diezelfde partijen iets te organiseren. En ik denk dat het prima op deze manier kan. Dat denk ik oprecht. Ik denk ook dat het binnen de motie kan. Ik heb volgens mij beantwoord wat wij daar precies doen. Ik denk dat dit de beste manier voorwaarts is. En over legitimeren gesproken, we legitimeren de uitkomst niet, omdat we onze handtekening er gewoon simpelweg niet onder zetten. Dus wij kunnen gewoon uiteindelijk, en dat gaan we

nog bespreken met elkaar, in de commissie, een zienswijze op de voorkeursvariant indienen, compleet onafhankelijk. En daarvoor maakt het niet uit of wij nu wel of niet hier aan tafel hebben gezeten. Wij conformeren ons simpelweg gewoon niet aan dat participatietraject.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja voorzitter, allereerst ben ik gewoon benieuwd of de deelnemers van de onderhandelingstafel hebben ingestemd met deze bijzondere rol waarmee de gemeente dan zeg maar weer aan tafel gaat. Want het is een andere rol dan die ze hadden, en die aan anderen niet gegund wordt. Dus ik ben heel benieuwd of ze daar expliciet op hebben gereageerd. Dat is mijn eerste vraag. En dan mijn tweede vraag, en misschien is het een klein beetje een herhaling, maar u komt niet met een antwoord. We hebben hier zo duidelijk uitgesproken: deze tafel, deze onderhandelingstafel, daar gaan we weg. Dat heeft de raad gezegd en dat heeft het college gezegd. Wilt u nu eens reageren, gewoon zeggen hoe u die uitspraken nu aan het uitvoeren bent. Want die tafel, daar zitten we niet meer aan.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Ja voorzitter, ik denk dat ik veel over dit debat kan zeggen, maar dat het duidelijke eenduidigheid is, ik denk dat dat het laatste is wat de conclusie is die we hiervan kunnen maken. Ik ben het, en volgens mij is de raad het daarover ook niet met elkaar eens, hoe die uitleg van de motie gegeven wordt. Ik leg hem uit op de manier eigenlijk conform zoals ook mevrouw Van Wifferen dat doet. Namelijk: wij conformeren ons niet aan die uitkomst maar er zijn redenen waarom wij aan tafel zitten. Die redenen achten wij van genoeg belang om dat op die manier te doen. Dus dat is hoe ik hem uitvoer.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Voorzitter, we hebben nota bene uit de notulen geciteerd. En dat heeft niets met interpretatie te maken, dat is gewoon wat er toen gezegd is, met name door mevrouw Van Wifferen. We gaan niet aan die tafel zitten. Het college heeft ook gezegd: als we deze motie aannemen betekent dat: we zitten niet aan die tafel. Dan wil ik van u weten hoe u dan kunt uitleggen, gezien die uitspraken van het college waar u onderdeel van bent en met één mond spreekt, en de raad die, zoals u terecht zegt, de baas is. Hoe kunt u dan deze move maken om dan wel weer aan die tafel te gaan zitten?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Ja voorzitter, terwijl u dat zei zag ik mevrouw Van Wifferen schudden. U bent het daar helemaal niet over eens. Kijk, dat is wel de constatering die ik moet maken. En uiteindelijk, kijk voorzitter, dan houd ik de raad ook wel een spiegel voor. Had dan een motie ingediend waarin klip-en-klaar stond: stap uit het proces en we gaan niet meer aan tafel. Maar voorzitter, dat staat niet in de motie die is aangenomen. Ik denk ook dat het verstandig is om het op deze manier te doen, waarin we heel duidelijk hebben gezegd: we zetten niet onze handtekening eronder omdat het participatieproces zo verlopen is zoals het verlopen is. Maar we zitten daar wel omwille van redenen in het belang van de gemeente Rotterdam, aan tafel. En met dat belang van de gemeente Rotterdam, daarin zit ook het belang van de bewoners.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). De positie van mevrouw Van Wifferen laat ik aan haar. Maar het college heeft ook gezegd: wij stappen uit het proces. Dat bent u. Wilt u daar dan op reageren? En dat was toch niet voor meerdere interpretaties vatbaar?

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Nee voorzitter, nee, de raad heeft een motie aangenomen. Daarin staat: niet conformeren, geen handtekening zetten. Er is ook heel veel discussie over die appreciatie vanuit het college geweest. Ik heb gekeken naar die motie. Ik ken die appreciatie en daar is duidelijk heel veel discussie over. Maar los daarvan denk ik dat het verstandig is om dit zo te doen. Dus nog eens een keer, stel, die discussie zou er niet zijn over de appreciatie van het college, alsnog vind ik het verstandig om dit zo te doen, omwille van de redenen die ik genoemd heb, namelijk die informatiepositie en ook feitelijk vragen beantwoorden, uiteindelijk in het belang van Rotterdam en ook van bewoners.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Voorzitter, de uitspraken van het college stonden helemaal niet ter discussie in de raad. Het was klip-en-klaar en dat hebben we gewoon met elkaar gedaan. En in feite hoor ik u nu zeggen van: ja, maar goed, ik heb redenen om het anders te doen. Dan negeert u de discussie en de uitspraken van de raad. Dan negeert u datgene wat het college eerder heeft gezegd. Want u heeft een andere opvatting, u denkt dat dit beter is. Dat is in feite wat u zegt. Ik vind dat onbestaanbaar in zo'n bestel waarin we als raad met het college praten dat wij hier de kaders bepalen, daar heel duidelijk in zijn geweest. Dat kan echt niet voor meerdere interpretaties vatbaar zijn. En ook het college heeft een heel duidelijke lijn ingezet. U kunt daar niet zomaar van afwijken.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Ja voorzitter, en dat doe ik ook niet. Ik voer exact uit naar de letter wat er in die motie staat, ook gezien de appreciaties die zijn gegeven aan meerdere moties, ook de motie 'Blijf in gesprek'. Die is ook geapprecieerd en heel duidelijk geweest: blijf wel aan tafel zitten. Dus ja voorzitter, het enige wat ik kan constateren is dat de raad het er niet met elkaar over eens is. Dat is echt de enige constatering die ik eraan kan geven. En ik voer hem uit zoals ik denk dat het in het beste belang van Rotterdam en de Rotterdammers is.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Ja, wethouder Karremans doet het allemaal heel makkelijk want hij haalt een paar andere moties erbij, andere tafels. We praten nu over de participatietafel en het college spreekt met één mond. Het college heeft gezegd wat het heeft gezegd: wij stappen uit die participatietafel. Daar zit geen ruis tussen. Daar zit geen ruis tussen. En die andere moties, allemaal leuk en aardig, dat zijn andere tafels. Dit gaat om de participatietafel. U heeft geen respect voor de raad, u heeft geen respect voor uw eigen college, het college spreekt met één mond. U bepaalt nu zelf maar eventjes: wij gaan toch maar weer aan die participatietafel zitten. Ik vind het ook helemaal niet chique eigenlijk wat u doet. Ook niet naar uw collega's in het college. Dus het is allemaal leuk dat u al die tafels noemt, maar dit gaat om de participatietafel en dat is voor heel veel partijen in deze gemeenteraad essentieel. Ik noem de heer Vonk, de heer Moti, noem ze allemaal maar op. Ik betreur het ten eerste dat u dat hier zo te grabbel gooit.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Ik hoorde geen vraag voorzitter, dus ik ga door naar de eerste vraag van het CDA.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Kunt u dan reageren op wat ik zeg? Dan is dat mijn vraag.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Ja, we zijn het niet met elkaar eens. Ik denk dat we daar echt compleet het goed mee samenvatten. Ik denk dat ik goed doe aan de motie van mevrouw Van Wifferen die is aangenomen, ik denk dat ik ook goed doe aan de motie die is aangenomen door een meerderheid van de gemeenteraad, waar ik ook naar te luisteren heb, van de heer Becker, ook met de appreciaties die er op zijn gegeven. En gezien de motivatie die ik erbij heb gegeven omtrent de informatiepositie, onder de voorwaarden dat wij ook gewoon niet conformeren en onze handtekening zetten, is dit denk ik niet alleen het beste voor Rotterdam, de bewoners en de Rotterdammers, maar ook conform zoals ik het inschat, de wens van de raad. En nogmaals, er is geen motie aangenomen waarin staat: stop met het proces. Kijk, als de raad dat wil, dan conformeer ik me daar ook aan. Ik zou het niet verstandig vinden, maar die motie is niet aangenomen.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Dan kom ik toch maar op één woord eigenlijk, ik vind het een beetje onbetrouwbaar wat u doet. Want er wordt op een gegeven moment een motie in stelling gebracht in de gemeenteraad. Het college geeft daar antwoord op. Het college legt uit hoe die motie in elkaar zit, wij stappen uit het participatietraject. Op dat moment gaat de gemeenteraad stemmen over zo'n motie. U geeft advies. Nu is het weer heel anders. Ja, ik vind het geen goede start, ook niet van dit nieuwe college. Want u heeft eigenlijk gewoon maling aan de raad, maling aan wat – nou ja, dat.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, voordat de wethouder verdergaat, want hij had het er net over dat hij de wijkraden wil betrekken. Voorzitter, is de wethouder bekend met dit zestien pagina's tellende advies van de wijkraad Hillegersberg-Schiebroek? En zo ja, is hij bekend met de conclusies: niet akkoord te gaan met het onderhandelingsproces waarin de bewonersvertegenwoordigers hun achterban niet tussentijds mogen consulteren. Dat is het advies van de wijkraden. Bent u daarmee bekend?

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Ja, ik ben daarmee bekend. Dat klopt.

De heer **BILJOEN** (gl). Hoe heeft u dit advies gewogen?

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Voorzitter, dat participatietraject is ook nog niet afgerond en dit zegt iets over het participatietraject. En net zoals de motie van mevrouw Van Wifferen iets zegt over het participatietraject om je daar niet aan te conformeren, zal ik die motie ook pas afdoen op het moment dat het participatietraject is geëindigd en aan partijen wordt gevraagd zich te conformeren, en dan zullen we dat niet doen.

De **VOORZITTER**. Wilt u verdergaan wethouder?

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Ja, dank u wel voorzitter. De eerste vraag van het CDA. Het is al even geleden, maar u vroeg mij twee opties en ook de vraag of ik de gemeenteraad passeer. Nou, dat is geenszins het geval. De enige die mij vanochtend heeft gepasseerd is de heer Segers zelf. Ik was aan het hardlopen en hij zat op de fiets, overigens ook de heer Vonk. Die liep twee minuten voor. Daar bedoel ik niets mee te zeggen uiteraard. Maar dat was wel het geval. Nee, kijk, de motie zegt niet dat wij – ik ga het nu weer

herhalen, maar het is wat het is en het blijft wat het blijft. De motie zegt niet: we moeten van tafel. De motie zegt heel duidelijk, en die boodschap is echt heel duidelijk: niet conformeren, geen handtekening zetten, dus dat zullen we ook niet doen. Dan hoe ik de appreciatie van wethouder Bokhove over de motie beoordeel, ja, dat heb ik volgens mij ook al beantwoord. Ik denk dat we wel aan tafel moeten zitten, ik denk dat het ook kan binnen alles wat er in deze gemeenteraad is gedeeld, wat inderdaad wellicht een beetje tegenstrijdig was met verschillende moties en verschillende appreciaties. Dus ik denk dat ik er aan het geheel simpelweg goed aan doe. De vraag aan GroenLinks was: wie schuift er namens de wethouder aan? Dat doe ik inderdaad niet zelf, dat is iemand namens de gemeente Rotterdam, maar die doet dat wel onder mijn verantwoordelijkheid. Dan: gaat krimp alsnog onderzocht worden? Ja, wat die deelnemers met elkaar hebben afgesproken is om te komen tot scenario's die ze allemaal kunnen dragen. Er wordt bijvoorbeeld ook geen scenario onderzocht voor een tweede landingsbaan of een uitbreiding van de terminals of iets dergelijks. Dus dat wordt ook niet onderzocht. Maar de raad kan er natuurlijk wel voor kiezen om richting die zienswijzen dat mee te geven dat de raad het belangrijk zou vinden om dat eventueel wel op te nemen. Maar uiteindelijk blijft het een verantwoordelijkheid van de luchthaven die de indiener is van de aanvraag tot dat luchthavenbesluit. Maar ik geef de raad maar mee dat dat eventueel als zij dat zou willen, natuurlijk in die zienswijze zou kunnen zitten. Wat vind ik van het proces? Het is uiteraard niet het proces van onszelf, het is het proces van Rotterdam The Hague Airport. Kijk, wat ik wel heb gezien is dat iedereen een gelijke positie aan tafel heeft gekregen. De bewonersvertegenwoordigers zijn daarbij onafhankelijk en goed ondersteund naar wat ik begreep door Stichting ABReL en alle onderwerpen konden ook besproken worden. Volgens mij zijn alle onderwerpen ook besproken. Alleen in de aanloop naar een voorkeursvariant is het denk ik ook niet heel gek met verschillende belangen dat daar verschillende meningen over zijn. Dat is ook de reden waarom je met elkaar aan tafel gaat zitten. Dan, of ik zij aan zij met de bewoners ga staan. Ik sta altijd zij aan zij met bewoners, net zoals ik ook altijd zij aan zij sta met de gemeenteraad. Dat weet u natuurlijk ook mijnheer Biljoen. Maar de gemeente heeft meerdere belangen. De heer Kuzu schetste dat eigenlijk vrij goed. We hebben natuurlijk het belang van de bewoners rondom de luchthaven. Dat is bijvoorbeeld ook de reden waarom men meepraat aan de kant van Schiedam en aan de kant van Lansingerland. Dat zijn belangen die we heel serieus moeten nemen. Dat is ook door deze raad onderstreept. Maar er zijn inderdaad ook economische belangen, belangen omtrent woningbouw en uiteraard om hinderreductie. Maar uiteraard nemen we ook in die overleggen de belangen van de bewoners mee. Dan de vraag van GroenLinks of ik de gedeputeerde van de provincie Zuid-Holland ga aanspreken dat die participatie alsnog moet plaatsvinden. Ja, de gedeputeerde heeft daar geen rol in. Nogmaals, overigens is de provincie, anders dan ik weleens beweerd zag, niet in het debat maar wel buiten dit debat, dat zij eruit gestapt zouden zijn. Dat is niet het geval. Ik heb gedeputeerde De Zoete nog even gebeld over wat de status is, en ze zitten nog steeds aan tafel. Dus ook de provincie zit daar gewoon nog steeds aan tafel en het gaat onder de verantwoordelijkheid van Rotterdam The Hague Airport. Wat zeg ik tegen de bewoners die hebben ingesproken? Nou, ik zeg tegen hen dat het heel goed is dat zij hun geluid hebben laten horen en ik denk dat het ook is opgepikt. Ik denk dat heel veel gemeenteraadsleden dat geluid ook vandaag weer vertolkt hebben. Dus ik denk dat het heel goed is dat zij dat hebben gedaan. En op dit moment, en dat heb ik ook in mijn brief gezegd, treffen wij nu voorbereidingen om de mening van verschillende Rotterdammers over dit onderwerp van het nieuwe luchthavenbesluit, bijvoorbeeld over het aantal vluchten en het aantal vluchten in de nacht en dagranden en de geluidsnormen, op een goede manier voor te leggen en daar ga ik ook de wijkraden uiteraard in meenemen. Wat is de status van de motie 'Bewoners weer aan tafel'? ook een vraag van GroenLinks. Dat vraagt ons om ons in te spannen om die bewoners weer aan tafel te krijgen. Ja kijk, de bewonersvertegenwoordiger heeft dezelfde status als de gemeente Rotterdam in dit gesprek. Wij kunnen de

bewonersvertegenwoordiging natuurlijk ook niet dwingen om weer aan tafel te komen en tot nu toe wijzen zij resoluut dat participatietraject af. Dat is hun goed recht, maar dat betekent inderdaad ook dat zij daar een eigen keuze in maken en het uiteindelijk ook niet aan mij is om te bepalen of zij wel of niet aanschuiven. Zij zien een andere weg voor zich. Nou, dat is natuurlijk helemaal prima. Zij zijn ook niet voor niets onafhankelijk. Klopt het dat er op 1 september een bijeenkomst is geweest waar ik bij heb gezeten? Nou, ik heb er zelf niet bij gezeten, maar daar is inderdaad ook een ambtelijk vertegenwoordiger geweest en daarvoor heb ik de gemeenteraad geïnformeerd. Dan de vraag van D66, maar niet voordat de heer Biljoen nog een vraag heeft voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, de motie 'Bewoners weer aan tafel' roept het college op zich in te spannen. U zegt: u wilt ze niet dwingen, maar heeft u zich ingespannen?

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Voorzitter, ja, het contact met de bewonersvertegenwoordiger loopt op een ambtelijke manier. Dat zou ik even moeten navragen of er een vraag is geweest om dat te doen, dus daar kom ik dan nog even op terug wat daar precies is gebeurd. Het resultaat is in ieder geval, en dat is volgens mij waar het om gaat, dat de bewonersvertegenwoordigers niet aan tafel zitten. Dat is natuurlijk conform wat zij altijd gezegd hebben, wat hun mening is over het participatietraject.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, heel fijn dat wethouder Karremans net ook heeft aangegeven dat er op 1 september inderdaad een bijeenkomst is geweest. Wethouder Karremans heeft zowel op 1 september als op 8 september een brief aan de raad gestuurd waarin hij heeft aangegeven dat ze weer aan tafel gaan, niet dat u aan tafel bent geweest. Dus in die zin heeft u dus eigenlijk onjuiste informatie gegeven in de brief. Klopt dat?

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Nee, dat klopt niet. We hebben voordat wij dat hebben moeten doen, voor dat eerste overleg, hebben wij de raad geïnformeerd.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan wethouder.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Dan de vraag van D66, bent u het eens dat we niet onderhandelen? Honderd procent, we onderhandelen daar niet. Heel simpel. Als je onderhandelt, dan ga je uit naar een resultaat waar iedereen zich aan kan conformeren. Dat doen we niet. Daar kan ik ook heel duidelijk over zijn dat dat niet het geval is en wij komen zelfstandig met een eigen zienswijze op de voorkeursvariant. Dat is ook de volgende vraag die D66 mij gesteld heeft. Wat betekent deelnemen aan het participatieproces? We zitten aan tafel als toehoorder, en we beantwoorden vragen als dat desgevraagd aan ons gevraagd wordt met het oog op de belangen van Rotterdam en Rotterdammers en ook de bewoners. Komt de wethouder terug op zijn besluit om van tafel te gaan? Een vraag van de ChristenUnie. Het antwoord daarop is nee. Kunt u uitleggen waarom u nu wel deelneemt maar niet ondertekent. Dat heb ik denk ik net ook gedaan op een vraag van mevrouw De Jong over de informatiepositie onder andere in het belang van Rotterdam en ook bewoners. Of ik de bewoners geïnformeerd heb voordat wij weer aan tafel komen. Het eerlijke antwoord en het technische antwoord is ook nee, want het is een proces van Rotterdam The Hague Airport, dus wij hebben die daarover geïnformeerd. Ik heb ook uiteraard eerst de raad geïnformeerd. En ik heb niet de bewonersvertegenwoordiger geïnformeerd, maar u stelt de vraag en ik denk dat het wel netjes was geweest als we dat hadden gedaan. Dus dat is mijn

eerlijke antwoord daarop. Dan de vraag of ik begrijp hoe dit overkomt. Ja, dat hebben bewoners mij ook laten weten. Dat had ik van tevoren natuurlijk ook wel kunnen bedenken en toch heb ik die afweging gemaakt, want dat is ook mijn rol om dat te doen. Alle belangen mee te wegen, ook van bewoners in dezen, ook hoe dingen overkomen. En uiteindelijk is het besluit zo gevallen en daar sta ik nog steeds achter. Waarom niet direct een uitgebreide toelichting gestuurd naar de raad? Ik dacht dat ik recht deed aan de motie. Uiteindelijk is er een debataanvraag gestuurd en het is ook vrij gebruikelijk in de aanloop naar die debataanvraag. Ik bepaal natuurlijk ook niet of er een debat wordt aangevraagd door de gemeenteraad of niet. En dat doe ik wel vaker om het debat goed te laten verlopen, van tevoren een brief te sturen met ook feitelijke informatie als daar behoefte aan is. Ik kan niet altijd van tevoren goed voorzien waar behoefte aan is bij de gemeenteraad. Dat was er duidelijk toen wel toen dat debat werd aangevraagd. Dat inzicht had ik niet op 1 september, dus vandaar dat dat later is gekomen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Dank voorzitter. Dan begrijp ik nog niet zo goed waarom de wethouder eigenlijk heel veel informatie vooraf niet deelt en dus pas afwacht tot er een debat wordt aangevraagd. En dan allerlei waardevolle informatie, die ook in die eerste brief had kunnen worden opgenomen, niet deelt met de raad. Dus graag toch even een toelichting hoe dat zit. Was hij dan van plan om dat voor zich te houden en pas in december met ons te delen? Dat lijkt mij namelijk best wel een kwalijke zaak.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Nee voorzitter, absoluut niet. En ik snap ook niet waar dat wantrouwen vandaan komt, alsof ik dat zou willen doen. Maar voorzitter, ik heb sec, en dat doen wij heel vaak omdat we natuurlijk heel veel informatie naar de raad sturen, gewoon feitelijk gestuurd wat wij van plan zijn te doen. En het staat de raad altijd vrij daar vervolgens vragen over te stellen. Dat is ook de manier waarop we met elkaar werken, dus daar zit verder niets achter dan de raad tijdig en juist te informeren. Dat heb ik ook gedaan, en dat heb ik volgens mij ook geantwoord op de vragen van de heer Biljoen.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Waarom dit besluit nu? Waarom op die dag? Omdat ik dat echt wilde doen voordat het overleg plaatsvond. Ik wilde niet, zoals de heer Biljoen suggereerde, achteraf de raad dan informeren: nou, we zijn aan tafel geweest. Ik heb dat van tevoren willen doen. Vandaar de timing van dat briefje. Hoe waarborgt u dat aan tafel zitten niet maakt dat we het resultaat ondertekenen? Ten eerste omdat ik dat niet ga doen. En ten tweede is de boodschap wel heel duidelijk gemaakt door de gemeenteraad en ook door mij onderstreept, dat ik dat uiteraard ook niet ga doen. Dus ik denk dat dat ook volstrekt helder is, ook richting bewoners. Wat gaat de wethouder doen om het vertrouwen van bewoners te herstellen? Dat is ook een vraag van Volt. Nou voorzitter, ik ga sowieso eigenstandig een eigen zienswijze inbrengen waarin wij zelfstandig, onafhankelijk een zienswijze neerleggen ten opzichte van die voorkeursvariant. Dat is dus niet conformeren naar een uitkomst waar allerlei partijen op hebben meegepraat. Maar dat is onze eigen zienswijze met onze eigen argumenten waarom wel of niet iets anders zou moeten dan in die voorkeursvariant is vastgelegd. Dus dat wil ik er heel duidelijk bij zeggen. Dan de vraag van de PvdA hoe ik reflecteer op de passage waarop bewoners van tafel zijn gegaan in relatie tot krimp. De heer Moti zegt zelf het is feitelijk juist. En ik probeer het allemaal... het is natuurlijk een gevoelig dossier en dat snap ik ook. Dus ik probeer het allemaal zo feitelijk mogelijk weer te geven. Daar zit verder ook niets achter. Het is natuurlijk ook feitelijk de reden die zij hebben aangegeven dat zij dat willen doen. De heer Moti zegt: het was een reële vraag van

die bewoners. Ja, als ik dat zou gaan beoordelen zou ik eigenlijk al in het subjectieve komen. Dus ik wil juist daar een beetje vandaan blijven. Ik wil duidelijk maken dat wij ons niet conformeren zoals de raad ook van mij gevraagd heeft. En vervolgens de ruimte geven aan de raad om eventueel dat later mee te nemen in een zienswijze. Dat heb ik net ook gezegd over dat krimpscenario. Ik denk dat dat ook de juiste plek is in het stadium waar we nu zitten om dat vervolgens te doen als dat de wens is van de raad. Dan: hoe kunnen we als raad controleren wat we doen in het participatietraject? Nou ja, dat gaat middels getrapte verantwoording. Ik ben degene die hier verantwoording aflegt aan de gemeenteraad en u zult mij ook daarop moeten vertrouwen als ik iets toezeg dat ik het vervolgens ook doe. Maar u zult ook merken uiteraard in wat er uitkomt rond dat participatietraject als u daar bijvoorbeeld wel de handtekening van mij onder ziet staan. Dan heb ik overduidelijk niet voldaan aan die motie. Dus dat is de manier waarop de gemeenteraad dat kan controleren. Dan de laatste vraag voorzitter, van de Partij voor de Dieren, hoe gaat u de wijkraden meenemen in dit dossier? Krijgen ze bijvoorbeeld allemaal een technische sessie? Goed voorzitter, de wijkraden zijn net gekozen, dat is inderdaad een goede observatie van de heer Van der Velden geweest en ik ga u laten weten hoe wij dat gaan doen. Maar we zitten dus nu in die voorbereiding, ook om ervoor te zorgen dat we alsnog die mening van Rotterdammers mee kunnen nemen in de volgende fase van het traject. Daarbij heb ik ook gezegd: wijkraden, maar we zijn nu ook aan het kijken hoe we dat het beste kunnen doen. Ik kan u dan schriftelijk laten weten hoe wij dat gaan inrichten. En voorzitter, dit was de laatste vraag, dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Ik wil u nog even naar de logistiek van vandaag meenemen voordat u verdergaat. U weet dat ik in verband met een ontvangst van de voorzitter van de Europese Commissie en de premier uiterlijk 15.30 uur vanmiddag weg moet. Dat betekent dat we nog een korte lunchpauze te gaan hebben. Ik kan me voorstellen dat er veel besproken is maar dat er toch nog vragen zijn blijven liggen, dus ik wil u vragen samen met mij aandacht te hebben voor de logistiek van vandaag, opdat we de raadsvergadering zo goed mogelijk doen verlopen. Mijnheer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, dan houd ik het heel kort. De wethouder geeft dus aan dat we tijdig zijn geïnformeerd. Tijdig is niet als het overleg al is geweest. Tijdig is als de raad de tijd heeft gekregen om de koerswijziging van de wethouder vooraf te bekritisieren. Dat wil ik nog even meegeven.

De **VOORZITTER**. Anderen nog in de veegronde? De heer Segers-Hoogendoorn, kort graag.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, dus geen veeg, maar een ordevoorstel ook conform de lunchtijd. Maar ik wil hier graag een schorsing voor aanvragen zodat we ons kunnen beraden op wat er in de eerste termijn is gewisseld.

De **VOORZITTER**. Kan dat in de lunchpauze? Anderen? Prima. Dan stel ik u voor om echt kort te gaan lunchen. Dat betekent wat mij betreft als u daarmee instemt dat we om 13.45 uur terug zijn. Dan kan er eventueel nog een tweede termijn gebruikt worden om een motie in te dienen of iets van dien aard. En daarna het andere agendapunt aanvangen, zodat we inderdaad zoveel mogelijk op tijd ook andere dingen in de stad kunnen doen. Dan schors ik de vergadering tot 13.45 uur en mag ik u absoluut verzoeken stipt om 13.45 uur terug te zijn. De vergadering is geschorst.

(De vergadering is geschorst.)

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 8 september 2022

Notulen van de raadsvergadering van 8 september 2022 (middagzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 11

Voorzitter: de heer ing. A. Aboutaleb, met dien verstande dat het voorzitterschap van 14.04 tot 14.07 uur, van 14.23 tot 15.10 uur en vanaf 15.30 tot 16.41 uur is waargenomen door mevrouw A. Kockelkoren

Voor de presentielijst van deze vergadering wordt verwezen naar de ochtendzitting van deze vergadering

Namens het college zijn tegenwoordig de heer V.P.G. Karremans, de heer S. Kasmi, de heer M.J.W. Struijvenberg en de heer T.B. Versnel

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders

Heropening

De **VOORZITTER**. Ik zie de heer Segers-Hoogendoorn nog niet. Hij had om schorsing gevraagd. Hij gaat zo denk ik wel binnenlopen. De wethouder is er ook nog niet. Maar mevrouw Mohamed-Hoesein had een ordepunt.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Ja voorzitter, inderdaad een ordepunt. Het verzoek is om de agendaonderwerpen te switchen, waardoor sowieso de burgemeester wat eerder weg kan en op tijd kan zijn voor zijn afspraken, maar ook wij dan met het volgende onderwerp op de agenda kunnen starten en er geen tijdverlies is.

De **VOORZITTER**. Het voorstel is dus om het agendapunt betreffende reizen burgemeester nu te doen en de rest van het agendapunt over de luchthaven daarna aansluitend te doen. Kunt u zich daarin vinden? Ik zie vele knikkende hoofden. Dat is het geval. Dan is dat een prima ordevoorstel. Dank u wel mevrouw Mohamed-Hoesein. Ik heb een vicevoorzitter nodig. Mevrouw Kockelkoren zit de raad nu even voor. Dank u.

8.2 Debat over 'Hoe staat het met de dienstreizen van burgemeester Aboutaleb!'; aangevraagd door het lid Verkoelen

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Oké, dames en heren. We hebben even een intermezzo, namelijk agendapunt 8.2, debat over 'Hoe staat het met de dienstreizen van burgemeester Aboutaleb!' aangevraagd door het lid Verkoelen. En ik zou de wethouder willen vragen iets rustiger te zijn, want anders kunnen we elkaar hier niet verstaan. Mevrouw Verkoelen, aan u als eerste het woord. Ik wil u nog één dringend verzoek voorleggen van de zijde van het college. Wethouder Karremans moet om 15.00 uur weg, dus we hebben net het ordevoorstel aangenomen om deze twee onderwerpen om te draaien. Ik stond op het punt om dat ordevoorstel uit te gaan voeren, maar dit dringend verzoek bereikt mij ook om toch dus eerst de tweede termijn van het vorige agendapunt te behandelen. We hebben de gewoonte om te stemmen, maar niet over dit soort ordevoorstellen, dus ik ben nu een beetje

confuus. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Ik geef dan even aan de heer Segers-Hoogendoorn het woord.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, dank voorzitter, ik zal kort zijn want ik heb ook geen spreektijd meer. Ik wacht op de motie, maar ik kan wel kort even de argumentatie geven. Is dat dan goed?

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Ja, dat mag, maar dan ga ik dus inderdaad weer even het woord geven aan de burgemeester als voorzitter van deze raad, want dan besluiten we nu toch om eerst de tweede termijn van het vorige agendapunt af te ronden om de heer Karremans tegemoet te komen en daarna het punt van de burgemeester. En dan verzoek ik u beiden om dat met enige spoed te doen want ook de burgemeester moet om 15.30 uur weg. Dan geef ik de voorzittershamer weer terug aan de burgemeester.

8.1 Debat over 'Niet aan deze tafel', aangevraagd door de leden Segers-Hoogendoorn en Biljoen

De **VOORZITTER**. Het is wat het is. De motie komt eraan. De heer Segers-Hoogendoorn heeft normaal gesproken geen spreektijd, maar bij een toelichting van een motie mag dat altijd. Als u dat kort zou willen doen, graag.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Voorzitter, kort. Ik ga zo met een aantal andere partijen een motie van afkeuring indienen voor de handelwijze van wethouder Karremans in het dossier Participatietraject Rotterdam The Hague Airport en ik doe dat met een zwaar gemoed. Om twee redenen. De eerste reden is omdat, en zo ben ik mijn betoog ook begonnen, ik wethouder Karremans zeer hoogacht als persoon, politicus en ook wethouder. En de tweede reden is, omdat ik denk dat de afdrank ook zal zijn in de media, in de buitenwereld: Oh, de raad is terug van zomerreces en gelijk zetten ze een bazooka in van een motie van afkeuring. En toch doe ik het omdat ik het simpelweg afkeur. Ik keur af dat de wethouder tot de conclusie is gekomen na een klip-en-klaar debat op 2 juni en een overduidelijke motie die daar is aangenomen en een brief van de wethouder Mobiliteit op dat moment een week later. Ik keur af dat je op basis van die informatie tot de conclusie zou kunnen komen dat je gerechtigd bent om opnieuw dit participatieproces in te stappen. En daarom kan ik niet anders dan dit middel gebruiken.

De **VOORZITTER**. Is de motie gereed, binnengekomen? Is hij klaar? Als u hem tekent en bij ons inlevert.

De heer Segers-Hoogendoorn heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Afkeuring

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 8 september 2022, ter bespreking van agendapunt 'Niet aan deze tafel';

constaterende dat:

- wethouder Karremans besloten heeft, namens de gemeente Rotterdam, opnieuw deel te nemen aan het participatietraject Luchthavenbesluit Rotterdam The Hague Airport;

overwegende dat:

- dit in gaat tegen de meerderheid van de gemeenteraad van Rotterdam die in juni 2022 uitgesproken heeft het participatieproces als mislukt te beschouwen en niet meer deel te nemen aan dit proces;

spreekt uit:

- dat zij de handelwijze van wethouder Karremans op het participatieproces Luchthavenbesluit Rotterdam The Hague Airport afkeurt;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.G.C. Segers-Hoogendoorn, T.J. Vonk, R.T.J. van der Velden, M.S.S. de Jong en M.H. Biljoen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. De motie van afkeuring is zojuist toegelicht. Wellicht willen nog andere raadsleden er iets over zeggen. Mijnheer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Nou, specifiek over deze motie dan in de tweede termijn. Dan wil ik ook graag nog zelf een motie indienen. Maar over deze motie specifiek. Het is niet des ChristenUnies om zoiets te doen, om een motie van afkeuring in te dienen. En vandaag staat onze naam er wel op. Na dit debat sprak ik bewoners en die zeiden: wij zijn alle maar dan ook echt alle vertrouwen in de politiek kwijt. Ik houd hoop, maar ik moet zeggen: vandaag heeft mijn vertrouwen ook wel een enorme dreun gekregen. Daarom sta ik ook met mijn naam onder deze motie.

De **VOORZITTER**. Gaat u nog een tweede motie indienen?

De heer **VONK** (cu). Ja voorzitter, ik wil nog een tweede motie indienen. Die wordt getypt en die kan ik dan zo dadelijk ook fysiek indienen en die wil ik dan graag toelichten. En dat doe ik in de tweede termijn. Dit was echt alleen even over de motie.

De **VOORZITTER**. Dit is de tweede termijn.

De heer **VONK** (cu). Ja, maar ik deed het echt alleen even over de motie. Mijn afdrank en mijn motie komt...

De **VOORZITTER**. Dit is de tweede termijn.

De heer **VONK** (cu). Ik weet het, maar mijn motie komt er zo aan en dan dien ik hem alsnog in.

De **VOORZITTER**. Goed, dan krijgt u daarvoor straks de mogelijkheid. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Even een vraag of een punt van orde. Dit is een motie van afkeuring en daar wordt toch eerst over gestemd en dan gaat de tweede termijn verder? Zo is de orde zoals ik hem altijd heb begrepen.

De **VOORZITTER**. De motie van afkeuring wordt niet naar het venster gebracht. Er wordt gelijk gestemd aan het einde van de tweede termijn, inclusief eventueel andere moties die

daarbij aan de orde zijn over hetzelfde onderwerp. U kunt er anders voor kiezen, als u zegt: wij willen deze motie apart in stemming brengen, dan kan dat. Dat mag.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Voorzitter, het mag van mij, maar vrij standaard in het huis tot nog toe de afgelopen vier jaar was afkeuring, treurnis en wantrouwen per direct stemmen, want anders kun je het net zo goed naar het venster brengen als je ook nog de tweede termijn laat gaan.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen, aan het einde van het debat over dat onderwerp en niet bewaren voor het venster waarin wij aan het einde van de dag stemmen over de hele oogst van de raad. Dus de motie van afkeuring breng ik straks aan het einde van de tweede termijn gewoon in stemming en de andere moties gaan mee naar het venster later vanavond. De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Ja voorzitter, volgens mij hoort het ook zo. We horen nu een debat te hebben over de tweede termijn, onder andere ook over deze motie. Maar voorzitter, het zegt natuurlijk wel wat hè, als partijen als het CDA en ChristenUnie een motie van afkeuring indienen, dan weten we gewoon dat er wat aan de hand is want dat doen ze niet zo snel. Het zijn partijen die juist bijna nooit dit soort instrumenten gebruiken, dus er is wel wat aan de hand. Het geldt ook bij de PvdA zo. Er is wel wat aan de hand wat hier gebeurd is en dat is zeer kwalijk. Ik heb ook gezegd dat de PvdA er heel boos over is. Bij ons valt het kwartje wel de andere kant op. Wij vinden het heel erg wat hier gebeurt en met name de draai van D66, ik kan het niet anders maken, waar het college handig gebruik van maakt. Dat vinden we erg. Maar we vinden het instrument van een gele kaart, want dat is een motie van afkeuring uiteindelijk, daar niet de juiste sanctie bij. Dus het is niet oké wat er gebeurd is en hoe er met bewoners omgegaan is. Het is niet oké, maar de motie van afkeuring zal niet het vertrouwen herstellen, maar dat werk moet wel gedaan worden.

De **VOORZITTER**. Helder. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, de motie die ervoor gaat zorgen dat we vooral onze eigen koers gaan varen in de participatie rond de luchthaven staat ferm en fier overeind. Dat hier een aantal partijen met een soort semantische discussie proberen met politieke spelletjes mij en ook de wethouder in diskrediet te brengen, vind ik jammer, maar zo gaat het helaas vaak.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja, dank u voorzitter. Ik moet eerlijk zeggen dat ik wel blij was met de nuancering die de PvdA net heeft gemaakt, want om eerlijk te zijn vind ik het gewoon echt belachelijk dat er een motie van afkeuring ligt. De wethouder heeft netjes aangegeven hoe hij te werk is gegaan. We hebben het zelfs over geloofwaardigheid gehad. Ik vind een wethouder geloofwaardig als hij alle moties netjes naast elkaar legt en een afweging maakt. Dat heeft hij gedaan. Niets meer, niets minder. Dus dat er vertrouwen wordt opgezegd, dit soort dingen worden gedaan, ik vind het heel triest en belachelijk.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Dank voorzitter. Mijn fractie zal tegen deze motie stemmen want wij vinden het middel van wantrouwen, afkeuring of treurnis uiten een heel zwaar middel dat je ook serieus moet nemen. Ik zou wel willen benadrukken dat wij het onnavolgbaar vinden dat de bewoners niet vooraf zijn meegenomen in deze beslissing van de wethouder. En

eigenlijk veel belangrijker, en ik hoop daar toch wel of een soort toezegging van te krijgen of erkenning, dat het wel goed gebruik moet zijn dat de raad direct volledig wordt geïnformeerd. In dit geval zat er een week tussen. Als je de brieven vergelijkt zie je echt wel het verschil tussen de eerste brief, een kort briefje, en de tweede brief, een lange brief. Ik mag hopen dat in het vervolg wij als raad serieus worden genomen en volledig worden geïnformeerd, zodat dit niet nog een keer gebeurt.

De **VOORZITTER**. De heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Ja, ik wil me aansluiten bij de woorden van mevrouw Van Groningen en daarbij ook willen aanvullen dat woorden die gebruikt worden als het beschadigen van vertrouwen en dergelijke, die blijkbaar dan geleid hebben tot deze motie, die worden nu veel te makkelijk gebruikt. Kijk, dat iemand niet tevreden is met de handelwijze van een wethouder, dat kan ik me voorstellen. Mijns inziens gaat dit nu gewoon simpelweg om een interpretatieverschil en om dan gelijk te spreken over vertrouwensbreuken en dergelijke, dat gaat veel te ver. Dus ook wij zullen deze motie niet steunen.

De **VOORZITTER**. De heer Kuzu.

De heer **KUZU** (denk). Ja voorzitter, mijn fractie zal de motie van afkeuring ook niet steunen. Tijdens het debat is duidelijk geworden dat er verschillende interpretaties bestaan. Er is gesproken over de geest van de motie. Als er discussie is over de geest van de motie dan is de mores ook dat je kijkt naar de letter van de motie. Dat is klip-en-klaar. Daar heeft de wethouder ook duidelijk antwoord op gegeven, dus voor ons is er geen enkele reden om over te gaan op een motie van afkeuring.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Ik wil even wat zeggen tegen Leefbaar Rotterdam en de VVD, want die hebben het de hele tijd over vertrouwensbreuk. Als dat zo is, dien je een motie van wantrouwen in. Dit is een motie van afkeuring en dat is toch echt heel wat anders. Ik wilde dat dus even meegeven aan beide partijen.

De **VOORZITTER**. De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, er is al veel gezegd. Met een zwaar hart heb ik deze motie ook ondertekend voorzitter, met een zwaar hart. Ik steun daarin de lijn die de heer Vonk ook heeft aangegeven voorzitter. De manier waarop de wethouder op dit moment met de bewoners omgaat, keuren we af en vandaar dat we deze motie steunen.

De **VOORZITTER**. Andere sprekers? Niet? Ja, mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Zeker wel. 50PLUS heeft niet meegetekend maar gaat er wel voorstemmen, want was de motie al niet duidelijk, dan was het debat eraan voorafgaand overduidelijk en de brief van de wethouder een week later ook zeker. 50PLUS heeft toch het standpunt: je eigen tegenmacht organiseren, dat heeft 50PLUS heel, heel hoog in het vaandel. Wat er nu op deze manier toch omzeild gaat worden, dat keurt 50PLUS pertinent af. En vandaar afkeuring en geen wantrouwen, laat ik daar overduidelijk over zijn. Maar ik keur het wel af.

De **VOORZITTER**. Helder. Mijnheer Vonk, heeft u de motie inmiddels binnen?

De heer **VONK** (cu). Ja voorzitter, en dat gaat over een iets ander punt. De gemeente heeft gezegd: wij willen in een andere rol aan tafel zitten dan eigenlijk de bedoeling is. Het is een onderhandelingstafel maar we gaan niet onderhandelen. We hebben een andere rol. De bewoners zijn ooit van tafel gelopen omdat ze niet mee konden onderhandelen. En onze motie gaat erover dat we zeggen: gelijke toeschouwers, gelijke kappen. Met andere woorden: als de gemeente die uitzonderingspositie krijgt om in een andere rol aan tafel te zitten, dan ook de bewoners. Dus als ze dat willen, zouden de bewoners ook de ruimte moeten kunnen krijgen om ook in die rol aan tafel te mogen zitten en dat is waar de motie om vraagt. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Gelijke toeschouwers, gelijke kappen

"De gemeenteraad van Rotterdam bijeen op 8 september 2022 ter bespreking 'Niet aan deze tafel', over de zogenaamde participatie voor een mogelijk Luchthavenbesluit over Rotterdam The Hague Airport;

constaterende dat:

- het college wederom deel wil nemen aan het zogenaamde participatieproces rondom RTHA;
- een van de coalitiepartijen uit heeft gesproken dat het college alleen toe kan treden tot het participatieproces als toeschouwer en vraagbaak, zonder onderhandelingsmandaat;

overwegende dat:

- verschillende andere organisaties ook graag als toeschouwer en vraagbaak bij het participatieproces willen zijn, maar deze positie hen niet toegestaan wordt;
- de gemeente Rotterdam niet kan tolereren dat andere organisaties een rol wordt ontzegd die wel aan de gemeente Rotterdam wordt gegund;

spreekt uit dat:

- de gemeente Rotterdam alleen aanschuift als toeschouwer en vraagbaak als andere organisaties dezelfde rechten krijgen, mochten zij daar gebruik van willen maken;
- als deze rechten niet vooraf gegarandeerd, of tijdens gerespecteerd worden, niet toe te treden tot het proces of haar positie wederom te verlaten;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk, M.H. Biljoen, R.G.C. Segers-Hoogendoorn en R.T.J. van der Velden

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. De motie wordt rondgestuurd zodat u daarnaar kunt kijken. Wethouder, wilt u nog even naar het dictum kijken voordat we hem gaan kopiëren? De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, GroenLinks zal ook twee moties indienen. Het dictum van de motie, of moet ik helemaal voorlezen? Oké. De eerste motie is 'Niet aan deze tafel', en daarin verzoeken we het college daadwerkelijk niet over de participatie heen te vliegen en derhalve niet opnieuw aan tafel te gaan zitten in een reeds door de gemeente Rotterdam beëindigd participatietraject.

De **VOORZITTER**. De heer Biljoen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Niet aan deze tafel

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 8 september 2022 ter bespreking van agendapunt 8.1 Debat over 'Niet aan deze tafel';

constaterende dat:

- inwoners die deelnamen aan het participatieproces rondom Rotterdam The Hague Airport zich uit onvrede vroegtijdig hebben teruggetrokken uit het proces;
- bewoners, omliggende gemeenten, de Provincie Zuid Holland en de gemeenteraad van Rotterdam hebben geconstateerd dat het participatieproces als mislukt moet worden beschouwd;
- wethouder Karremans in een brief heeft laten weten weer terug aan tafel te willen gaan om opnieuw deel te nemen aan dit participatietraject;

overwegende dat:

- zowel de vele insprekers, als de bewonersvertegenwoordiging, als de Provincie Zuid-Holland geen vertrouwen meer hebben in een deugdelijk verloop van het participatieproces en daarom hier niet langer deel aan nemen;
- het gezien de eerder gedane raadsuitspraak volstrekt onduidelijk is namens wie de wethouder opnieuw aan tafel gaat zitten in het participatieproces;

verzoekt het college:

- daadwerkelijk 'Niet over participatie heen te vliegen' en derhalve niet opnieuw aan tafel te gaan zitten in een reeds door de gemeente Rotterdam beëindigd participatietraject;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.H. Biljoen, R.G.C. Segers-Hoogendoorn, R.T.J. van der Velden, R. Moti, T.J. Vonk, M.S.S. de Jong en T.S.J. Coşkun

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. U had nog een motie?

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, de volgende motie is 'Raadskader toehoren voor de goede verstaander'. Daarbij verzoeken we het college als er een ambtenaar toch weer aan de participatietafel deelneemt hiervoor als kader te hanteren dat dit uitsluitend als toehoorder zal zijn of voor het sporadisch beantwoorden van een vraag, zonder enig onderhandelingsmandaat.

De **VOORZITTER**. De heer Biljoen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 4. Raadskader toehoren voor de goede verstaander

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 8 september 2022 ter bespreking van agendapunt 8.1 Debat over 'Niet aan deze tafel';

constaterende dat:

- inwoners die deelnamen aan het participatieproces rondom Rotterdam The Hague Airport zich uit onvrede vroegtijdig hebben teruggetrokken uit het proces;

- bewoners, omliggende gemeenten, de Provincie Zuid Holland en de gemeenteraad van Rotterdam hebben geconstateerd dat het participatieproces als mislukt moet worden beschouwd;
- wethouder Karremans in een brief heeft laten weten weer terug aan tafel te willen gaan om opnieuw deel te nemen aan dit participatietraject;

overwegende dat:

- als reden voor het terugkeren aan de participatietafel wordt gegeven het vergroten van de informatiepositie van Rotterdam;
- de wethouder heeft uitgesproken niet opnieuw als onderhandelaar in het mutual gains deel te zullen nemen maar uitsluitend als toehoorder;

verzoekt het college:

- als er een ambtenaar toch weer aan de participatietafel deelneemt hiervoor als kader te hanteren dat dit uitsluitend als toehoorder zal zijn of voor het sporadisch beantwoorden van een vraag, zonder enig onderhandelingsmandaat;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.H. Biljoen, R.G.C. Segers-Hoogendoorn, R.T.J. van der Velden, T.J. Vonk, M.S.S. de Jong, I. Elfilali en I. van Wifferen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Andere sprekers? Wethouder, wilt u deze moties van advies voorzien?

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Ik mis nog een motie van GroenLinks. Dank u wel voorzitter. Drie moties, vier moties, ik ga er drie van een advies voorzien. De motie 'Niet aan deze tafel' vraagt ons niet opnieuw aan tafel te gaan zitten. Nou, daar is het hele debat over gegaan en daar kent u mijn mening over. Daar heb ik u ook over geïnformeerd, dus dat is niet conform zoals wij het zien. Die geef ik terug aan de griffier. Dus die moet ik ontraden. De motie die ik ook moet ontraden is de motie van de ChristenUnie, 'Gelijke toeschouwers gelijke kappen'. Dat is ook simpelweg niet aan ons om dat te doen. Het is uiteindelijk een afweging van Rotterdam The Hague Airport. Die organiseert dat participatietraject, dat hebben wij niet georganiseerd. Wij zijn daar slechts deelnemer in. En de bewonersvertegenwoordiging heeft, anders dan wij, ervoor gekozen om uit dat proces te stappen en het ook niet op een manier te doen zoals wij dat doen, namelijk wel aan tafel zitten maar niet conformeren. Maar het staat ieder vrij zijn eigen weg te kiezen, maar ik heb mijn besluit kenbaar gemaakt daarover en dat is niet voorwaardelijk daaraan. Dus die ga ik ontraden. En tot slot 'Raadskader toehoren voor de goede verstaander'. Nou, die ga ik omarmen. Dat is namelijk eigenlijk precies zoals ik ook gezegd heb dat het is, namelijk dat wij daar als toehoorder aan tafel zitten en wij zijn daar ook voor het beantwoorden van een vraag. We zitten daar niet met enig onderhandelingsmandaat, dat is precies wat ik gezegd heb. Mijnheer Biljoen, dat heeft u goed verwoord en goed geciteerd, dus die kan ik omarmen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dan stel ik u voor dat wij gaan stemmen over de motie van afkeuring zoals die net is ingediend. Ik verzoek de raadsleden binnen te treden voor zover ze nog ergens mijn stem horen in dit gebouw. Misschien wilt u de motie van afkeuring voorzetten, maar mag ik u vragen nog niet te gaan stemmen totdat ik u gevraagd heb om te gaan stemmen. Mevrouw Bokhove is gepaard met de heer Becker van de VVD. Volgens mij hebben wij dezelfde compositie als vanochtend. Dan kunt u nu gaan stemmen.

Motie 1: 'Afkeuring'. De motie is met 31 stemmen tegen verworpen. Voor stemden de fracties van CDA, ChristenUnie, PvdD, GroenLinks, SP, BIJ1 en 50PLUS.

De **VOORZITTER**. Dan kom ik tot het beëindigen van de beraadslaging op dit punt. Dan gaan we over naar het volgende agendapunt en ik vraag aan mevrouw Kockelkoren nu toch de voorzittershamer vast te houden.

*8.2 Debat over 'Hoe staat het met de dienstreizen van burgemeester Aboutaleb!'
aangevraagd door het lid Verkoelen - vervolg*

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Ja dames en heren, tweede poging. Agendapunt 8.2, debat over 'Hoe staat het met de dienstreizen van burgemeester Aboutaleb!', aangevraagd door het lid Verkoelen. Als eerste geef ik dan het woord aan mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Dank u wel voorzitter. Zal onze burgemeester gedacht hebben na twee zware coronajaren: ik ga, nu het nog kan, toch nog maar even op stap? En als burgemeester van de wereld is het bezoeken van Colombia, Vietnam, Jakarta, Singapore ook echt heel normaal. Binnenkort dan misschien ook nog even naar Saudi-Arabië heb ik begrepen. Want voor de burgemeester staat de winter ook voor de deur. Waar heel Rotterdam overspoeld wordt met de ene crisis na de andere, waar de hele Coolsingel vol hing met omgekeerde vlaggen, waar een nieuwe raad en een nieuw college net gestart was, waar deze winter niet alleen weer een lockdown zal gaan geven, wordt het door de energiearmoede, wordt het door de torenhoge inflatie, wordt het door de enorme bezuinigingen een winter die de winters van de jaren dertig van de vorige eeuw zal gaan evenaren. Alle alarmbellen zijn afgegaan. Het vraagt om een stadsbestuur dat alle zeilen bijzet en een burgemeester die er is voor zijn stad. Voorzitter, de afgelopen weken hebben we een gewaardeerd oud-burgemeester verloren en begraven, hebben we een heel debat gevoerd over extra opvang van Afghaanse vluchtelingen en hebben we met trots weer onze Wereldhavendagen gehad. Maar dat allemaal zonder onze burgervader. Want die geeft daar geen prioriteit aan. Voorzitter, geweldig hoor, dat het bedrijfsleven met de grote Pieter van Oord voorop zo blij is dat onze burgervader in hun kielzog meereist. En de burgemeester zal dadelijk uitvoerig gaan oreren om ons deelgenoot te maken van alle enorme effecten en resultaten van zijn reizen. Prima. Voorzitter, buiten dat 50PLUS Rotterdam van dat gepoeh in het geheel niet onder de indruk is, is 50PLUS ook helemaal niet overtuigd van de noodzaak van die reizen. Een contract dat in Singapore getekend wordt, hoeft niet gelardeerd te worden met zijn aanwezigheid. Heeft dat hogere prioriteit dan de opening van onze eigen Wereldhavendagen? Natuurlijk krijgt een burgemeester van de wereld heel veel uitnodigingen. Maar nee zeggen op die uitnodigingen, is ook een antwoord. Dat hebben we eerder gehoord. Maar dat valt onze burgemeester zwaar. Nee zeggen tegen zaken die gewoon niet nodig zijn. Voorzitter, 50PLUS heeft haar punt wel gemaakt lijkt mij. 50PLUS Rotterdam vindt dat de prioriteiten van onze burgemeester niet zitten in overzeese reizen, maar dat zijn belangrijkste werk hier bij Rotterdam ligt.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). U heeft een interruptie.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Dank u voorzitter. Ik snap dat mevrouw Verkoelen haar verhaal kritisch insteekt. Dat was ook heel duidelijk uit de debataanvraag. Alleen is mevrouw Verkoelen de burgemeester nu woorden in de mond aan het leggen. Mevrouw Verkoelen is bezig met te verwoorden hoe zij denkt dat de burgemeester tegen bepaalde zaken aankijkt. Ik vind dat gewoon niet de juiste manier om zo'n debat te voeren voorzitter. Kijk, dat een raadslid kritisch is over de burgemeester, prima. Alleen is het gewoon niet chique om het op

deze manier te doen en ik zou via de voorzitter aan mevrouw Verkoelen willen vragen om het toch op een iets normalere, redelijke, nettere manier in te steken.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Voorzitter, ik wil van u weten, is het geen nette manier, mijn betoog?

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Nou, dat is een subjectief oordeel natuurlijk. Maar het gaat er natuurlijk wel om dat wij met zijn allen de waardigheid van onze burgemeester en dit huis zoveel mogelijk dienen. Ik denk dat dat de oproep is.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Serieus, ik laat het maar voor wat het is. Maar onbegrijpelijk dat Leefbaar Rotterdam me dat in de schoenen schuift waar dat totaal niet zo is. Ik heb een opsomming gedaan van de situatie en de informatie die ik heb is ook duidelijk. We gaan gewoon verder. Voorzitter, waarom is de raad niet op de hoogte van deze overzeese reizen?

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). U heeft nog een interruptie.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). De voorzitter heeft nog geen jaar geleden toegezegd dat de raad geïnformeerd zal worden over zijn afwezigheid.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Sorry, mevrouw Verkoelen, soms is het een beetje lastig om de punt te horen. U hoorde mij niet.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Nee sorry, ik dacht, omdat er iemand bij u stond dat u daarmee praatte en uw microfoon nog aan had.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Oké, dan was dat het misverstand. Dank u wel. Mevrouw Elfilali, een interruptie.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Graag in technische tijd even een punt van orde. Ik wil hem toch even benoemen. Ik hoor de heer Van Drunen nu mevrouw Verkoelen aanspreken op haar toon. Ik zou even willen terugverwijzen naar het debat dat we hiervoor hadden. Ik hoorde de heer Van Drunen het daar één keer hebben over een interventie, hij noemde het een tirade en hij had het over kleuters. Dus ik vind het toch even belangrijk om even te benoemen dat we daar een beetje gelijk in moeten zijn. Ik vind de toon van mevrouw Verkoelen gepassioneerd, maar volgens mij zijn haar woorden zorgvuldig gekozen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Waarvoor dank.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dit is een punt van orde. Ik weet niet of het heel erg zinvol is om hier weer op te reageren mijnheer Van Drunen. Nou, een korte reactie.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Dank u voorzitter. Ik zal er een korte reactie op geven, want ik snap de opmerking van mevrouw Elfilali, maar er zit wel degelijk een verschil in met de toon waarop ik het vorige debat voerde. Ik maakte overigens geen opmerking over de toon van mevrouw Verkoelen. Maar de manier waarop ik het vorige debat voerde was gericht tegen raadsleden. Of in ieder geval was dat als reactie op raadsleden die daar vervolgens ook op kunnen reageren. Het verschil met wat mevrouw Verkoelen nu doet, wat ik net aangaf, is dat zij zelf een gedachtegang bedenkt die iemand anders gedaan zou hebben, en die vervolgens

op haar eigen manier verwoordt. En daar zit wel degelijk een verschil in. Daar wil ik het bij laten want hier moeten we niet een debat over gaan voeren.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dat zou mij ook een lief ding waard zijn. Dan geef ik het woord aan mevrouw Verkoelen om haar inhoudelijke bijdrage te vervolgen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ja, ik laat het maar, want voor mij denken wordt altijd moeilijk. Waarom is de raad niet op de hoogte van deze overzeese reizen? De burgemeester heeft nog geen jaar geleden toegezegd dat de raad geïnformeerd zal worden over zijn afwezigheid, maar dat is in deze nieuwe raadsperiode alweer overboord gegooid? 50PLUS vindt dat deze reizen vooraf verantwoord dienen te worden. Achteraf het debat gaan voeren of iets nodig was, is als mosterd na de maaltijd. Kan de burgemeester daarom aangeven, daar komen mijn vragen, waarom het zo zwaar valt om de raad van tevoren aan te geven dat hij op reis gaat, waarom hij op reis gaat, waarom een reis zo'n prioriteit heeft en hoe zijn vervanging is geregeld bij zijn afwezigheid en ten slotte, hoe de burgemeester de reis inhoudelijk terugkoppelt aan de raad? Want jaarverslagen, dames en heren, zijn allemaal kwantitatief en op geen enkele wijze kwalitatief, waar het over ging. Er valt nog heel veel meer te zeggen voorzitter, over de reisdraft van de burgemeester. Maar afhankelijk van het antwoord van de burgemeester zal 50PLUS daar later dan op terugkomen. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Dan is de volgende spreker de heer De Haan. Aan u het woord.

De heer **DE HAAN** (d66). Voorzitter, terug naar juni 2008, de profielschets voor een nieuwe burgemeester van Rotterdam met daarin het kopje 'Boegbeeld'. Ik citeer even: hij/zij heeft de ambitie om op nationaal, Europees en internationaal samen met de anderen uit onze stad de wegen te kiezen die tot het beste resultaat leiden voor Rotterdam en de regio. En toen in juli 2020 de raad besloot de burgemeester voor te dragen voor een derde termijn, gaf de voorzitter van de vertrouwenscommissie, Lies Roest, aan bij het naar buiten brengen van het besluit dat de profielschets uit 2009 leidend was geweest. Tegelijkertijd besef ik ook wel dat we in de afgelopen twee jaar zo aan het einde van het reces een nieuwe traditie te pakken hebben, wanneer er luidkeels klinkt: waar is de burgemeester? Vorig jaar rond de piek aan schietpartijen, dit jaar met zijn buitenlandse reizen. Waar is de burgemeester? Volgens mij is het antwoord daarop vrij eenvoudig. De belangen van Rotterdam, de prioriteit van de raad vertegenwoordigen en behartigen. Juist in een tijd waar we voor internationale vraagstukken staan zoals klimaat, criminaliteit, economie. Vraagstukken die ook vragen om een naar buiten gerichte blik. En vraagstukken waar in de laatste raadsvergadering van de vorige periode ook de nodige lobbymoties voor zijn aangenomen. Of om artikel 170 lid 3 uit de Gemeentewet even aan te halen: de burgemeester bevordert overigens een goede behartiging van de gemeentelijke aangelegenheid en mijn indruk is dat hij dat vrij goed doet. Zeker is dat men hem daar ook graag voor vraagt. En ik zie een burgemeester die daarin wikt en weegt hoe zijn tijd effectief in te zetten en in het aangehaalde voorbeeld gebruikt hij volgens mij ook deels zijn eigen tijd in het reces. Maar misschien, en dat is een vraag aan de burgemeester, kan hij toelichten hoe zo'n weging wordt gemaakt. Is er bijvoorbeeld binnenkort nog een reis te verwachten aan de hand waarvan hij zo'n weging kan toelichten. En tot slot, laten we koesteren dat we hier geen Lutjebroek zijn maar een stad met een wereldhaven met een burgemeester die gevraagd wordt daarvoor de belangen te behartigen. Bedankt.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Mevrouw Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Voorzitter, in Rotterdam hebben we te maken met grote en complexe uitdagingen. De burgemeester is dan ook nodig in Rotterdam, meer dan ooit. We hebben dan ook begrip voor de bezorgdheid van collega's die hiervoor aandacht vragen. Tegelijkertijd voorzitter, dienstreizen die nu ter discussie staan kunnen daadwerkelijk van meerwaarde zijn voor Rotterdam. En met deze dienstreizen behoudt Rotterdam haar internationale mindset en uitstraling, en daar zorgt een afvaardiging waar de burgemeester bij zit, ook voor. Dat geloof ik zeker wel. Ik denk hierbij aan samenwerking met andere steden door te leren van good practices, ook om onze stad verder vooruit te helpen. En andersom, door te investeren in kennisuitwisseling maar ook om inzicht te krijgen in problematiek elders die ons in Rotterdam raakt. Zoals de drugsvangst in de havens in Rotterdam. Een bredere blik op de problematiek zorgt voor een betere oplossing. Maar het is natuurlijk wel van belang dat het nut van die dienstreizen gewogen wordt. Voorzitter, kan de burgemeester ons informeren over de toegevoegde waarde van de dienstreizen die hij de afgelopen periode heeft gedaan maar ook meenemen in de volgende dienstreizen en inzicht geven in zijn afwegingen om deze af te leggen? Voorzitter, de fractie van DENK is van mening dat de aanwezigheid van de burgemeester enorm waardevol is in de raad, maar tegelijkertijd zien we ook de toegevoegde waarde van de burgemeester wanneer hij Rotterdam vertegenwoordigt in het buitenland.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. De volgende op mijn lijstje is de heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, ik neem aan dat de burgemeester zo gaat vertellen wat hij de afgelopen twee maanden, volgens mij, toen is hij naar Vietnam gegaan, wat daar het nut en de noodzaak van zijn geweest. Reizen is belangrijk, zeker ook voor de stad Rotterdam. De profielschets waarnaar de heer De Haan net verwees, daar was ik toen zelf bij, ook bij de vertrouwenscommissie waar ik helaas niets over mag vertellen, waarom deze burgemeester is uitgekozen en niet de andere. De stad Rotterdam heeft internationale allure, is ook zeer belangrijk. Tegelijkertijd is het wel belangrijk dat men weet waarom de burgemeester op reis gaat en wat het nut en de noodzaak daarvan zijn. Er was een tijd dat er een college was dat zomaar op reis ging. Dat heeft een bonnetjesaffaire opgeleverd en ik zou toch willen voorkomen dat we daar een herhaling van krijgen. Dus ik neem aan dat alle reizen netjes in het college zijn gemeld, dat daar ook verslag van is gedaan, dat hij daar verantwoording van heeft gedaan, zoals we dat sinds de bonnetjesaffaire al 22 jaar naar behoren horen te doen. Ik weet niet wat het afwegingskader is en in hoeverre de raad daarin is meegenomen. Ik heb gehoord dat dat in de vorige raad al een keer uitgebreid is besproken. Ik weet niet of dat bijstelling behoeft maar ik proef wel, reizen is goed, maar het moet wel van nut zijn voor de stad Rotterdam. Dat is meer mijn punt. Kunnen we het daar nog een keer over hebben, desnoods in de commissie Bestuur en Organisatie? Want dit debatje is wel een beetje ingestoken door een verhaal in het AD en ik wil toch voorkomen dat het AD de agenda van de raad gaat bepalen. Dan zou het meer iets zijn voor een regeling van werkzaamheden in plaats van dit debat nu zo. Maar ik neem aan dat de burgemeester zo meteen wel les gaat geven in internationale reizen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Lansink-Bastemeijer.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Ja voorzitter, in die zin sluit ik eigenlijk ook wel aan bij de heer Coşkun maar wil ik hem nog iets duidelijker verwoorden. Ik vind het best een moeilijk debat, dat kan ik u eerlijk zeggen. Want ik vind het ook bijna wel een beetje neigen naar een functioneringsgesprek met de burgemeester en ik vind het eigenlijk niet de vorm en niet de plek om dat op deze manier te doen. Ik zou de indiener dan ook vragen om dat in het

vervolg ook na te laten en andere routes te bewandelen om een dergelijk gesprek met de burgemeester te initiëren.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dat roept een reactie op van mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ja, net als bij Leefbaar Rotterdam. Ik snap niet waar u het vandaan haalt. Ik vraag gewoon om van tevoren te horen, ik wilde graag weten, waar is de reis naartoe geweest, waarom is hij op reis geweest, waarom weten we het niet? Wat is de prioriteit? Dat heeft toch niets met het functioneren te maken? Het heeft gewoon te maken met verantwoording van je werk. Dat is de reden waarom ik het vraag. Ik heb geen enkele situatie genoemd waar ik ook maar iets vind van het reizen. Ik wil het alleen gewoon weten, ik weet het niet. Het is me overkomen van de zomer, tot drie keer toe, dat hij er niet was, zonder het te weten.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Lansink-Bastemeijer.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Als dat de informatie was geweest die mevrouw Verkoelen echt oprecht had willen weten, had ze bijvoorbeeld net als ik naar de PA van de burgemeester kunnen bellen: hoe zit het nu eigenlijk? Hoe werkt dat nu, de dienstreizen van de burgemeester en meldt hij die aan? En dat doet hij. Dat meldt hij bij de griffier en vervolgens geeft de griffier dat weer aan ons door. Er gaat ook nog eens netjes een persbericht uit, dat hij gaat en met welke reden hij gaat. Dus dat is allemaal geen debat waardig, dat is een belletje naar de PA waardig wat mij betreft. En er is ook gewoon nog elk jaar een jaarverslag waarin wordt uitgelegd van al die ambtsreizen, wat dat heeft gebracht. De burgemeester heeft in de discussie van vorig jaar ook al toegezegd dat hij vond dat de informatiewaarde wat beperkt was en dat hij daar een poging in ging doen om die informatiewaarde te vergroten. Allemaal één belletje naar de PA van de burgemeester. Daar hoeft u zelfs de burgemeester niet voor lastig te vallen, een belletje naar de PA van de burgemeester en u weet het. Maar dat zit er dus niet achter, want dat had u zelf ook kunnen...

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Ja, ik zoek al wat langer naar een punt.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). ...bedenken.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Yes, punt. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ja, nu gaan we dus naar dat jaar waar we het allemaal behandeld hebben. Toen is afgesproken dat we het anders zouden gaan doen. Toen was het precies hetzelfde. Dat had u aan de burgemeester kunnen vragen. Ja, de burgemeester weet gewoon waar hij aan toe is. We hebben er afspraken over gemaakt. Had het gewoon even gemeld, dat hebben we afgesproken met elkaar.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). En dat doet de burgemeester dus ook en daarmee is het dus ook wat mij betreft geen debat waardig. Ik stel nog wel even aan de burgemeester één vraag waar ik geen bevredigend antwoord heb gehad. Waar is het jaarverslag van 2021 over de dienstreizen. Voor zover ik heb vernomen maar kan hij dat bevestigen, was het wat druk op de afdeling die dat moet verzorgen. Kan hij dat bevestigen? Dat is wat mij betreft de enige vraag die voor mij openstaat. En overigens richting de heer Coşkun, we hebben een

aantal, nou misschien af te stoffen beleidskaders, 2014, over ambtsreizen. Die hebben we en we hadden vroeger ook nog Rotterdam Wereldwijd, Rotterdam International 2015-2020. Wellicht moeten we nog eens kijken of we daar nog eens een vertaalslag richting 2026 over zouden kunnen maken. Maar dat is een heel andere discussie. Dank u vriendelijk.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Dank voorzitter. Volt is als een pan-Europese beweging voorstander van goede internationale betrekkingen. Wat Volt ook heel sterk vindt aan Nederland is ons model waar we ook internationaal mee op de kaart staan, de triple helix. Dat is het model waarbij we met overheid, bedrijven, wetenschap samenwerken en dat zie je ook op dienstreizen. De burgemeester heeft een rol om Rotterdam op de kaart te zetten en bedrijvigheid naar ons toe te halen en ook te stimuleren. Dat kan middels internationale reizen maar ook bijvoorbeeld door hier gasten te ontvangen, zoals ook vandaag gebeurt. De president van de Europese Commissie is hier straks aanwezig. Het staat allemaal in het teken van de energietransitie, waterstof, fantastisch. Natuurlijk moet er zorgvuldig worden omgegaan met belastinggeld en is het ook belangrijk dat de burgemeester toelicht en ook verantwoordt waar hij naartoe gaat en wat daar de meerwaarde van is, dus ik hoor daarover graag meer van de burgemeester. Maar laten we ons nu alsjeblieft niet blindstaren op één kant van het verhaal, want het levert ons ook heel erg veel op. Dank voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Dan heb ik nog de heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Ja voorzitter, veel is al gezegd. De enige oproep die de PvdA hier nog zou willen doen, is: laten we alsjeblieft niet in een soort Rotterdam First, een Trumpiaans spasme terechtkomen. We zijn altijd een internationale stad geweest. We verdienen ons geld met internationale handel. Dan is het ook heel belangrijk dat het college als onze vertegenwoordiging en de burgemeester in het bijzonder, meegaat op handelsreizen om zoveel mogelijk bedrijven hiernaartoe te lokken, maar ook de kennis die we hier hebben te exporteren naar de rest van de wereld. Want daar verdienen we ook ons geld mee.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Zijn er nog andere sprekers? Mevrouw Bokhove.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Ja, dank u wel voorzitter. Ik kan het kort houden. We hebben twee jaar corona gehad. De burgemeester heeft denk ik ook echt wel wat in te halen gehad doordat er natuurlijk heel veel reizen uitgesteld zijn, niet mogelijk waren. Wat ik wel graag zou willen zien, en daar is ook door anderen om gevraagd, kan het iets meer in een planning, want dan weten we een beetje over een jaar waar we ongeveer aan toe zijn. Dat kun je niet in beton gieten want er kan altijd iets tussendoor komen, maar dat kan onderdeel zijn van het afwegingskader omdat je dan ook een beetje kunt kijken hoeveel je dan weg bent, hoeveel je hier bent. En zeker met een nieuw college dat nog eventjes flink ingewerkt moet worden, is het belangrijk om te weten welke factoren allemaal bij die afwegingen plaatsvinden. Dus de moties van vorig jaar, de oproepen van vorig jaar, het is volgens mij goed zaak om die nu uit te gaan voeren.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Ja, ik heb de burgemeester eigenlijk best wel gemist deze zomer toen hier bijvoorbeeld een stel boeren op de Coolsingel vlaggen gingen ophangen en de locoburgemeester dat kennelijk allemaal prima vond, ook heel dubieuze uitspraken van de Rotterdamse politief. Toen dacht ik: ik zou onze

burgemeester weleens gewoon willen bellen, van: hoe kijk jij daar tegenaan? Want ik weet zeker dat burgemeester Aboutaleb daar anders tegenaan had gekeken. Dus ik vond het jammer dat hij er deze zomer niet was. Dat brengt mij bij deze debataanvraag. We hebben natuurlijk corona gehad in 2020-2021. Maar als je dan kijkt naar het kalenderjaar 2019, het jaar voor corona, dan was de burgemeester 65 dagen van het kalenderjaar niet in de stad, was hij op pad. Nou ja, ik hecht er op dit moment geen oordeel aan, maar daar kun je wat van vinden natuurlijk als gemeenteraad, of een burgemeester 65 dagen per jaar op pad moet zijn. Waar ik eigenlijk naartoe wil met dit debat, is dat je namelijk ook sommige bestemmingen voor bepaalde dienstreizen hebt waarvan ik graag zou willen dat die eerder aan de raad kenbaar worden gemaakt. Dat kan bijvoorbeeld met bestemmingen die dubieus zijn. We hebben ook een Beleidslijn discutabele bestemmingen. Als ik dan hoor dat de burgemeester bijvoorbeeld van plan is om naar Saudi-Arabië te gaan waar ze nu niet echt fan zijn van vrouwenrechten of LHBTIQ-rechten, of überhaupt mensenrechten, waar mensen worden vermoord, moet een burgemeester van Rotterdam daarnaartoe? Dus ik zou daar best wel een antwoord op willen hebben in het kader van de beleidslijn discutabele bestemmingen. Verder, dan kijk je, waar dienen die dienstreizen nu voor? En dan zie je uit raadsragen van 2020, dan wordt het: we ondernemen dienstreizen met vaagheden zoals het stimuleren van economische activiteiten. Nou, wat zijn dat dan? Dat zou je bijvoorbeeld voor Shell kunnen doen. Nou, zijn we als raad blij dat een burgemeester lobbyt voor Shell in een andere stad? Ik kan alleen voor mezelf spreken maar de Partij voor de Dieren niet. Je hebt ook een andere vaagheid: vermarkten van Rotterdamse kennis. Nou, ik ben wel heel benieuwd of iemand mij kan uitleggen wat dat inhoudt? Dus de Partij voor de Dieren zou eigenlijk graag willen zien in die voornemens in kaart te brengen wat nu te verwachten effecten zijn. En naar welke landen gaat u nu? En dan iets eerder dan we nu krijgen. Verder zouden wij graag een uitgebreid kwalitatief verslag willen zien van elke dienstreis waarin wordt gepoogd de gerealiseerde effecten af te zetten tegen de verwachten effecten. Dit in tegenstelling tot de summiere kwantitatieve reportage die nu jaarlijks aan de raad wordt toegezonden. Die heb ik vanochtend nog eens doorgenomen, en eigenlijk wordt daar helemaal niet gereflecteerd op de reis. Er wordt niet kwalitatief gekeken: wat is daar gebeurd, wat heeft de stad er voor baat bij? Gezien de tijd zou ik daar graag een antwoord op willen hebben.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Andere sprekers? De heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Dank u voorzitter. Met enige gezonde tegenzin neemt Leefbaar Rotterdam deel aan dit debat. Niet omdat we vinden dat de gedragingen van de burgemeester niet besproken mogen worden. Integendeel zelfs, Leefbaar Rotterdam is daar altijd heel kritisch op en wat ons betreft moet je eigenlijk alles wel kunnen bespreken. De tegenzin zit in het feit dat de wijze waarop dit nu gebeurt gewoon niet chique is. De heer Lansink refereerde er al aan. Dit had ook gewoon een telefoontje naar de PA van de burgemeester kunnen zijn of het had in het presidium aangekaart kunnen worden. Zoals het nu gebeurt, er gelijk een debat voor aanvragen, het voelt een beetje alsof je klachten hebt over je collega en in plaats van rechtstreeks met hem of haar te bespreken, stap je gelijk naar je manager om te klagen. De enige reden die ik voor deze handelwijze kan bedenken is dat het gewoon lekker scoort in de media. Dat gezegd hebbende, ook Leefbaar Rotterdam is het opgevallen dat de burgemeester zich vaak in het buitenland bevindt en het niet altijd duidelijk is wat het nut hiervan is voor de stad. Het opiniestuk in het AD van verschillende bedrijven heeft een en ander een beetje opgehelderd, maar het lijkt me beter als de burgemeester hier zelf ook iets proactiever over communiceert naar de stad. Zo'n toelichting geeft dan ook gelijk antwoord op de vraag die er kan zijn: had dit niet beter een bezoek voor een vakwethouder kunnen zijn? Voorzitter, begrijp me niet verkeerd, wij zijn er niet op uit om

de burgemeester vast te lijmen aan zijn stoel, maar vergeet niet wat hét karakteristieke moment van onze burgemeester is geweest. Als betrokken burgervader de relschoppers aanspreken na de rellen op de Beijerlandse laan. Zoiets voelt veel waardevoller dan een conferentie aan de andere kant van de stad. Tot zover.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Ik denk dat we nu iedereen gehoord hebben, dus dan ga ik naar de burgemeester voor de beantwoording op alle vragen.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Ja voorzitter, dank u wel. Het is wel duidelijk, hoe je dit moment ook waardeert, het geeft ons wel weer de gelegenheid om met elkaar weer in gesprek te zijn. Het is denk ik ook waardevol. Vanaf een afstand kijkend naar de agendering van vandaag, vind ik het een beetje lastig om te vertellen waarom je eigenlijk doet wat de raad je heeft opgedragen. Het is een portefeuille, de portefeuille Internationaal, en die is opgedragen aan de burgemeester. Dus die voer ik uit. Dat doe ik in overleg met het college, er is geen reis die je niet met het college bespreekt. Het is hetzelfde zoals je tegen een wethouder Verkeer zegt, je is opgedragen het verkeersvraagstuk te behandelen, maar het is raar dat je dat doet. Mij is de portefeuille Internationaal opgedragen, dus dat doe ik. En dat doe ik naar eer en geweten, en al jaren en grotendeels overigens dicht bij huis, met onze grote handelspartners Duitsland, België, Scandinavische landen, Groot-Brittannië. Heel dicht bij huis omdat het echt ook relevant is. Vaak staat dat ook in het teken van het lobbyen inderdaad. De voorzitter van de Europese Commissie komt vandaag vertellen dat ze Nederland € 4,7 miljard gunt. Van die € 4,7 miljard wordt 40% aan waterstof besteed. En ik kan u verzekeren dat de lobby vanuit Rotterdam – mag ik het gewoon zo zeggen inderdaad mevrouw Verkoelen, het is een beetje pochen – mijn lobby daarop persoonlijk is stevig geweest de afgelopen jaren. In woord, in geschrift, om juist een groot deel van de investering voor Europa deze kant uit te krijgen. En investeringen komen hier niet vanzelf. 30% van onze handel in Rotterdam is fossiel georiënteerd mijnheer Van der Velden, 30%. Dat gaat er allemaal uit de komende jaren, dat moet gefaseerd worden. Maar het wordt wel vervangen door andere brandstoffen die milieuvriendelijker zijn. En ik kan u verzekeren dat de competitie in de wereld op die landen die dat waterstof gaan leveren, immens is. Onze internationale concurrentie van Amerikanen, de Britten en anderen, juist om zich nu al in die landen in te kopen, is indrukwekkend. En wij moeten echt daarbij zijn. Dat geldt voor het Havenbedrijf, het geldt voor mijn persoon, het geldt ook voor onze wethouder Haven, mijnheer Van Drunen, zeker. Die zal zich daarin ook moeten manifesteren. Voor een deel samen, voor een deel in afzonderlijke settingen. We moeten ons presenteren in die landen waar we verwachten dat het vandaan gaat komen. Vietnam is een zo'n land. Als u mij vraagt wat ik daar deed, dat is zo'n land. VOPAK zit daar en die moet zich gaan prepareren op het opslaan van waterstof in plaats van chemicaliën. En dan is het handig als die bestuurders in die landen een beetje weten dat er kansen zijn voor hen maar ook voor ons om met elkaar samen te werken. Je moet je presenteren en ik ga het niet ingewikkeld maken, maar mijnheer Van Drunen, ik verwacht de komende jaren stevige reispakketten van zowel de wethouder Haven als de wethouder Duurzaamheid als van mij, naar landen waar we nog niet eerder geweest zijn. Ik noem ze maar. Brazilië, Chili, Argentinië, Marokko, Saudi-Arabië. Die staat zeker nog niet op de lijst, maar is zeker een van de belangrijkste producenten. Egypte, de hele westelijke kant van Afrika, Namibië en zuidelijk Afrika. Wij hebben hier een grote conferentie gehad, een werkconferentie in Rotterdam, die mede door ons is gehost, om te laten zien waar die waterstofontwikkeling toe gaat leiden de komende jaren. En er waren voor het eerst voor mij gesprekspartners op de agenda die ik nog nooit eerder had ontmoet. Die kwamen deze kant uit. Dat is alweer de andere kant uit, inderdaad wat mevrouw Elfilali ook zegt, die zien in Rotterdam een plek, een manier om hun goederen straks weer te kunnen vermarkten. Als je er niet bij bent, loop je het risico dat je kansen mist. Die energieronde die we zijn, die we al jaren zijn geweest en die we nu aan het worden zijn,

daar moeten we echt fors op investeren. Daarom heb ik een uitnodiging van Bill Clinton aanvaard om een marge van de jaarlijkse vergadering van de VN. Ik dacht dat mevrouw Verkoelen de VN altijd heel belangrijk vond, dus dat ga ik dan maar doen. De jaarlijkse vergadering van de VN in september, om daar met staatshoofden, een aantal gouverneurs en maar een schaars aantal burgemeesters te spreken over die waterstofontwikkeling in de wereld. Daar moet je echt bij zijn. Je moet daar zijn waar het spel wordt gespeeld. Dat doe ik overigens in overleg met onze minister van Buitenlandse Zaken. Die is daar in die periode ook, om de zaken met elkaar goed te kunnen afstemmen. Een deel van mijn twee reizen de afgelopen zomer is ook in mijn vakantietijd aan de orde geweest. Ik heb dat ook heel bewust in die vakantietijd gepland. Mijn netto vakantie was afgelopen reces van zes weken netto twaalf dagen. Twaalf dagen ben ik met mijn gezin op stap geweest. Ik heb de stad voorrang gegeven boven familieomstandigheden. Als dat niet een teken is van er zijn voor die stad, dan weet ik het eerlijk gezegd niet. Ik denk dat het belangrijk is om je dat ook te realiseren en ook terug te geven aan de stad. En ja, in Singapore is een belangrijk treaty getekend tussen de beide havens die beogen dat ze straks zoveel mogelijk groene schepen gaan faciliteren en met incentives gaan mogelijk maken dat er schepen met minder smurrie naar de Rotterdamse haven komen en naar Singapore gaan. Me dunkt dat dat collegebeleid is. Me dunkt dat dat iets is wat we allemaal willen. Dat die schepen die deze kant uit komen zo schoon mogelijk zijn. Mevrouw Verkoelen, in het voorportaal van de G20 die gaan vergaderen in november, daar zit onze Mark Rutte als premier bij, is Rotterdam een unieke positie gegund om bij die grote landen toch een stem te hebben in waar die G20-leiders het over gaan hebben. Ik kan u verzekeren, het is mij gelukt en daar ben ik trots op, om de voltallige Rotterdamse agenda, inclusief armoedevraagstukken waar u voor staat, op die agenda van de G20 te zetten. Zelfs het slotdocument was klaar, maar toen de inbreng van Rotterdam aan de orde was, met steun van onder andere de burgemeester van Los Angeles, is dat ingevlochten in de agenda van de G20. En ik denk dat als u zegt energiearmoede en allerlei andere vraagstukken die ermee samenhangen, ergens moet je het met elkaar wel over hebben. Je moet het als stad ook als een eer ervaren om de agenda van de G20 straks in Bali in november vanuit Rotterdam te kunnen beïnvloeden. Dat moet je ook belangrijk willen vinden. Mijn reis naar Colombia, waar het AD dat het artikel geschreven heeft bij was, levert uiteindelijk een volledige agendering van het drugsvraagstuk in Nederland op. Dat is door Rotterdam de afgelopen maanden volledig op de agenda gezet. En als je vraagt wat de opbrengst daarvan is, ik mag helaas niet op de cijfers van Prinsjesdag vooruitlopen, maar ik verwacht een bedrag van zes of zeven nullen voor de Rotterdamse aanpak van drugs in de haven. En dat krijg je niet zomaar als je niet zelf als stad prominent laat zien dat je daar een vraagstuk hebt en dat je daarvoor ook dit soort kanalen gebruikt. Maar ook de rol waar mevrouw Verkoelen zelf over sprak, hoe wij zorgen dat die drugs in de haven beter geagendeerd wordt de komende jaren. Dat was uw punt in het raadsdebat naar aanleiding van Colombia, dat is daar dus aan de orde geweest. Voorzitter, ik weet heel goed dat mijn aanwezigheid in de raad belangrijk is. En ik ervaar eerlijk gezegd de inbreng van mevrouw Verkoelen ook als een positieve, namelijk dat mevrouw Verkoelen mij heeft gemist. Dus ik omarm dat ook als 'ik heb de burgemeester gemist'. Maar al die periodes dat u mij gemist heeft was ik eigenlijk gewoon grotendeels in de stad. Dat geldt ook voor mijnheer Van der Velden. Die vlaggen ondersteboven, de locoburgemeester die dienst deed had contact met mij daarover. Wij hebben afgesproken dat we die actie even kort de tijd zouden geven en daarna zouden ze verwijderd worden. Maar helaas zijn ze door een misverstand wat langer blijven hangen. Maar ik was er in persoon bij betrokken. Dus het is niet zo dat als je niet op het stadhuis bent, je dan ook niet betrokken bent bij die besluitvorming. Gelukkig ben ik goed bereikbaar en meestal 24 uur per dag. Dus nut en noodzaak is helder wat mij betreft. Het is ook duidelijk wat mij betreft sinds jaar en dag dat die reizen eigenlijk zo ongeveer tien stuks per jaar zijn. Dat zijn vier lange internationale reizen en zes Europese reizen dicht bij huis. Duitsland, Frankrijk, België, Groot-Brittannië, en daar proberen we onze belangen mee te

behartigen. En inderdaad, het ingezonden stuk van de bedrijven van afgelopen dagen in de krant zegt daarover ook heel veel. U heeft, het was weliswaar een andere raad, vlak voor de verkiezingen het kader vastgesteld waar mijnheer Coşkun over spreekt. Dat is net voor de verkiezingen besproken. En u heeft het kader verzwaard, door moties van onder andere PvdA, GroenLinks, over duurzaamheid, over internationale solidariteit, en over contacten met de landen van herkomst zijn die onderdelen eigenlijk verzwaard. Dus het beleidskader ligt er. Maar als u tegen mij zegt: u heeft een reisschema, mogen wij dat zien? Ja, ik ga u dat toezenden. Er is meestal een reisschema dat in concept is, dat ook overigens altijd wordt aangeboden aan het kabinet, zodat ook de ministerraad kan kijken hoe reizende ministers daarop aansluiten. Dus onze reizen zijn ook nooit standalone, er wordt ook afgestemd met het kabinet. Dat geldt ook voor mijn collega in Amsterdam. Dat reisschema kan ik u zonder meer ook toesturen. Dan kunt u daar een beeld van hebben. De beloofde verdieping in de verslagen is in de maak. Het is inderdaad wat vertraagd, mijnheer Coşkun. Hij is in de maak, hij komt eraan en dan zal hij via het college deze kant uit komen. Maar dat is eigenlijk wat ik u daarover te zeggen heb. De reizen plannen we zo goed mogelijk buiten de raad om. Het lukt niet altijd. Soms is er een organisatie waar wij lid van zijn, C40, klimaatsteden, dit jaar is het in Buenos Aires. We koppelen daar een maritieme missie aan vast. Maar precies op die donderdag dat de raad is, is er dan die jaarvergadering van de C40. Dat is dan iets wat ontstaat omdat anderen de agenda bepalen en niet wij. Maar als wij zelf een agenda in handen hebben, zal dat altijd gebeuren buiten de raadsvergaderingen om, omdat ik dan de raadsvergadering kan voorzitten. Maar het gaat niet lukken om altijd elke actualiteitenraad bij te wonen. Dat zal soms niet lukken. Dus ik ervaar dit debat als gemis van de burgemeester. Dat is fijn. Ten tweede, neem ons mee in de afwegingen. Dat ga ik doen. U krijgt het reisschema toegestuurd. En die verdieping in de verslagen krijgt u toegestuurd en ik zal straks, anders dan afgelopen jaren, veel meer de inzet van de wethouder Haven en de wethouder Duurzaamheid nodig hebben. Dit omdat echt de inzet in al die landen die we langs moeten de komende jaren op zoek naar handelspartners voor die waterstof en voor de energietransitie, dat zal veel meer zijn dan de burgemeester in zijn eentje kan doen. Dus ik zal daar alle hens aan dek nodig hebben. Voorzitter, wat mij betreft was dit het.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Hartelijk dank. Zijn er nog vragen blijven liggen? Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Jazeker. Zoals de heren Lansink en Van Drunen zeggen, heb ik natuurlijk wel degelijk met de voorzitter geappt, we hebben de hele zomer contact gehad, maakt u zich daar niet ongerust over. Maar daar ging mijn aanvraag niet over. Mijn aanvraag gaat over wat de burgemeester nu vertelt en dat wil ik graag aan de voorkant hebben. En dat waren mijn vragen. Ik vraag dus: gaat de burgemeester nu wel aangeven dat hij op reis gaat, want ik wist ze echt niet, en ik weet niet waar ik ze moet zoeken. Ik weet ook niet de vervanging van de burgemeester. Ik wist het echt niet. Ik heb over één onderwerp drie vervangende burgemeesters gehad in de zomer. Dus dat is het punt. Waarom u op reis gaat, dat zou u ons kunnen vertellen. U heeft het de hele tijd over een jaarverslag. Dat is een kwantitatief jaarverslag. We willen een kwalitatief verslag. We willen weten, waarom een bedrijf zo'n prioriteit heeft, dat is mijn vraag die ik net stelde. En hoe is de vervanging geregeld als u dat doet. En anderen gaven het al aan, ik wilde daar niet eens op zitten, en hoe de burgemeester de reis inhoudelijk terugkoppelt aan de raad. Ik zie de heer Lansink zeggen, maar dit is de herhaling van de vragen die ik gesteld heb.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Ja mevrouw Verkoelen, ik zou u wel willen vragen om de vragen iets beknopter te stellen als u ze herhaalt, want het is de tweede keer.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Maar blijkbaar heeft de burgemeester ze niet goed gehoord. Het gaat er mij namelijk helemaal niet om dat ik het niet belangrijk vind. Ontzettend belangrijk. Maar ik wil de vragen beantwoord zien. Waarom weten we dit allemaal niet aan de voorkant? Dat is het hele punt. Dan kunnen we er iets mee en daar ging het om.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Ik zag de heer Van der Velden nog voor veegvragen.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Nee, niet een veegvraag, het is eigenlijk... Ja wel, eigenlijk, bijvoorbeeld de beleidslijnen discutabele bestemmingen noemde ik Saudi-Arabië als voorbeeld. Ik zou graag als raad eerder willen weten: stel, de burgemeester gaat naar Saudi-Arabië. Het is nu trouwens dat ik dit tijdens dit debat voor het eerst hoor. Dan kunnen ook partijen in de gemeenteraad die er moeite mee hebben dat we naar zo'n rotland gaan, er in de raad over debatteren wat we daarvan vinden. En daar zou ik graag een antwoord van de burgemeester op willen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Ik kijk nog even rond of er ook nog tweedetermijnopmerkingen zijn, want dan kunnen we dat in één keer meepakken. Nee? Dan is het woord aan de burgemeester.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Voorzitter, het moet echt een misverstand zijn waarom de informatie mevrouw Verkoelen niet bereikt, want er gaat echt altijd een bericht uit. Dat gaat heel breed, ook naar de politie en de brandweer en naar allen, omdat ze dan ook weten wie mij vervangt en waarneemt. Dat gaat via de griffier en ik heb begrepen dat het dan via de fractievoorzittersapp gaat. Maar wellicht is het gewoon handig om expliciet een brief naar de raad te sturen. Er zit overigens wel een punt aan vast, ik wil niet al te breed bekendmaken waar ik uithang en dat heeft ook een veiligheidsvraagstuk. Dus mevrouw Verkoelen, dan moeten we er rekening mee houden dat ik niet allerlei mensen op ideeën breng waar de burgemeester precies verblijft. Het is wel een afweging, dus vandaar dat de verspreiding wel naar de juiste instanties gaat, ook naar de griffier en ook naar de fractievoorzitters. Maar ik wil dat niet al te breed bekendmaken in verband met mijn persoonlijke veiligheidsvraagstukken. Maar ik heb gezegd dat ik de conceptagenda die we voor een jaar maken, die wordt ook besproken met de haven en andere partners, graag aan de raad wil voorleggen. Dan kunt u dat ook zien. We hebben afgesproken dat als het gaat om discutabele landen, dat is naar aanleiding van mijn reis een aantal jaar geleden naar Saudi-Arabië, dat u zei: dan willen wij dat u dat expliciet meldt. Dus met andere woorden, burgemeester gebruik je voelhoorns als je denkt dat je ergens naartoe gaat waar dat eventueel discutabel zal zijn, neem ons daarin vooraf expliciet mee. Nou, dat is nu niet aan de orde. De toezegging is gedaan maar het is nu niet aan de orde. Er is ook geen reis gepland naar Saudi-Arabië. Die is er niet. Ik heb net aangegeven waar we verwachten dat we de komende jaren naartoe gaan in het kader van de discussie over nieuwe energiebronnen waar die in de wereld zitten. En een van die landen is Saudi-Arabië. Egypte is ook zo'n discutabel land, kun je zeggen. Landen langs West-Afrika, Namibië, Zuid-Afrika, Chili, Argentinië, dat zijn echt landen die wij echt op enige manier de komende periode moeten aandoen. Dat zal wisselend zijn, wethouder Duurzaamheid, wethouder Haven en mijn persoon. Die zullen we echt moeten aandoen om daar weer nieuwe handelscontacten met elkaar aan te leggen ter vervanging van die 30% fossiele brandstof in de haven. Dat moet u deugd doen lijkt mij, zo iets, want dat is wel een nieuwe stap die we daarin moeten maken met elkaar. Maar dat dus mevrouw Verkoelen. We moeten even kijken wat ik u precies kan melden, want dan is zo'n briefje wel openbaar en ik wil niet dat daar anderen op een idee gebracht worden van waar de burgemeester precies uithangt. Dat lijkt me ook niet zo verstandig. Maar dat dus voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Dan heb ik een tweetal toezeggingen genoteerd. De burgemeester stuurt het schema van dienstreizen aan de gemeenteraad en de afspraak is dat gevoelige reizen vooraf gemeld worden. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Ja, maar die is hernieuwd, want ik zie toch wat verwarring hier in de zaal, dat kennelijk niet alle afspraken goed door zijn gekomen.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Nee, maar dat begrijp ik ook. Het is een nieuwe raad, dus ik snap ook wel dat niet iedereen weet van de oude afspraak. Maar afgesproken is dat als er gevoelige reizen zijn, als ik het vermoeden heb dat het een gevoelige reis is, dat expliciet aan de raad aan de voorkant te melden.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Ja, mevrouw Verkoelen, ik zie u staan. In principe hebben we het debat hiermee afgerond. Had u nog een aanvullend punt? Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50+). Het was de veegvraag net mevrouw de voorzitter. Nee, hartstikke bedankt voorzitter, maar mijn debat gaat erover, en echt serieus, ik vind het hartstikke leuk dat u het zegt, maar ik heb het echt niet geweten. Ik houd alles bij, ik ben fractievoorzitter, ik zit in elke app. Ik heb niks gezien en ik zou het best eens aan de hele club willen vragen. Weinigen van ons wisten waar u deze zomer bent geweest. Daar ben ik echt van overtuigd. En waar het om gaat is dat wij graag, en dat doe ik samen met de Partij voor de Dieren, komen met een motie. Want uw verhaal is duidelijk, maar toch, voorafgaand aan elk voornemen tot het maken van een dienstreis, deze tijdig ter kennis te geven aan de raad. Dat zou ons verzoek zijn. En deze voornemens in kaart te brengen, wat dan ook de te verwachten effecten van die dienstreis in kwestie zijn. Want zoals zojuist al aangegeven werd, misschien moeten er weleens wethouders gaan in plaats van de burgemeester. En ten slotte, het laatste puntje van het dictum, een uitgebreid kwalitatief verslag te verzorgen van elke dienstreis waarin wordt gepoogd de gerealiseerde effecten af te zetten tegen de te verwachten effecten in tegenstelling tot de summiere kwantitatieve rapportage die nu jaarlijks aan de raad wordt toegezonden. Dat is wat wij graag willen en dan ben ik supertevreden, moet de burgemeester zoveel mogelijk reizen, misschien nog wel meer dan 65 dagen per jaar. Dat zal mij verder een zorg zijn, maar dan weet ik tenminste waar we het over hebben, want het gaat er mij om wat prioriteit heeft en daar mogen wij over meedenken als raad. Daar gaat het me om.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. En daarmee bent u aan het einde van uw spreektijd en ik zou graag de motie hier eventjes ontvangen. Mevrouw Verkoelen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Leg uit waarom een dienstreis nodig is

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 8 september 2022, ter bespreking van het debat over 'Hoe staat het met de dienstreizen van burgemeester Aboutaleb!' aangevraagd door het lid Verkoelen,

constaterende dat:

- het college dienstreizen naar het buitenland maakt;
- voorafgaand aan de dienstreizen niet altijd duidelijk is welke activiteiten er precies door de leden van het college worden ondernomen;

voorts constaterende dat:

- het college bestemmingen voor sommige van de dienstreizen tijdig aan de raad kenbaar maakt als zij meent dat deze bestemmingen zouden kunnen leiden tot discussie (beleidslijn 'discutabele bestemmingen');

overwegende dat:

- onder andere uit beantwoording van de raadsvragen over 'College reist er lustig op los' uit 2020 blijkt dat er veel interpretatie zit in de rechtvaardiging van het college om dienstreizen te ondernemen, met vaagheden zoals het "stimuleren van economische activiteiten" of "vermarkten van Rotterdamse kennis" zonder dat een poging wordt gedaan de effectiviteit van een dergelijke reis ex ante te meten;

verzoekt het college:

- voorafgaand aan elk voornemen tot het maken van een dienstreis deze tijdig ter kennisgeving aan de raad kenbaar te maken;
- in deze voornemens in kaart te brengen wat de te verwachten effecten van de dienstreis in kwestie zijn;
- een uitgebreid kwalitatief verslag te verzorgen van elke dienstreis waarin wordt gepoogd de gerealiseerde effecten af te zetten tegen de te verwachten effecten, in tegenstelling tot de summiere kwantitatieve rapportage die nu jaarlijks aan de raad wordt toegezonden;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden en P.J.H.D. Verkoelen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). En dan is het woord aan de burgemeester voor de advisering.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Ja voorzitter, ik heb net geprobeerd mee te luisteren naar het dictum. Ik zal deze motie willen ontraden, vooral ook in het licht van de door mij gedane toezegging. Want er zijn een paar toezeggingen gedaan, die heeft u net ook aangegeven. Nog eens goed kijken naar die informatievoorziening, ik heb gezegd dat de reisagenda vooraf aan de raad wordt aangeboden met een toelichting op waarom die bestemmingen aangedaan zullen worden en een eventuele taakverdeling met de wethouders komt er automatisch in te staan. Het staat er namelijk altijd in, dus die kunt u krijgen, hij bestaat. En ook om de verslaglegging wat verdieper aan te bieden aan de raad en niet alleen het totale jaarverslag. In het licht van die toezeggingen ontraad ik deze motie. Ik vind hem ook echt overbodig.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Oké, dank u wel. Dan hoorde ik de laatste opmerking over de diepere verslaglegging, dus niet alleen kwantitatief maar ook kwalitatief. Dat is een extra toezegging die ik net nog niet had genoemd en die wil ik dan wel toevoegen aan de toezeggingenlijst. Daarmee is deze beraadslaging voldoende besproken, sluit ik de beraadslaging op dit punt en geef ik de hamer weer aan de burgemeester.

9 ONDERWERPEN MET EEN KORT DEBAT

9.1 *Het voorstel tot vaststelling van het Afwegingskader voor sensoren, datatoepassingen en AI, alsmede de brief van het college over governance algoritmen*

De **VOORZITTER**. Aan de orde is agendapunt 9.1, het voorstel tot vaststelling van het Afwegingskader voor sensoren, data-toepassingen en artificial intelligence alsmede de brief van het college over governance algoritmen. Mijnheer Van Drunen, u staat voor.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Ja, dank u voorzitter. Ik kan het kort houden. Er is hier in de commissie al uitgebreid over gesproken, in meerdere commissievergaderingen, ook al in de vorige periode. De laatste commissievergadering was ook slechts de helft van de fracties aanwezig. Wat ons betreft ziet het voorstel er gewoon prima uit en alle zorgen die er eventueel waren zijn met al die commissiebehandelingen weggenomen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, ik zal het ook heel kort houden. We hebben er inderdaad vaker over gesproken. Ook dank aan het team van de wethouder dat na afloop van de commissievergadering toch even wat nadere uitleg heeft gegeven over een aantal moties waar ik nog vragen over had. Daarvoor dank. Voorzitter, maar alvorens ik deze wil afdoen en dan gaat het met name over de motie 'Proactief over algoritmes communiceren naar burgers', zou ik graag van de wethouder willen weten of hij een toezegging kan doen of hij ook eventueel bij de Week van de digitalisering volgend jaar, wat extra aandacht aan algoritmen kan geven, zodat er meer burgers bij kunnen worden betrokken. Dan nog wel even mijn eerste termijn voorzitter. Ik zat te overwegen of ik een motie moest indienen om te evalueren, omdat we nu op dit moment op het algoritmeregister bijvoorbeeld SpotR zien staan. SpotR is een algoritme dat gebruikt werd tijdens de coronapandemie om te meten hoeveel mensen er in het centrum waren. Corona is een soort van over, maar het algoritme staat er nog steeds op. Mijn vraag is dus aan de wethouder wanneer het eventueel wordt aangepast. Ook was er een vraag in de commissie of er een mogelijkheid was om alle algoritmen te kunnen publiceren en ik vroeg me nog af hoe de wethouder daar dan nu naar kijkt. Ten slotte de bewaartermijnen. Die zie ik nu op dit moment niet op de website van het algoritmeregister. In Amsterdam zie je dat er bij de scanauto's bij het parkeren een bepaalde bewaartermijn is dat de data wordt bewaard, maar dat zie je niet hier in Rotterdam. Dus ik vraag me af of de wethouder daar nog een kleine toelichting op wil geven. En ten slotte, waar ik het ook over heb gehad is het openbaar sensorregister waar ik in de allereerste vergadering wat over heb gezegd. Ik zie dat ook terugkomen in het raadsvoorstel en ik ga er dus van uit dat daar achter de schermen keihard aan wordt gewerkt. Tot zover.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Biljoen, als u een motie wilt indienen moet het nu, want u heeft geen tweede termijn. Er is geen tweede termijn want het is een tweeminutendebat. Nee, helder. Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (denk). Ja, dank voorzitter. De inzet op digitalisering binnen de gemeente zien wij als tweeledig. Aan de ene kant leveren automatisering en ICT meer tijd op, zodat mensen zich kunnen richten op mensenmaatwerk. En aan de andere kant biedt slimme tech zoals machine learning, algoritmes, internet of things en zelfs AI juist kansen om vooruit te kijken en om oplossingen te creëren voor de meest hardnekkige uitdagingen van onze tijd. De PvdA is er ook van overtuigd dat technologie een heel krachtig middel kan zijn om maatschappelijke vraagstukken van deze tijd het hoofd te bieden, mits deze technologie verantwoord wordt gemaakt en gebruikt. Zie zo'n superslimme technologie alsof het een Ferrari is. Topklasse, razendsnel en een enorm vermogen. Maar als jij niet weet hoe je het moet besturen ga je crashen met alle schadelijke gevolgen van dien. In de commissie hebben we het uitgebreid gehad over trainingen, het begrip over algoritmen bij de ambtenaren die het gebruiken en ook de risico's van algoritmen, van discriminatie en van het versterken van bestaande ongelijkheden in de samenleving. Dat zijn zogenaamde

feedbackloops. We gaan ook nog in gesprek met de algoritmeadviesraad, die overigens net aan de slag is. Tot slot, de PvdA ziet vooral kansen voor technologie in Rotterdam en het is juist die intersectie tussen die slimme technologie en de maatschappelijke kansen waar de PvdA meer mogelijkheden ziet dan waar nu op wordt ingezet. En daar zijn we nog niet over uitgepraat. Dank.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Voorzitter, met een hamer kun je een huis bouwen. Met diezelfde hamer kun je iemands schedel inslaan. In de periode dat je bouwt aan een huis met die hamer in de hand zal er zeker iets gebeuren dat je niet verwacht. Hoe zorg je ervoor dat de hamer niet losschiet, uit de hand schiet, of dat er iemand op de verkeerde plek staat? Algoritmen voorzitter, een instrument, gereedschap, om te zorgen dat we een betere organisatie krijgen, een veiliger stad creëren. En we bespreken het formuleren en implementeren van algoritme governance. Transparantie en bescherming vormen de kern. Ik ben blij dat er flinke stappen zijn gezet. We hebben een aantal mechanismen ingebouwd waarmee wij dit willen waarborgen. Maar dit is een risico, want Rotterdam loopt voorop. En vooroplopen betekent ook de eerste klappen vangen. De eerste zijn die te maken krijgt met een onwaarschijnlijke gebeurtenis waardoor die algoritmen moeten worden herzien. Voorzitter, op dit punt dan ook de vraag aan de wethouder welke mogelijkheden er zijn, welke rem erop zit, als het ondanks alle maatregelen toch fout gaat, zodat we niet met onherstelbare gevolgen blijven zitten. Want die kapotte schedel is hypothetisch, maar de toeslagenaffaire is echt. En uit ervaringen, uit gesprekken met degenen die dat hebben ervaren, weet ik dat het niet anders zal voelen dan een ingeslagen schedel, een kapot leven. Voorzitter, hoe blijft de wethouder waakzaam zodat we wel vooruit blijven gaan?

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. De heer Kind.

De heer **KIND** (volt). Voorzitter, we hebben dit jaar al meerdere keren met elkaar gesproken over de toepassing van artificial intelligence en algoritmen binnen onze stad. En we kwamen vrij breed tot de conclusie dat algoritmen grote kansen bieden om de gemeentelijke dienstverlening slimmer en effectiever te organiseren. Tegelijkertijd zijn er ook terechte zorgen. Vooral als algoritmen leiden tot ongelijke behandeling, discriminatie, of andere negatieve effecten. Voorzitter, we hebben de laatste jaren al stappen vooruit gezet, maar we zijn ook hard teruggefloten, bijvoorbeeld in het Rekenkamerrapport 'Gekleurde technologie' uit 2021, waarin onder andere het algoritme SyRI centraal stond. We hebben hierna kunnen zien dat er vanuit de vorige raad een brede behoefte ontstond om AI en algoritmen beter in te kaderen en te reguleren met goede moties van GroenLinks, SP, NIDA en D66. En met hoopvolle resultaten. Zo hebben we nu een algoritmeregister, een adviesraad, een algoritme-expert en een gedegen afwegingskader. Stappen waar we als stad erg trots op mogen zijn en daarvoor complimenten aan alle betrokkenen. Maar we moeten ook vooruitkijken en kansen blijven zien voorzitter. Door de focus op regulering, governance en de angst voor negatieve effecten zijn we als stad wellicht ook te eenzijdig gaan focussen op de gevaren van AI. Een indicator is het coalitieakkoord 'Eén stad', waarin alleen wordt gesproken over het doorlichten van algoritmen en het voorkomen van discriminatie. De fractie van Volt zou graag zien dat we als stad voor een koers kiezen waarin er meer ruimte ontstaat voor de kansen van AI ten aanzien van de grote uitdagingen waar we voor staan, zoals de energietransitie, mobiliteit, armoede en veiligheid. Wij zien ook graag dat Rotterdam samen met andere Europese steden een voortrekkersrol gaat vervullen op dit thema. Door innovaties uit andere steden hiernaartoe te halen, door kennis uit te wisselen met het bedrijfsleven en de wetenschap en gebruik te maken van Europese subsidies en fondsen. Voorzitter, nu er een sterke basis staat moeten we volle kracht vooruit. Daarom dienen wij

samen met collega's van GroenLinks, PvdA, VVD, D66, DENK en het CDA de motie Europees samenwerken rondom artificial intelligence en algoritmen in. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Kind heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Europees samenwerken rondom artificial intelligence en algoritmen

"De gemeenteraad van Rotterdam bijeen op 8 september 2022 ter bespreking van 'Het voorstel tot vaststelling van het Afwegingskader voor sensoren, data-toepassingen en AI';

constaterende dat:

- Rotterdam grote stappen heeft gezet met betrekking tot de toepassing en governance van artificial intelligence en algoritmen binnen gemeentelijk beleid;
- Rotterdam wordt geconfronteerd met grote uitdagingen, zoals: de energietransitie, mobiliteit, armoede en veiligheid;
- deze uitdagingen vragen om een slimme en effectieve overheid;
- artificial intelligence en algoritmen kunnen helpen om overheidsbeleid slimmer en effectiever in te richten;

overwegende dat:

- artificial intelligence en algoritmen in toenemende mate onderdeel zijn van gemeentelijk beleid in andere Europese steden;
- verschillende Europese steden samenwerken met het bedrijfsleven en wetenschap rondom artificial intelligence en algoritmen¹;
- deze samenwerkingsverbanden bijdragen aan slimme, effectieve en verantwoordelijke toepassingen van artificial intelligence en algoritmen;
- verschillende samenwerkingsverbanden worden ondersteund door Europese fondsen en subsidietrajecten;
- het onduidelijk is aan welke samenwerkingsverbanden de gemeente Rotterdam deelneemt en van welke fondsen en subsidietrajecten de gemeente Rotterdam gebruik maakt op het gebied van artificial intelligence en algoritmen;

verzoekt het college:

- inzichtelijk te maken aan welke samenwerkingsverbanden de gemeente Rotterdam deelneemt op het gebied van artificial intelligence en algoritmen;
- inzichtelijk te maken van welke fondsen en subsidies de gemeente Rotterdam gebruik maakt op het gebied van artificial intelligence en algoritmen;
- te onderzoeken of en hoe Rotterdam kan aansluiten bij Europese samenwerkingsverbanden rondom de toepassing van artificial intelligence en algoritmen door gemeenten, het bedrijfsleven en wetenschap;
- te onderzoeken van welke Europese fondsen en subsidies Rotterdam gebruik kan maken op het gebied van artificial intelligence en algoritmen;
- over de uitkomsten hiervan te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Kind, M.H. Biljoen, S. Reitema, D.A. van Groningen, F. Elbay, N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein, R.G.C. Segers-Hoogendoorn

1. Bijvoorbeeld de samenwerkingsverbanden <https://ai4cities.eu/>, <https://ruggedised.eu/>, <https://citiesfordigitalrights.org/> en <https://ai4publicpolicy.eu/>

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlasblom.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). Ja, dank u voorzitter. Kunstmatige intelligentie, een snel en constant ontwikkelende verzameling van technologieën die veel maatschappelijke en economische voordelen met zich mee kan brengen. Het klinkt heel aantrekkelijk maar er zitten veel gevaren aan. Voorzitter, gelukkig bestaat de AI-verordening, die biometrische surveillance verbiedt in de openbare ruimte. Helaas is deze verordening beperkt en kan die daardoor de privacy van de burger onmogelijk geheel waarborgen. Het is namelijk zo dat de verordening zich alleen nog maar beperkt tot de systemen die real time werken, wat inhoudt dat het nog niet verboden is om met terugwerkende kracht gezichtsherkenning toe te passen. Niet alleen dit feit baart ons zorgen maar ook de biometrische categorisatie zorgt ervoor dat onze rechten en vrijheden onder druk komen te staan. Hiermee is het namelijk niet verboden om te categoriseren op basis van bijvoorbeeld gender, geaardheid of zelfs aanleg voor criminaliteit op basis van uiterlijke kenmerken. Laat het toeslagenschandaal alsjeblieft een les zijn voor het maken van beleid rondom kunstmatige intelligentie. Menselijke controle moet er altijd zijn want de effecten van geautomatiseerde beslissingen hebben bewezen funest te zijn voor heel veel mensen. Deelt de wethouder onze zorgen? En wat gaat hij hieraan doen? Voorzitter, Rotterdam BIJ1 pleit voor duidelijke regelgeving rondom de uitsluiting van biometrische surveillance en categorisatie om zo de privacy en veiligheid van iedere Rotterdammer te waarborgen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen heeft een vraag voor u.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja, dank voorzitter, ik hoorde het prachtige vlammende betoog en het is mooi ook dat u die zorg heeft, want die hebben wij eigenlijk als volledige raad, daarom hebben wij al die verbeteringen aangebracht. Ik ben alleen zo benieuwd, als u dat dan zo ervaart, waar was u dan in de commissiebehandeling, want dan kon u ook al deze vragen toen al stellen?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlasblom.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). Ja, dank voor de vraag. Zoals sommigen van mijn collega's weten ben ik chronisch ziek en kan ik er niet altijd zijn. Vandaar, ik had er heel graag bij willen zijn maar het kon fysiek niet.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. De heer Elbay.

De heer **ELBAY** (d66). Voorzitter, als D66 zijn we erg blij dat wij als raad en college het gebruik van algoritmen door de gemeente kritisch onder de loep nemen. En die kritische blik is blijvend nodig. Hoewel algoritmen op zichzelf veelal niet als eerlijk of oneerlijk bestempeld kunnen worden, kunnen ze wel oneerlijk worden gemaakt dan wel ingezet. De reproductie van bewuste of onbewuste discriminatie ligt op de loer. Vooral als het gaat om gemarginaliseerde groepen, zoals mensen van kleur, vrouwen en LHBTIQA+'ers. Om algoritmen op een eerlijke en proportionele manier te kunnen gebruiken, dienen we waarden te definiëren en te garanderen in elke stap van de keten. Van de ontwikkelaars en welke training, data zij gebruiken tot medewerkers en hoe zij het algoritme inzetten. We zijn dan ook blij dat de gemeente serieuze stappen heeft gezet met een algoritmeadviesorgaan, een algoritme-expert en een algoritmeregister. Ik verwacht dan ook van het college dat zij de juridische en ethische beginselen goed hanteerbaar maken en de expertise hieromtrent waarborgen. Voorzitter, het is aan de politiek om ervoor te zorgen dat technologische

ontwikkelingen de maatschappij dienen en niet andersom. Laten we als raad dan ook niet schrikken van technische complexiteiten maar deze doorgronden en kritisch blijven beoordelen zodat Rotterdam er echt mee gediend wordt. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Andere sprekers? Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja, dank u voorzitter. zoals al eerder gezegd, algoritmen en AI vinden we eigenlijk overal in onze samenleving, of het nu de zorg is, de haven, culturele sectoren, parkeren, de gemeente gebruikt het ook. En dat biedt heel veel kansen, het biedt ook veel efficiëntie, maar het heeft inderdaad ook een schaduwzijde. Ik ben heel erg trots dat de gemeente Rotterdam de afgelopen jaren echt stappen heeft gezet om juist die minder mooie kant echt te gaan oplossen. En we hebben inmiddels een transparant register waar iedereen naar kan kijken. Ik begreep van de wethouder dat al 500 Rotterdammers dat hebben kunnen vinden. Het zou mooi zijn als nog meer mensen dat gaan vinden, maar ook dat wij onze eigen advisory board hebben. En dat is absoluut een compliment waard. We zetten dus stappen en wat ons betreft gaan we op deze voet ook verder. Ik heb u ook aangegeven dat ik het fijn vind dat we waakzaam blijven en met uw antwoord dat we ook kunnen evalueren en met onze peilstok af en toe kunnen peilen of we ook echt de goede kant opgaan is daarom ook belangrijk. We moeten gewoon niet bang zijn om fouten te maken en met het advies dat u ons meegaf ben ik dat ook niet. We kijken overigens ook erg uit naar het werkbezoek naar de advisory board, dus wat mij betreft gaan we dat zo snel mogelijk inplannen. Uiteraard steunen wij initiatieven en ideeën die ons in staat stellen om een nog beter systeem te krijgen en uiteraard ook te behouden. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Andere sprekers? Ja. Mijnheer Oostdijk.

De heer **OOSTDIJK** (fvd). Dank voorzitter. Ik sluit me voor een groot gedeelte aan bij de woorden van mevrouw Van Groningen. AI is een breed begrip en daar kun je van alles mee doen. Het is een middel waar een heleboel zaken onder gevangen kunnen worden. Mits AI goed ingezet wordt en gedoseerd, kan het een toevoeging zijn op ons leven. We zullen wel per beoogde toepassing moeten beoordelen of het gewenst is. En we zullen dus goed moeten blijven kijken wat er mee gedaan wordt en hoe ver we het willen blijven gebruiken. Het mag zeker niet doorslaan. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Andere sprekers? Wethouder Organisatie.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Dank u voorzitter. We hebben inderdaad een goede bespreking gehad in de commissie over artificial intelligence en ons afwegingskader en waar we het allemaal vandaag over hebben. Een wat technisch onderwerp maar niet een onbelangrijk onderwerp. We weten natuurlijk ook wat de gevaren zouden kunnen zijn van dit instrument dat ons ook juist zoveel kansen biedt. Het is dus zaak om de goede dingen te benutten en het kwade te voorkomen, zo hebben we dat ook met elkaar in de commissie uitgewisseld. Ik denk dat we het daar met elkaar allemaal over eens zijn. Voorzitter, dan worden er nog wel een aantal vragen gesteld die ik graag beantwoord. De heer Biljoen vraagt of we het proactief kunnen communiceren, of ik een toezegging wil doen om bij de Week van de digitalisering extra aandacht eraan te besteden en het antwoord is ja. En ik denk eigenlijk ook niet alleen extern, maar ook intern, dat dat een mooi moment is om dat nog eens een keer in de spotlight te zetten, dus bij dezen zou ik dat graag aan hem willen toezeggen. Dan de vraag over SpotR die in het register staat. Dat klopt, die is buiten gebruik, dus dat klopt. Waarom staat die er nog op? We laten dat altijd nog een jaar online staan, ook in het kader van transparantie, zodat mensen daar ook nog achteraf nog een keer kennis van kunnen nemen. Het duurt dan dus nog een jaar en dan kan hij er een keer af als we hem

niet meer gaan gebruiken natuurlijk. Dan de vraag of we alle algoritmen kunnen publiceren. Daar hebben we het in de commissie ook over gehad. En ik snap er wel iets van. Dat klinkt mooi. En ik denk dat als we het gaan doen, dan krijgen we er zoveel uiteindelijk, dan zien we echt door de bomen het bos niet meer. Dat moeten we niet willen. Er werd ook nog bij betrokken om te spreken met de AB, daar had mevrouw Reitema het over. Misschien kunnen we hem daar bij pakken. Je zou het dat ook eens aan de AB kunnen voorleggen hoe die erover denken als u ze spreekt. U hoeft dat niet alleen van mij te horen. Maar dat is wat ik u wil meegeven als advies. Doe in ieder geval die hoogrisicoalgoritmen, doe die natuurlijk wel. Dat doen we ook, dat is het belangrijkste. Willen we alles, het kan, maar ik denk dat het niet alleen u maar eigenlijk ook de Rotterdammer niet gaat bieden wat u ervan hoopt en om die reden adviseer ik u dat niet te doen. Maar goed dat is mijn mening van vandaag. Vraagt u het ook eens aan de AB. Misschien denken zij er anders over, hebben zij een andere insteek erop en kunnen we eens kijken hoever we daar anders nog mee komen. Voorzitter, welke mogelijkheden hebben we dan nog, vraagt mevrouw Mohamed-Hoesein, als ondanks alles het toch fout gaat? Kijk, we toetsen tijdens de ontwikkeling, we toetsen voor de inproductienaam, we hebben nog de menselijke toets achteraf, we hebben een periodieke toets. We hebben dit omdat we zeggen: we willen niet dat het fout gaat. Maar stel, stel, stel, als het dan toch fout zou gaan, hoe zitten we daar dan in? Ik denk dat met het construct, alle maatregelen die we vandaag bespreken die in deze stukken besloten zitten, het ons gegeven zou moeten zijn om vrij snel daarop te acteren. Bijvoorbeeld met zo'n advisory board, die gevraagd en ongevraagd advies geeft, of die jaarlijks het jaarverslag naar u en naar het college toe stuurt waar we kennis van kunnen nemen. Maar ook heeft het onderwerp onze aandacht. Het heeft mijn aandacht. Dus ik kan er zelf ook nog iets in doen en ook u als raad kunt er natuurlijk op acteren. We kennen elkaar, we weten de materie, we weten waar het ons om te doen is. Dus als wij goed opletten, mensen goed opletten, het adviesorgaan nog goed oplet ondanks alle waarborgen die we hebben, dan denk ik dat het ons gegeven is om snel te acteren als we zeggen: hé en toch denken we dat hier misschien iets aan de hand is. Dan gaan we daar snel op inzoomen, komen we elkaar te spreken hoe we daarin staan, kunnen aanpassen indien gewenst. De fractie van BIJ1, mevrouw Vlasblom zegt, deelt de wethouder de zorgen? Nou ja, de zorgen delen we en daarom hebben we wat we vandaag ook juist hebben. Voor zover het gaat, dat weet ik niet helemaal zeker, maar voor zover het gaat om data die er is en die achteraf dan nog gebruikt zou kunnen worden. Ja, als data er is, daar gelden natuurlijk ook allemaal regels voor, zoals de AVG en andere regels, die bestaan. Wat we vandaag regelen is: hoe gaan we met algoritmen om die gebruik kunnen maken van data? We bespreken vandaag niet de data, dat zijn allemaal andere besprekingen en wetten en regelgevingen, een interessant onderwerp. Dat zit hier niet in, omdat we hier alleen bespreken: een algoritme kun je loslaten op data, hoe doen we dat op de goede manier? Dat we de goede dingen er wel uit halen maar de kwade dingen voorkomen. De waarborg zit dus vandaag hier uiteindelijk op het gebruik, hoe je gebruikmaakt van de data, gegeven het feit dat die er nu eenmaal is, want daar heeft zij gelijk in. We hebben bijvoorbeeld gezegd: als je persoonsgegevens zou willen benaderen, hetgeen op zich kan, dan is dat meteen aanleiding om te zeggen: dan noemen we het hoogrisico. Niet omdat we zeggen dat het snel mis kan gaan, maar omdat we zeggen: dat is extra opletten. Dan wordt het op die manier al meteen van extra waarborgen voorzien bijvoorbeeld. Dat is het systeem dat ik vandaag graag met u zou willen vaststellen. Juist om de zorgen die mevrouw Vlasblom ook noemt het hoofd te bieden. Even kijken, dan heb ik geloof ik verder geen vragen. De waarborgen van expertise werd nog wel genoemd door de heer Elbay. Ja, dat is natuurlijk wat nodig is middels inderdaad zo'n algoritme-expert maar ook door een adviescommissie, adviesraad. Dus dat zou ik daar nog richting hen willen zeggen. En af en toe peilen of het goed gaat, dat is inderdaad wat we doen, zeg ik ook richting mevrouw Van Groningen. In ieder geval op zijn minst altijd nog met het jaarverslag

dat we sowieso allemaal toegestuurd krijgen en dat u natuurlijk kunt agenderen zo u dat wenst. Dank u zeer voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Sorry, ik heb nog een motie.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De advisering van de motie door de wethouder.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Pardon, dat zou ik bijna vergeten. Hij ligt hier klaar. De motie 'Europees samenwerken rondom AI en algoritmen'. Voorzitter, deze motie zegt: maak nu eens een aantal zaken inzichtelijk zowel qua de samenwerkingsverbanden die er zijn maar ook gebruikmaking van fondsen en subsidies. Dat ga ik in ieder geval doen. En kijk dan of je daarmee kan aansluiten bij Europese samenwerkingsverbanden. Dat zou zomaar heel goed kunnen, misschien zelfs binnenkort, maar laten we dat ook eens in kaart brengen verder en de uitkomsten daarvan uiteraard dan rapporteren aan de raad. Dat lijkt me een heel goed idee en dat heb ik dan ook te doen, dus inhoudelijk steun ik de motie. Het rapporteren aan de raad gaan we dan doen en dan kunnen de raad en de indieners ook bekijken wat zij ervan denken. Dus ik omarm de motie voorzitter. Dank u.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Mooi en scherp van u dat u dat nog even heeft kunnen doen. Dan heb ik één toezegging ontvangen. De wethouder zal in de Week van de digitalisering extra aandacht besteden aan de inzet van algoritmen. Daarmee zie ik geknik in de zaal en is dit agendapunt voldoende besproken en daarmee afgehandeld.

10. VERZOEKEN OM TWEEMINUTENDEBAT

10.1 Tweeminutendebat over 'Een sterke positie op arbeidsmarkt, ook voor mbo-studenten', aangevraagd door het lid Engberts

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dan gaan we naar het volgende punt op de agenda. Dat is agendapunt 10.1, tweeminutendebat over een 'Een sterke positie op arbeidsmarkt, ook voor mbo-studenten', aangevraagd door het lid Engberts. Ik geef het woord aan de heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Voorzitter, naar aanleiding de Monitor W&I, maar die heb je natuurlijk helemaal niet nodig om te zien dat er enorme tekorten op de arbeidsmarkt zijn. We zien en weten ook dat er aan mensen wordt getrokken om te gaan werken, ook aan de mensen die nu een opleiding volgen. In het bijzonder hebben we daarbij wat zorgen over mbo-studenten die voortijdig hun studie afbreken om te gaan werken. En we weten dat zodra het economisch weer wat tegenzit, juist die studenten en die jongeren er als eerste weer uitvliegen. We houden dat niet tegen, we houden niet tegen dat ze gaan werken, en zeker niet als je ziet dat je ouders de energierekening niet meer kunnen betalen of de boodschappen niet meer kunnen betalen. Maar we willen natuurlijk wel dat juist deze mbo-studenten, juist deze jongeren, een duurzame positie op de arbeidsmarkt hebben, een stevige positie hebben, ook voor de toekomst. Dan helpt het natuurlijk wel als je je opleiding afmaakt en je kwalificaties haalt. En dan juist in het mbo hebben wij enorm goede mogelijkheden. Neem bijvoorbeeld het systeem van de BBL, vier dagen ga je werken in je vakgebied en één dag weer naar school. Juist nu is het zo extra nodig om dat onder de aandacht te brengen, niet alleen bij studenten maar ook bij werkgevers. Want het SBB, het Samenwerkingsverband Beroepsonderwijs Bedrijfsleven, zegt ook dat heel veel bedrijven helemaal niet weten wat er allemaal kan. Als je geen leerbedrijf bent staat dat niet altijd op je

netvlies. Dat vergt dus afspraken tussen de gemeente, mbo-instellingen en werkgevers en we willen natuurlijk graag dat de studentenorganisaties, de studentvertegenwoordigers erbij betrokken zijn. Afspraken maken met elkaar om dat meer onder de aandacht te brengen. Ik ben er ook van overtuigd dat er behalve zo'n BBL ook nog wel andere creatieve oplossingen te verzinnen zijn dan dat standaard aanbod om ervoor te zorgen dat studenten wel hun opleiding afmaken. Daarom hebben wij samen met een aantal andere partijen daarvoor een eerste motie.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Engberts heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. In gesprek met het mbo om te stimuleren dat studenten hun opleiding afmaken

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op donderdag 8 september 2022 ter bespreking van onderwerp 10.1 'Een sterke positie op de arbeidsmarkt, ook voor mbo-studenten';

constaterende dat:

- er enorme krapte is op de arbeidsmarkt;
- het water veel gezinnen financieel aan de lippen staat;

overwegende dat:

- de huidige economische situatie het voor meer mensen relatief aantrekkelijk maakt om betaald werk te doen in plaats van scholing te volgen;
- veel jongeren voor de keuze staan om ofwel te gaan werken of hun opleiding af te ronden;
- we het in Rotterdam willen stimuleren dat iedereen een opleiding volgt die zo goed mogelijk aansluit bij zijn/haar talenten;
- werkgevers aangeven behoefte te hebben aan goed geschoold personeel;
- het hebben van een diploma de kans vermindert dat iemand in de toekomst aanspraak moet maken op een bijstandsuitkering;

is van mening dat:

- we in Rotterdam willen voorkomen dat werkgevers studenten verleiden om de schoolbanken te verlaten om hun personeelstekort op korte termijn op te vullen;

verzoekt het college:

- in gesprek te gaan met besturen van mbo-instellingen, werkgevers en studentenvertegenwoordigers zodat de wens van studenten om betaald werk te doen zo goed mogelijk verenigbaar is met de mogelijkheden om de opleiding af te ronden en deze verder te stimuleren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.J. Engberts, L.S. Vlieger, S. Soytekin en J.M. Nunnely

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Dank u wel voorzitter. Dan heb ik ook nog een motie die niet door anderen wordt meegetekend. Ik heb ook vanuit de wandelgangen van de wethouder begrepen dat hij zegt: dat is niet uitvoerbaar. Maar ik ben wel heel benieuwd waarom, want we willen namelijk heel graag weten hoeveel studenten er eigenlijk afhaken gedurende de komende jaren en hun opleiding niet afmaken. Ik heb het nadrukkelijk niet alleen maar over

mbo2-studenten die hun startkwalificatie niet halen, maar ook studenten die hun startkwalificatie mbo2 wel hebben, maar nog niet aan mbo3 beginnen en daar voortijdig mee stoppen. Ik ben heel benieuwd waarom dat nu niet in beeld zou kunnen worden gebracht.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Engberts heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Informeer de raad over het aandeel mbo-studenten dat zijn/haar opleiding beëindigt

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op donderdag 8 september 2022 ter bespreking van onderwerp 10.1 'Een sterke positie op de arbeidsmarkt, ook voor mbo-studenten';

constaterende dat:

- we het in Rotterdam willen stimuleren dat iedereen een opleiding afrondt die past bij zijn/haar talenten;
- jongeren op het mbo die de keuze maken om hun opleiding niet af te ronden vaak een kwetsbaardere positie hebben in onze maatschappij;

overwegende dat:

- de huidige economische situatie het voor meer mensen relatief aantrekkelijk maakt om betaald werk te doen in plaats van om scholing te volgen;
- veel mbo-studenten voor de keuze staan om ofwel te gaan werken of hun opleiding af te ronden;
- veel jongeren die hun opleiding niet afronden vaak onzekerdere positie hebben op de arbeidsmarkt;
- we als gemeenteraad graag zicht willen hebben op deze groep mbo-studenten die hun opleiding beëindigt voordat ze het diploma hebben behaald;

verzoekt het college:

- tweemaal per jaar de raad te informeren betreffende het aantal mbo-studenten in Rotterdam dat hun opleiding beëindigt voordat ze het diploma hebben behaald;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.J. Engberts

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dat was daarmee de bijdrage van de heer Engberts. Dan gaan we door naar mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ik stond wat eerder op uw lijstje dan gedacht. Dank u voorzitter. Onze mbo'ers zijn onze toekomst, mag ik wel zeggen, want in vele sectoren hebben we ze ongelooflijk hard nodig. En misschien wel meer dan we met elkaar denken. Soms wordt hier wel zo mooi in dit huis gezegd dat we er wel trotser op mogen zijn en ik kan het niet hartgrondiger daarmee eens zijn. Leren en werken helpt ook deze doelgroep om zich voor te bereiden op die belangrijke stap in de toekomst, namelijk hun toekomstige baan. Alleen voorzitter, dan komen we bij het probleem. Want helaas zijn er nog te veel mbo'ers die de weg naar werk niet weten te vinden. Omdat ze eigenlijk helemaal niet weten welke banen er nu voor hen zijn of omdat ze niet gevonden worden door die werkgevers die juist zo ongelooflijk zitten te springen om deze slimme veelal en ook hardwerkende arbeidskrachten.

Daarom vind ik het zo mooi dat vandaag dit debat is aangevraagd en dat we hier ook met elkaar over kunnen praten hoe we dit beter kunnen maken. Wat ons betreft begint dat allereerst bij dat we ook trots zijn op het mbo en dat we dat ook met elkaar uitdragen. Daarom steunen wij vandaag ook de motie die dadelijk ingediend gaat worden door D66. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Dan is eerst het woord aan de heer Soytekin en hij heeft aangegeven dat dit zijn maidenspeech betreft.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Dank voorzitter, ik heb hier al een paar keer mogen staan, maar dan nu toch officieel een maidenspeech om alle verwarring te voorkomen in de komende periode. Voorzitter, iedere Rotterdammer is uniek en heeft een eigen verhaal. Mooie, maar helaas ook schrijnende verhalen. En de afgelopen jaren heb ik van dichtbij mogen ervaren dat je via de politiek een schrijnend verhaal toch kunt vullen met positieve hoofdstukken. Ik werd daarom ook politiek actief, om te luisteren naar die verhalen, om ze door te vertellen, maar vooral ook om te werken aan oplossingen. Zo'n veertien jaar lang mocht ik als presentator op Radio FunX en Radio1 mensen entertainen en luisteren naar verhalen en deze doorvertellen. Dat laatste zal ik zeker blijven doen. Dat entertainen, dat laat ik aan u over of dat de komende periode ook gaat gebeuren. Maar voorzitter, de politiek is soms keihard; op de persoon en een slangenkuil. Verandering via de politiek vraagt om geduld en doorzettingsvermogen. Beleid aanpassen gaat traag en we zijn ook afhankelijk van provinciaal, Europees en landelijk beleid. Dus we lossen niet alle problemen op in deze raadzaal, of in één dag of in een week. Daarom hoor je ook weleens dat sommige idealisten het uiteindelijk niet redden in de politiek. Ze haken af of worden meegezogen in de politieke poppenkast, wat soms overigens ook wel een heerlijk schouwspel is om te aanschouwen. Voorzitter, ik begrijp ook eigenlijk wel waarom sommige idealisten het niet altijd redden binnen de politieke arena. Want blind je eigen idealen achterlaten betekent ook dat je doof wordt voor andere geluiden in de samenleving. En in Rotterdam zijn veel verschillende geluiden. Het is dan ook mooi dat we dat ook terugzien hier in de raad. Verschillende partijen met allemaal een wat andere kleur op de wangen. En ik ben er ook trots op dat we in Rotterdam een coalitie hebben van partijen die ogenschijnlijk nooit met elkaar zouden kunnen samenwerken. En toch is het gelukt. Laat dat een mooi voorbeeld zijn voor heel Nederland. De hijgerige en voorspelbare politieke reactie is dan vaak dat de idealen zijn verkocht, dat er draaien worden gemaakt et cetera. Wat ik zie, is dat er heldere doelen worden gesteld om uiteindelijk het ideaal, één stad, te kunnen verwezenlijken. Ondernemend en pragmatisch. En voorzitter, de idealist mag en moet blijven dromen om vervolgens de realist te inspireren om heldere doelen te stellen. Want ondanks onze verschillende idealen ben ik er wel van overtuigd dat we overeenkomstige doelen hebben. Laten we ons in ieder geval de komende jaren erop focussen en daar elkaar verder in ondersteunen. Ik kijk in ieder geval uit naar een heel fijne en prettige samenwerking met deze raad. Dat is de afgelopen weken gelukkig ook gebleken. Afrondend voorzitter, Rotterdam heeft als sterk groeiende economische regio veel baat bij goed opgeleide professionals en mbo'ers die cruciale beroepen gaan vervullen. En goed om te zien dat verschillende partijen zich hiervoor inzetten, voor het mbo, en ik ben zelf ook een oud-mbo'er, een voormalig mbo'er, zo ben ik gestart. Ik erken ook daarom het belang van het beroepsonderwijs en de rol van mbo'ers in onze stad. Daarom onderteken ik ook mede de motie van D66 en de PvdA om vooral de mbo-studenten beter te waarderen en een cruciale rol te laten vervullen op de arbeidsmarkt. Dank u wel.

(Applaus)

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel, hartstikke mooi. Ik heb u iets meer tijd gegeven dan normaal is in een tweeminutendebat, maar ik heb dat even laten gaan omdat het natuurlijk toch een maidenspeech betrof. De volgende op het lijstje is mevrouw Nunnely.

Mevrouw **NUNNELY** (d66). Ja, dank u wel voorzitter. Vandaag is het nieuwe academisch jaar voor de mbo'ers gestart en ik wil ook alle studenten van het mbo-onderwijs ontzettend veel succes wensen in het nieuwe jaar. We zijn trots op het beroepsonderwijs dat in Rotterdam wordt aangeboden en vinden mbo'ers van cruciaal belang. We vinden het ook vanzelfsprekend dat mbo-studenten evenveel worden gewaardeerd als andere studenten. Op landelijk niveau wordt al geïnvesteerd in het mbo in het kader van de Werkagenda mbo. Van een trap naar een waaier, zoals minister Dijkgraaf dit deze week ook zei. Met waardering voor de volle breedte aan alle opleidingen van praktisch naar theoretisch, van mbo naar PhD, alle van even grote maatschappelijke waarde en waardering. Zo opende hij dus zijn speech. Vandaag, nogmaals, de start van het mbo-jaar en daarom verzoek ik ook aan het college een gezamenlijke aanpak te ontwikkelen, samen met de mbo-instellingen, in het belang van het mbo, waarin de waardering voor mbo'ers tot uiting komt en hierover rapporteert aan de raad. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Mevrouw Nunnely heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Trots op het mbo

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 8 september 2022 ter bespreking van onderwerp 10.1 'Een sterke positie op de arbeidsmarkt, ook voor mbo-studenten';

constaterende dat:

- op landelijk niveau al extra wordt geïnvesteerd (€ 200 miljoen) in het mbo om deze onderwijsvorm adequaat aan te laten sluiten op de arbeidsmarkt, met bijzondere aandacht voor de onderwijskwaliteit, kansengelijkheid en het tegengaan van stagediscriminatie;

overwegende dat:

- er nog te vaak onderscheid wordt gemaakt tussen mbo- en hbo- of wo-studenten;
- we trots zijn op het beroepsonderwijs dat in Rotterdam wordt aangeboden en graag benadrukken dat mbo-studenten een cruciale rol vervullen in de huidige arbeidsmarkt;
- mbo-studenten evenveel gewaardeerd moeten worden als andere studenten en bijvoorbeeld toegang dienen te krijgen tot de Eurekaweek, zoals de gemeente Utrecht dit jaar deed;
- Rotterdam als sterk groeiende economische regio enorm veel baat heeft bij goed opgeleide professionals en mbo'ers cruciale beroepen vervullen, met name in de haven, woningbouw, techniek en zorg;
- wij één stad willen zijn voor alle Rotterdammers en daarom iedere student gelijkwaardig moeten behandelen;

verzoekt het college:

- een gezamenlijke aanpak te ontwikkelen samen met de mbo-instellingen waarin het belang van het mbo en de waardering voor mbo'ers tot uiting komt;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. J.M. Nunnely, D.A. van Groningen, S. Soytekin, T. Kind, L.S. Vlieger, G.J. Engberts en M.S.S. de Jong

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Zijn er nog andere sprekers op dit onderwerp? Mevrouw Vlieger.

Mevrouw **VIEGER** (gl). Dank u wel voorzitter. GroenLinks onderschrijft ook de noodzaak van dit probleem en het debat. We zien allemaal dagelijks als we rondlopen de krapte op de arbeidsmarkt, de problemen, de vacatures die openstaan. Daarnaast zien we de jongeren. Jongeren die uitvallen van school en de kwetsbaarheid die zij daarmee met zich meedragen. En helaas zien we ook dat er heel veel maatschappelijke en sociale organisaties en welzijnsorganisaties zijn die allerlei programma's aanbieden voor deze jongeren. Te veel programma's die allemaal op elkaar lijken en die niet aansluiten bij de behoeften van de jongeren. Er lijkt concurrentie te zijn in plaats van samenwerking. Het belangrijkste is juist om oog voor die jongeren te houden, die vroegtijdige schoolverlaters bijvoorbeeld. Ik ben daarom ook superblij en superenthousiast over de Talent Hub op Zuid, een idee van Albeda. Een eigen initiatief dat zij zijn gestart waar eigenlijk een soort community wordt gevormd voor de jongeren die vroegtijdig school verlaten. Zij krijgen daar naar hun eigen behoefte maatwerk, een maatwerktraject ook daadwerkelijk, om te kijken wat bij hen past en hoe zij weer verder kunnen gaan met studeren of werken. Mijn vraag is daarom ook: is er een mogelijkheid om als gemeente meer te investeren of meer bij te dragen aan deze Talent Hub op Zuid. En wat ziet de wethouder als andere mogelijkheden om bij te dragen aan dit probleem? En wij onderschrijven natuurlijk de moties die we samen met de PvdA hebben ingediend. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Nog anderen? De heer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Ja voorzitter, heel kort. Iedereen is het wel zo'n beetje eens geloof ik. Wat ons betreft, als er nu iets belangrijk is de komende vier jaar op het gebied van onderwijs is het de herwaardering van het mbo. Leefbaar Rotterdam roept het al heel lang: we moeten eens af van streven naar zo hoog mogelijk opgeleid naar zo goed mogelijk opgeleid. Die goede opleidingen zijn vaak mbo-opleidingen en ook nog eens opleidingen waar veel meer in te verdienen valt dan de gemiddelde hbo-opleiding. Bijvoorbeeld een goede loodgieter. Ja, dit was eigenlijk een beetje praten om het praten.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dat gebeurt wel vaker in deze raad, dus daar krijgt u toch alle ruimte voor. Nog andere mensen die een vraag willen stellen? Nee? Dan gaan wij door naar de beantwoording van wethouder Versnel op de vragen.

De heer **VERSNEL** (vvd) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Een mooi stuk zelfreflectie van deze gemeenteraad. Ik raad het iedereen af om zulke dingen een keer in het AD te zeggen, want dat komt je altijd weer een keer voor de voeten. Goed, maar we zijn het inderdaad wel voor een heel groot deel met elkaar eens denk ik. Ook als college zien we natuurlijk het ongelofelijke belang van het mbo en van in het mbo opgeleide mensen in onze stad. Ook als je nu kijkt naar de arbeidsmarkt. Heel veel van die sleutelberoepen in onze maatschappij waar we nu echt een tekort aan mensen hebben, zijn mbo-beroepen. Dat zijn vakken waar je mensen die in het mbo zijn opgeleid zou willen hebben. Er is één motie die op mijn pad ligt, de motie van de PvdA en anderen, motie 1. Die roept dus op om in gesprek te gaan met mbo-instellingen en werkgevers en studentenvertegenwoordigers om het geld verdienen naast de opleiding mogelijk te maken. Ik wil die motie omarmen. Ik ga dat gesprek heel

graag aan. Dat zijn ook partners, minus nog de studentenvertegenwoordigers dan, waar we ook in het kader van de LWA's natuurlijk veel met elkaar spreken. Het is wel ingewikkeld omdat je natuurlijk wel echt nijpende personeelstekorten hebt. Wij kunnen met koepels afspraken maken zoveel we willen, maar individuele werkgevers zullen natuurlijk toch vaak geneigd zijn om personeel toch aan boord te willen halen als dat zich als mogelijkheid aandient. Die verleiding moeten ze eigenlijk een stuk gaan weerstaan. Dat is complex, voorspel ik. Ik denk dat we wel echt iets kunnen doen aan de kant van de student, om diens aandrang om dan op zo'n aanbod in te gaan wat te temperen. Dan denk ik toch als eerste wel aan de BBL-trajecten. Want dat is eigenlijk het beproefde recept daarvoor. Daar is veel ervaring mee, we weten dat dat werkt. We stimuleren dat ook. Het is ook, en dat weet mijnheer Engberts denk ik ook, sinds enige tijd ook een invulling van social return-verplichtingen. Niet alleen maar voor mbo 1 en 2 maar ook voor 3 en 4. Ik heb even na laten gaan hoe vaak dat al gebeurt en dat ging in het afgelopen jaar om 1254 van die trajecten, dus dat is echt best wel fors. Dat willen we dus het liefst natuurlijk echt nog gaan opvoeren. Daarnaast zijn er ook nog andere meer creatieve of nieuwe vormen. Daar hebben we natuurlijk ook heel graag het gesprek over, want we zijn het met elkaar eens dat het vraagstuk dat rechtvaardigt. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Heeft u alle moties van advies voorzien? Ja. De heer Kasmi.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ja, dank u wel voorzitter. Er liggen inderdaad nog wat moties die ik voor mijn rekening zal nemen. Allereerst ook van mijn kant een heel goede middag aan alle raadsleden. Complimenten aan de mooie maidenspeech van de heer Soytekin. Mooi gesproken. Ja, het mbo, ik sluit me heel erg aan bij de felicitaties van mevrouw Nunnely. Vandaag is voor heel veel mbo-studenten, of alle mbo-studenten, het academisch jaar of het schooljaar begonnen en die felicitaties zijn heel erg op zijn plaats. Want ik doe het op vele posities, maar ik kan ook vanaf hier in dit huis mijn waardering uitspreken voor al die mbo-studenten. Want Rotterdam is echt zoals jullie weten een mbo-stad. En die mensen, door een aantal van jullie is daar al aan gerefereerd, hebben we de komende jaren ook ontzettend hard nodig. Ik hoef maar één thema te noemen als de energietransitie waar we het met zijn allen de laatste tijd heel erg over hebben, denk aan alle zonnepanelen die op daken gelegd worden, denk aan alle huizen die we van het gas af willen hebben, daar heb je gewoon vakmensen voor nodig en die worden opgeleid in het mbo. Dus mijn waardering daarvoor en ik hoop dat veel van die mensen ook zich zullen opgeven voor zo'n studie, want eigenlijk laten alle cijfers zien dat we de komende jaren een tekort gaan hebben aan deze vakmensen. In navolging van deze woorden kan ik dus ook van harte de motie van mevrouw Nunnely omarmen, die door meerdere partijen is ondertekend, motie 3, 'Trots op het mbo'. De motie spreekt over een gezamenlijke aanpak te ontwikkelen, samen met de mbo-instellingen waarin het belang van het mbo en de waardering voor mbo'ers tot uiting komt. Ik ga hier heel graag mee aan de slag. Ik ga dit inderdaad ook doen in gezamenlijkheid met de mbo-instellingen. Waar ik zelf bijvoorbeeld aan denk, om hier alvast een idee te droppen, maar dat is een idee dat ik vooral ook met de studentenvereniging van het mbo en de mbo-instellingen zelf zal moeten bespreken, is bijvoorbeeld naar voorbeeld van de Eureka-week, die de universiteiten kennen, om te kijken of we ook zoiets kunnen introduceren voor de mbo-studenten. Om ze hier zich welkom te laten voelen, om ze kennis te laten maken met de stad daar waar ze dat nog niet zijn, en om daar ook een goede gesprekspartner als gemeente voor de mbo-instelling te zijn op allerlei issues die spelen, denk bijvoorbeeld aan studentenhuysvesting, om er maar een te noemen. Dus daar ga ik graag mee aan de slag, dus die kan ik omarmen. Dan hebben we nog motie 1. Als ik mij niet vergis had de heer Versnel daar ook al het een en ander over gezegd, dus misschien ten overvloede, maar in ieder geval voor alle zekerheid, die omarm ik ook. Wat

goed is hier te weten is dat we heel erg inzetten ook juist op die BBL-trajecten, omdat we hier een heel mooie combinatie hebben van enerzijds dat de student in kwestie salaris krijgt, dus minder de neiging heeft om zijn studie niet af te maken en voor het geld te gaan, omdat dat noodzakelijk is of wat dan ook. Nee, de student werkt vier dagen in de week en krijgt daardoor salaris en volgt één dag in de week onderwijs. Daarbij komt ook nog dat de student in kwestie werkervaring kan opdoen en dat is ook van belang omdat heel veel studenten die afstuderen vaak geen werkervaring hebben en daardoor weer heel makkelijk op die arbeidsmarkt terecht kunnen. Dit is iets wat hier ook erg mooi samenkomt. En last but not least, door deze combinatie zie je vaak dat studenten ook daardoor hun opleiding wel afmaken en hun diploma halen, wat we heel belangrijk vinden, omdat ze al die werkervaring en het salaris hebben. Dus deze kan ik omarmen. We gaan er blijvend op inzetten wat mij betreft. Dan komen we bij de laatste motie die ingediend is. De motie, ook van de heer Engberts. We hebben het er in de wandelgangen inderdaad al een beetje over gehad met elkaar. Ik snap de strekking van de motie heel erg goed. Sterker nog, dit is een werkwijze zoals u wellicht weet want u loopt langer mee, zeg ik tegen de heer Engberts via de voorzitter, die we ook hebben toegepast in het verleden. We zijn hier pas twee jaar mee gestopt en dat was omdat de voorlopige cijfers ten aanzien van het VSV heel vaak een vertekend beeld gaven van de werkelijkheid. We zagen dat de definitieve cijfers die een aantal maanden later gepresenteerd werden echt heel anders waren dan de voorlopige cijfers. Die cijfers krijgen we via DUO, en die deel ik uiteraard gelijk met u zodra ik ze heb. Dat zullen we blijven doen, één keer per jaar richting u. Dan heeft u ook meteen een goed beeld om hoeveel VSV'ers het gaat, in plaats dat we u eerst een vertekend beeld geven om dat later te moeten corrigeren. Het kost ons ook ambtelijk iets minder werk om twee keer hetzelfde te vragen. Dus nogmaals, ik snap de strekking, maar om die reden ontraad ik deze motie. Voorzitter, als ik me niet vergis hebben we dan alles zo te pakken.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dan zie ik u nog één aanvullende vraag van de heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja, nee, met deze uitleg. Als het alleen maar kan door de cijfers van DUO te gebruiken dan heeft zo'n motie geen zin. Dan trek ik hem in.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Helder, dank u wel. Ik heb geen toezeggingen gehoord, wel advisering op de voorliggende moties. Daarmee is dit punt voldoende behandeld en sluit ik hierop de beraadslaging.

10.2 Tweeminutendebat over 'Monitor Werk & Inkomen 1^e tertaal 2022 en de Wereldhavendagen', aangevraagd door het lid Nunnely

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). We gaan door naar het volgende punt. Tweeminutendebat 'Monitor Werk & Inkomen 1^e tertaal 2022 en de Wereldhavendagen', aangevraagd door het lid Nunnely, agendapunt 10.2. Dan geef ik het woord aan mevrouw Nunnely.

Mevrouw **NUNNELY** (d66). Ja, dank u wel voorzitter. Er zijn op dit moment ontzettend veel vacatures in onze prachtige stad en haven. Er worden zelfs meer banen aangeboden dan dat er mensen beschikbaar zijn en ondanks deze ontwikkelingen zien we veel Rotterdammers met een afstand tot de arbeidsmarkt en een mismatch tussen opleidingen en de moderne banen. De Monitor Werk & Inkomen vanuit het eerste tertaal van 2022 toont ook aan dat we hier onze doelstellingen nog niet altijd helemaal behalen om jongeren te laten uitstromen naar werk en onderwijs. Met de Wereldhavendagen van afgelopen weekend vers in mijn geheugen is eigenlijk de vraag aan de wethouder hoe we alle talenten van de stad

kunnen benutten en hoe kunnen we de talenten op deze manier inzetten voor de haven en daarbij hoe we eigenlijk dus Rotterdam tot een leer- en een ontwikkelstad kunnen maken. Ik verzoek dan ook aan de wethouder in hoeverre kunnen we de potentie, de talenten zodanig meenemen om de stad nog meer kracht bij te zetten om bij de aanpak RAP010 het duurzaam aan het werk helpen van jongeren in de haven en andere cruciale sectoren als prioriteit integraal in te zetten. Ik wil hier dan ook een motie voor indienen, 'Leerstad Rotterdam'. Ook door verschillende partijen ondertekend, maar tegelijkertijd ben ik ook wel heel benieuwd naar het antwoord, of tenminste hoe de wethouder de aanpak ziet.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Mevrouw Nunnely heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Leerstad Rotterdam

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 8 september 2022 ter bespreking van onderwerp 10.2 'Monitor Werk & Inkomen 1e tertaal 2022 en de Wereldhavendagen';

constaterende dat:

- ondanks de huidige krapte op de arbeidsmarkt er nog steeds veel Rotterdammers zijn met een afstand tot de arbeidsmarkt;
- er op dit moment in Nederland voor elke 100 werklozen 143 vacatures beschikbaar zijn (CBS, 2022);
- momenteel onderzocht wordt waar de inzet van algoritmes tijdens werving- en selectieprocedures een belemmerende functie kunnen hebben voor werkzoekende Rotterdammers;
- ondernemers graag samenwerken met mensen die nu een uitkering ontvangen en open-minded willen meekijken naar het realiseren van een passende match om Rotterdammers aan het werk te helpen;

overwegende dat:

- Rotterdam nog steeds meer dan 34.000 uitkeringsgerechtigden telt, terwijl er in heel veel sectoren (zoals in de industrie, zorg, onderwijs en horeca) tekorten zijn;
- er ontzettend veel arbeidsgeschikte uitkeringsgerechtigde Rotterdammers ingezet kunnen worden om deze tekorten aan te vullen en deze groep mensen nieuwe energie te geven middels een baan waar zij voldoening uit kunnen halen;
- ondernemers in de zorg, haven, veiligheidssector en horeca staan te schreeuwen om nieuwe arbeidskrachten;

verzoekt het college:

- om de ambities van Rotterdam als leer- en ontwikkelstad kracht bij te zetten, bij de totstandkoming van het plan van aanpak van RAP010 het duurzaam aan het werk helpen van jongeren in de haven en andere cruciale sectoren als prioriteit integraal te borgen;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. J.M. Nunnely, D.A. van Groningen, S. Soytekin, T. Kind, S. Ceulemans en G.J. Engberts

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Zijn er nog andere bijdragen, vragen op dit punt? Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Voorzitter, vandaag zijn we Rotterdam en dat is toch wel de stad van de handen uit de mouwen, tenminste, dat principe heb ik altijd meegekregen en dat past ook eigenlijk wel een beetje bij de Rotterdamse VVD. Want wij zouden het fantastisch vinden als iedereen aan het werk kan. Helaas is dat niet zo, want we hebben nog steeds 34.000 uitkeringsgerechtigden. Terwijl er in de horeca, in de zorg, mevrouw Nunnely zei het al, enorm veel handjes nodig zijn. En zelfs in de winkelstraten zien we op steeds meer deuren de bordjes hangen met: personeel gezocht. Bij de slager, de bakker en de koffietent op de hoek. Gelukkig zouden wij Rotterdam niet zijn als we hier ook niet werk van zouden maken en is het college al druk bezig om te zorgen dat mensen aan het werk kunnen, willen en ook de mogelijkheden weer zien, en dat we dingen als discriminatie ook aanpakken. We hebben een ontzettend mooi initiatief, RAP010, volgens mij gaat dat het paradepaardje worden. Want wij onderschrijven dat zeer. Er zitten mooie initiatieven in om mensen weer aan het werk te krijgen. En de afgelopen periode hebben we ook leerwerkakkoorden gesloten. Ik weet dat er onlangs een evaluatie is geweest en ik ben toch heel erg benieuwd om van de wethouder te horen wat nu precies het proces hierna is. Want wij vinden het belangrijk om hiervan te leren en dat we ook zorgen dat we ons focussen op die successen, want die hebben we gewoon knetterhard nodig. En in het kader van leren, ondersteunen wij natuurlijk ook heel graag deze prachtige motie van D66, 'Leerstad Rotterdam'. Wat mij betreft iedereen weer lekker aan het werk.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Andere bijdragen? Mevrouw Vlieger.

Mevrouw **VLIEGER** (gl). Ja, we hebben het net natuurlijk ook al mooi gehad over de krapte op de arbeidsmarkt dus ik ga niet alles herhalen. We zien de noodzaak van het probleem. Daarom hebben we het hier ook nog een keer over. Het is heel belangrijk voor studenten natuurlijk om te kijken wat we hun kunnen bieden om goed aan te sluiten op wat er nodig is op de markt. Ik was dan ook erg blij toen ik afgelopen week gesprekken had op het Albada College waar mij verteld werd over het jaarlijkse overleggen die plaatsvinden tussen werkgevers, scholen en andere betrokkenen om te kijken welke opleidingen hard nodig zijn om in te investeren zodat het goed aansluit op wat er nodig is in onze stad, in ons land et cetera. Dat wordt dus al gedaan. Daarnaast ben ik heel erg blij met de IT-campus die er is, waar we als gemeente ook goed in faciliteren en waar we aan hebben bijgedragen. Het lijkt me goed dat we dit soort dingen blijven doen. Het voorbeeld als de IT-campus is geweldig en dat moeten we blijven doen, extra stimuleren en kijken waar we dat in andere sectoren wellicht ook zouden kunnen doen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Nog andere sprekers? Nee? Dan ga ik naar de heer Versnel voor de beantwoording.

De heer **VERSNEL** (vvd) (wethouder). Dank u wel. Om met mevrouw Nunnely te beginnen, ja, die haven is natuurlijk ongelooflijk belangrijk voor de stad. Er werken heel veel mensen, het is echt een heel belangrijk onderdeel van de infrastructuur waardoor onze kwaliteit van leven hier zo hoog kan zijn, alle goederen komen hier netjes binnen. Gas, LNG, nu superactueel, er zijn op dit moment 81 van die LNG-tankers onderweg, niet allemaal naar Rotterdam maar naar Europa en wij hebben hier een van die megaterminals waar 16 miljard kuub gas in kan worden opgeslagen. Nou, dat zijn aantallen die u helemaal niets zeggen, mij ook niet, maar het is heel erg veel. Ik was daar vanmiddag over aan het appen met een aantal deskundigen en eentje maakte de briljante opmerking: 'dankzij Rotjeknor komen we warm de winter door'. Ik dacht: die wil ik nog even meegeven hier in de gemeenteraad. Maar

met andere woorden, die Rotterdamse haven is superbelangrijk, daarover is geen twijfel mogelijk, en die kan alleen maar functioneren als we daar natuurlijk ook de goed opgeleide mensen voor beschikbaar hebben. Als dat misgaat, dan gaat er in onze stad heel veel mis. Dus natuurlijk is er ons ook alles aan gelegen om te voorkomen dat we daar ook krapte krijgen in de vitale en in de sleutelberoepen in dat grote havencomplex. Daar werken we ook al heel lang op samen. Natuurlijk met het havenbedrijf, met Deltalinqs, de koepelorganisatie van een heel groot deel van de havenbedrijven en natuurlijk ook met onderwijsinstellingen. Met de mbo's, de roc's en overigens ook met de hbo's en de universiteiten. Dat doen we voor een deel onder die noemer van de leerwerkakkoorden. We hebben in de afgelopen drie jaar behoorlijk wat ervaring daarmee opgedaan, met wat effectieve manieren zijn om mensen voor te bereiden en eigenlijk aan te trekken voor zo'n baan ergens in de haven. En dat is met wisselend succes, kunnen we zeggen. Er is inderdaad een evaluatie geweest die bij mijn weten ook al richting de gemeenteraad is gestuurd. En samen met de partners waarin we daarmee samenwerken proberen we nu echt heel scherpe keuzes te maken in: wat willen we nu in de komende jaren. Dat is in eerste instantie LWA deel 2, maar uiteindelijk het grote Rotterdams Arbeidsmarktperspectieffonds. Wat willen we daar nu echt doorzetten? Want uiteindelijk heeft het alleen maar nut als wij mensen weten aan te trekken, als we die goed weten op te leiden en als daar eindelijk dan ook echt een baan voor is waar zo iemand dan uiteindelijk zin in heeft en ook goed voor is opgeleid. En dat is nog geen sinecure, dat is nog best ingewikkeld.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Mevrouw Nunnely heeft nog een vraag.

Mevrouw **NUNNELY** (d66). Ja, dank u wel voorzitter. Mijn vraag ook met het opleiden is in hoeverre de onderwijsinstellingen, de mbo-instellingen maar ook de organisaties in staat zijn om echt op een andere manier op te leiden om toch vraag en aanbod met elkaar te matchen? Want 8000 vacatures in de haven, dat vraagt natuurlijk ook om tradities los te laten aan de voorkant.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Versnel.

De heer **VERSNEL** (vvd) (wethouder). Dank. Ja, het is dus echt iets dat we samen moeten doen. Want het ontbreekt die onderwijsinstellingen niet aan het vermogen om die mensen goed op te leiden. Waar het nu nog aan ontbreekt, is mensen die er ook voor kiezen om zo'n baan in de haven uiteindelijk te willen. Daarin moeten we dus beter worden, om mensen daartoe een stuk te verleiden, te zorgen dat mensen ook die opties duidelijk kennen. Want als je wilt dat mensen andere keuzes maken, begint het ermee om andere opties aan te dragen. En dat proberen we dus gezamenlijk te doen. Dat doen we in het kader van dat Rotterdams Arbeidsmarktperspectieffonds. Dat is er echt voor om ervoor te zorgen dat we vanuit een duidelijke human capital agenda als stad zorgen dat we voldoende mensen hebben op de sleutelposities in onze maatschappij en daar is de haven dus een heel belangrijk onderdeel van. Maar het duurt nog wel even voor we daar zijn. Mevrouw Verkoelen heeft me daar ook in het eerste debat over het coalitieakkoord op bevraagd. We willen dit echt samen doen met die partners, want het heeft geen zin als we daar als gemeente voortdurend de vragende partij in blijven. Het is uiteindelijk een gedeeld belang, maar dat betekent ook dat je het samen over de dingen eens moet worden. En wat ik heb toegezegd, en dat wil ik graag herhalen, is dat we voor het eind van het jaar met een duidelijk plan van aanpak komen hoe we in het volgende jaar dat Rotterdams Arbeidsmarktperspectieffonds helemaal in een vorm gieten, waar we ook de funding vandaan willen halen, want dat is een heel belangrijk vraagstuk als we het daarover hebben. En uiteindelijk dus ook op wat voor manier de leerwerkakkoorden daarin een rol krijgen. Dus ik kan u nu nog niet precies schetsen hoe, behalve dat dit het proces is dat we dus echt op

een goede manier proberen te doen, omdat we er heel erg van afhankelijk zijn als Rotterdamse maatschappij, dus we willen gewoon dat het goed gebeurt. En dan ten slotte mevrouw Vlieger, u heeft veel gezegd waarmee ik het eens ben. De IT-campus is inderdaad echt een heel waardevol ding in Rotterdam. Dat zou inderdaad een format kunnen zijn dat navolging verdient in het kader van de haven, dus daar zullen we ook nadrukkelijk naar kijken. De motie omarm ik overigens.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Eigenlijk is het een debat zonder interrupties, maar ik heb het net ook toegestaan, en ook indachtig het nieuwe vergadermodel geef ik u ook nog even het woord zolang u nog tijd heeft is het goed. Nu moet ik wel zeggen dat de klok niet helemaal de werkelijke stand van zaken weergeeft, maar aangezien we nog maar één debat op de lijst hebben, de tijd loopt achter wel gewoon door, dus we hebben ook goed zicht. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Dank u voorzitter. Ik zal proberen het kort te houden. U schetste net waar u mee bezig bent. Het lijkt me hartstikke mooi, ik kijk ook uit naar uw plan. We hebben wel vaker bij de wethouder Haven destijds aangegeven dat het ook belangrijk is dat wij de trots voor die haven uitstralen. Want als u aangeeft dat mensen de haven ook niet weten te bereiken, dan hebben we daar volgens mij ook een rol in te spelen. Wellicht zou het interessant kunnen zijn en dat wil ik u bij u toetsen, om eens echt te achterhalen wat nu de motivaties van mensen zijn om bijvoorbeeld niet in die haven te gaan werken. Wij denken soms dat het bereikbaarheid is of het imago, maar wellicht zijn het ook andere factoren. Zou het niet interessant voor ons om dat wel te weten?

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Versnel.

De heer **VERSNEL** (vvd) (wethouder). Ja, dat zou het zeker. Ik zou het eerlijk gezegd verwijtbaar vinden als we daar nog niet zicht op hebben, dus wat ik graag wil doen. Heel eerlijk gezegd, het kan zijn dat aan de kant van Deltalinqs, de havenbedrijven, in samenwerking met ook de portefeuillehouder, daar ook al echt een kennisopbouw is, maar dat heb ik nu niet paraat.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Dan concludeer ik dat we hiermee dit agendapunt voldoende hebben behandeld. Er werd even gerefereerd aan een toezegging, maar dat was een toezegging die al gedaan was in de commissie, dus die gaan we niet nog een keer noteren, want dan blijven we bezig. Dus daarmee sluit ik de beraadslaging op dit punt.

11. MOTIE VREEMD AAN DE ORDE VAN DE DAG

11.1 *Motie vreemd aan de orde van de dag over 'Een mindervalide toegang tot stadhuis via tuinzijde!', aangevraagd door de leden Verkoelen, Vlasblom en Vlieger*

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dan ga ik over naar het laatste punt op de agenda voor vandaag. Dat is de motie vreemd aan de orde van de dag over toegankelijkheid tot het stadhuis via tuinzijde, aangevraagd door de leden Verkoelen en Vlasblom. En mevrouw Vlieger, ja, excuus. Dan wil ik nog even de gang van zaken bij een motie vreemd aan de orde van de dag in herinnering brengen. Dat is namelijk dat de indiener de motie indient met een korte toelichting, evenals de mede-indieners, die ook een korte toelichting mogen geven. Er is in de regel geen reactie van de andere fracties. Vervolgens volgt een korte reactie van de zijde van het college. Dan geef ik dus het woord aan mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Kunt u aangeven wie van het college antwoord geeft?

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Ik had op mijn lijstje de heer Simons, maar de heer Struijvenberg neemt dat waar.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Dank u wel voorzitter. Ja, het is voor mij op het moment altijd nog een beetje vaag wie wat doet binnen het college, maar dan is het mij duidelijk. Dank u wel. Voorzitter, juist een openbaar gebouw als het stadhuis heeft een grote publieke functie voor Rotterdam en zou een voorbeeld moeten zijn dat iedereen welkom is. Een huis dat inclusie en saamhorigheid zou moeten uitstralen. Hoe groot is dus de verbazing dat een toegang voor mensen met een fysieke beperking tot het stadhuis aan de tuinkant volledig mist. Het regent klachten na klachten na klachten. Het gemopper van bruiloftsgasten, toeristen, Rotterdamse bezoekers is dagelijks erg merkbaar in de hal. Natuurlijk hebben we een monumentale toegang aan de voorkant van het stadhuis, maar deze is lang niet altijd open en daar zit het probleem. Als er activiteiten zijn, evenementen en om 17.00 uur 's middags gaat deze deur dicht. Het stadhuis zou altijd voor iedereen open moeten zijn. Voor een gewoon bezoekje, een bruiloft of voor het bijwonen en inspreken voor een vergadering. In 2019, daar wil ik even op wijzen, is dit al eerder aan de orde gesteld door de ChristenUnie en DENK, laat ik daar duidelijk over zijn. Toen is daar veel onderzoek naar gedaan en is er van alles bedacht. Er is een oplooplek gekomen in de tuin. Het is allemaal leuk en aardig, maar het lost het nog niet echt op. Er zou een knop komen, dan konden we bellen. Ja, het is allemaal heel ingewikkeld, het werkt allemaal niet goed. Het zou onuitvoerbaar en niet betaalbaar zijn. Toch blijft 50PLUS Rotterdam samen met BIJ1 en met GroenLinks vinden dat dit onacceptabel en onvoldoende is. Daarom komen we toch nog maar een keertje opnieuw met deze motie waarin wij pleiten voor zowel aan de voorkant aanwezig een toegang tot het stadhuis als aan de tuinkant voor mensen met een fysieke beperking. Voor onze ouderen die misschien wat minder ter been zijn, voor ouders met kinderen en dus ook kindervriendelijk, voor mensen met welke beperking dan ook, maar voor alle Rotterdammers vooral. Wij denken dat er een goedkopere oplossing, tijdelijk, op wat voor manier dan ook, toch echt bedacht moet gaan worden. Vandaar deze motie die ik indien namens de andere twee ook, die zelf hun eigen toelichting kunnen geven. Dank u.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Mevrouw Verkoellen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Toegankelijkheid tot stadhuis via tuinzijde!

"De gemeenteraad van Rotterdam in vergadering bijeen op 8 september 2022 ter bespreking van Motie Vreemd aan de Orde van de Dag;

constaterende dat:

- ondanks een toegang voor personen met een fysieke beperking aan de voorkant van ons stadhuis, een dergelijke toegang tot stadhuis vanuit de binnentuin tot op heden ontbreekt;
- er inmiddels grote verbazing heerst over dit gegeven en er ook klachten over binnenkomen van o.a. bruiloftsgasten, reguliere bezoekers en werknemers;

overwegende dat:

- ondanks de aanwezigheid van een toegang voor mensen met een fysieke beperking aan de voorkant van het stadhuis, deze regelmatig gesloten en/of versperd is door opbouw en het houden van evenementen voor de ingang van het stadhuis;
- deze toegang stipt om 17.00 sluit;

- stadhuis zelf ook verschillende evenementen host, waaronder bruiloften, en bruiloftsgasten met het betreden tot de tuin hinder ondervinden door het gebrek van zo een dergelijke toegang;
- ons stadhuis dienst doet als openbare ruimte waarbij wij alle Rotterdammers verwelkomen;
- ons stadhuis regelmatig bezoekers en insprekers ontvangt bij de (raads)vergaderingen;
- de gemeente Rotterdam staat voor inclusiviteit en dus ook voor onze bezoekers met een fysieke beperking;
- de gemeente Rotterdam, en dus stadhuis, een voorbeeldfunctie heeft en juist dit soort zaken op orde zou moeten hebben;

draagt het college op:

- een toegang te creëren voor mensen met een fysieke beperking voor de ingang tot het stadhuis aan de binnentuin;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen, M.M. Vlasblom en L.S. Vlieger

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Dan ga ik door naar mevrouw Vlasblom.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). Ja, dank voorzitter. Wij zagen deze motie voorbijkomen in iBabs en waren meteen ontzettend blij, want BIJ1 staat voor radicale gelijkwaardigheid. Dank ook aan de fractie van 50PLUS dat ze het validistische taalgebruik van mindervaliden wilden veranderen naar toegankelijkheid, want wij kunnen er echt nog wel wat van leren om iedereen met een mentale of fysieke beperking nog een groot deel of een even gelijkwaardig deel van onze samenleving uit te laten maken. Dus daarom ondersteunen wij deze motie en willen wij ook echt meegeven aan de wethouder dat mensen met een fysieke beperking echt niet willen worden weggesluisd met kleine en moeilijke maatregelen, maar van elke mogelijke ingang gewoon gebruik moeten kunnen maken. Want zij zijn niet minder valide, zij zijn net zo valide als wij allemaal. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Dan geef ik het woord aan mevrouw Vlieger.

Mevrouw **VLIEGER** (gl). Ja, dank u wel. Als GroenLinks Rotterdam zijn we natuurlijk ook hartstikke blij met deze motie, want het is nog steeds niet veranderd. Als GroenLinks Rotterdam staan wij voor een toegankelijke stad en een toegankelijk Rotterdam. Dat begint natuurlijk bij jezelf, bij dit huis. Daarom ben ik trots op het initiatiefvoorstel dat de vorige raadsperiode door mijn collega Astrid Kockelkoren is ingediend en ook trots op het feit dat ik zelf ook al een heel mooi pluspuntje heb om te benoemen vandaag, namelijk mijn heikel puntje dat ik had in de eerste week dat ik hier op het stadhuis rondliep, het feit dat wij een mindervalidentoilet hebben. Validistisch taalgebruik, zoals mijn collega net ook al aangaf, dat niet meer kan in deze tijd. Ik ben heel blij om u te laten weten dat binnenkort dat gaat veranderen, dat we hier toegankelijk taalgebruik gaan gebruiken en dat wij gaan aangeven dat dit een toegankelijk toilet is, waar iedereen gebruik van kan gaan maken. Ik vond het ontzettend fijn om te horen dat het zo goed werd opgepikt door onze medewerkers en ik ben ook heel erg blij dat het zo positief was en het dat ook doorgezet zal worden in andere beleidsvormen. Het is namelijk validistisch taalgebruik om mensen als mindervalide te

bestempelen, als minder dan, en dat zijn ze niet. Het zijn mensen net zoals jij en ik en die verdienen het om ook gewoon zo behandeld te worden. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Struijvenberg voor de advisering.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Dank u voorzitter. Toen ik deze motie las was ik verbaasd. Maar om de reden die mevrouw Verkoelen nu net al even zelf noemt. Dat is dat er in 2019 inderdaad zo'n motie is ingediend, weliswaar niet door 50PLUS, maar wel ondertekend ook door 50PLUS, dus daarmee eigenlijk ook ingediend, of mede-ingediend, zo noemen we dat geloof ik dan. Toen is er van alles onderzocht hoe we dit zouden kunnen regelen. Daar waren ook wat beperkingen in hè, bijvoorbeeld een hellingbaan. Die moet niet te steil zijn natuurlijk, want anders heb je dat. Als je hem vlak maakt gaat hij over de weg heen die daar loopt, dus dat gaat dan weer niet. Een monument kent ook beperkingen om daar van alles uit te slopen. Het is toen allemaal bekeken en toen kwam men tot de huidige oplossing: zo zou het wel kunnen. En naar ik heb meegekregen was dat naar de tevredenheid van de indieners van de motie zo ook akkoord bevonden en de motie werd dan dus ook afgedaan, want dat doe je dan. En dan is het toch een beetje vreemd als een partij ergens om vraagt en zijn zin krijgt en vervolgens zegt: ja, wat is dat nu, er is iets niet goed geregeld. Het is zo geregeld omdat ook 50PLUS onder andere en ook andere partijen het graag op die manier ook wilden regelen. Om redenen die ook destijds gewisseld zijn en akkoord bevonden werden. Dus dan verbaast het me toch dat er dan nu wordt gezegd: er moet natuurlijk een ingang komen daar. Dat is toen allemaal gewisseld. Dat is drie jaar geleden voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Wethouder, ik zie mevrouw Verkoelen staan. Dat is eigenlijk geen mores in dit stijfiguur. Bovendien heeft mevrouw Verkoelen geen tijd meer. Alleen maakt u het me wel moeilijk in de wijze van beantwoording om dan niet een debat toe te staan. Dus misschien kunt u me daar een klein beetje bij helpen. Ik ga mevrouw Verkoelen niet het woord geven dus ik geef u weer gewoon het woord, maar probeer mijn raadsleden niet zoveel te triggeren.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Uit te dagen voorzitter, dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dat ze tot een reactie verleid worden.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Voortschrijdend inzicht wethouder.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Als u dat zo zegt dan kan ik me op zich daar helemaal in vinden, maar ik heb niet gekozen voor het instrument motie vreemd aan de orde van de dag. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Ja, nee, maar dat vind ik prima. Dit is dan mijn reactie. Dat is toch niet zo gek als dit de voorgeschiedenis is, dat ik dit u even meegeef. Er zijn natuurlijk ook wat nieuwe raadsleden die dat misschien helemaal niet weten. Ik vind het wel belangrijk om dat mee te geven. Voorzitter, het is om die reden dat ik deze motie toch vandaag ontraad, om nu even hier tussen neus en lippen nadat er toen allemaal onderzoek is gedaan, allemaal met elkaar besproken is, om dan nu even te zeggen: o trouwens, boem. Dan doen we het even, motie vreemd aan de orde van de dag, stemmen, klaar. Drie jaar lang vonden we dit goed, maar nu doen we het even zo. We weten niet eens hoeveel het kost, wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn. Die hellingbaan heb ik al uitgelegd, enfin, zo moeten we dit soort zaken niet regelen voorzitter. Dank u wel. Ik ontraad de motie.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Oké, de advisering is in elk geval heel helder. Daarmee sluit ik dan ook de beraadslaging op dit punt. Dan zijn we aan het eind gekomen van alle inhoudelijke agendapunten en komen we zo toe aan het stemvenster voor de ingediende moties. Ik stel voor even tien minuten te schorsen, vijf minuten te schorsen, dat vind ik ook prima. Tien minuten te schorsen en dan komen we hier om 16.25 uur weer samen voor de stemmingen.

(De vergadering is geschorst.)

Heropening

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dames en heren, kunt u gaan zitten op uw stoelen? We wilden graag om 16.25 uur verder en iedereen wil volgens mij heel graag naar huis om ook thuis te kunnen avondeten. Ik geef u alvast even een huishoudelijke mededeling dat de heer Becker is gepaard met mevrouw Bokhove en zij derhalve niet zullen deelnemen aan de stemmingen en dat mevrouw Maassen is gepaard met de heer Moti en zij dus ook niet zullen deelnemen aan de stemmingen.

12. Stemvenster

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dan zijn we nu gekomen bij de besluitvorming naar aanleiding van de debatten van vandaag en de moties die daarbij zijn ingediend. Als eerste is er natuurlijk ruimte voor stemverklaringen waarbij ik u wel wil verzoeken er enige terughoudendheid in te betrachten. Over een motie die u mede heeft ondertekend mag u geen stemverklaring geven, ik breng het u nog even in herinnering. En de stemverklaringen worden gegeven bij aanvang van de stemmingen over het desbetreffende agendapunt. We kunnen er ook voor kiezen om nu alle stemverklaringen in één keer te doen. Dan hebben we dat gehad, alles in één keer. Dan zie ik als eerste mevrouw Verkoelen voor een stemverklaring.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Niet direct een stemverklaring. Ik wil even aangeven dat bij agendapunt 8.2, wij in overleg met de Partij voor de Dieren hebben besloten die motie in te trekken omdat de burgemeester had aangegeven dat hij hem afwees omdat hij alles heeft toegezegd. Daarom, en dat hebben we nog even in overleg gedaan met de burgemeester, trekken wij die dus terug.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Dus de motie onder agendapunt 8.2 'Hoe staat het met de dienstreizen van burgemeester Aboutaleb!' wordt ingetrokken. Daar was één motie. Mevrouw Aafjes-van Aalst.

Mevrouw **AAFJES-VAN AALST** (lr). Dank u voorzitter, ik heb een stemverklaring bij nummer 11. Ondanks de sympathieke insteek van deze motie stemt mijn partij tegen. De uitvoerbaarheid is op dit moment niet haalbaar en de huidige bel aan de voor- en achterzijde is op dit moment het beste alternatief, ook na 17.00 uur gewoon bereikbaar.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja voorzitter, ook een stemverklaring over de motie vreemd. Ik vond het een erg lastige afweging. We hebben eerder die motie ingediend en we kunnen ons ook helemaal vinden in het verhaal van de wethouder. Maar het onderwerp is wel superbelangrijk dat het op de agenda blijft. En als we nu de motie zo mogen uitleggen, en context is belangrijk hè bij het aannemen van een motie, dus als we de motie zo mogen uitleggen dat

er gewoon een update komt, is er een nieuw inzicht? Want er zijn niet alleen nieuwe raadsleden maar ook nieuwe ambtenaren. Hebben die een nieuw idee, om dat dan nog te bekijken, en voor de rest vooral het onderzoek niet over te doen. Als we het zo kunnen interpreteren zou dat wat mij betreft reden zijn om voor te stemmen en dat zal ik dan ook doen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Een stemverklaring van de heer Elbay.

De heer **ELBAY** (d66). Ja, dank voorzitter, bij motie 11.1, een mindervalidentoegang tot het stadhuis via tuinzijde, daar zullen wij tegenstemmen. Ook gezien het feit dat dit in 2019 is onderzocht en als afgedaan is verklaard. Verder wil ik toch wel de wethouder verzoeken om het systeem en de veiligheid hieromtrent uit te zoeken. We hebben het zojuist nog even kort met hem hierover gehad. Misschien een rekbare helling, maar dat zou hij wel willen uitzoeken, om de uitvoerbaarheid van deze motie toch wel enigszins op een andere manier te bewerkstelligen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Dank voorzitter, ik heb een stemverklaring vanuit mijn fractie over de motie 'Niet aan deze tafel'. Wij zullen tegen deze motie stemmen, niet omdat we geen sympathie hebben voor de inhoud, maar omdat datgene wat in het dictum staat, niet helemaal juist is. Daarin staat dat de gemeente Rotterdam het participatietraject heeft beëindigd. Onzes inziens is dat feitelijk onjuist, dus dat is de reden waarom wij tegen zullen stemmen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, ik ging staan om te zeggen dat ik die motie vreemd niet zou gaan steunen, omdat hij al eerder is uitgevoerd. Maar met de lezing van mijnheer Vonk ben ik eigenlijk van mening veranderd. Ik leg hem precies hetzelfde uit als de heer Vonk, permitteer ik me dan nu maar even, en dan ga ik dus voorstemmen. Dank.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Mevrouw Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Ja voorzitter, de heer Vonk en de heer Segers geven nu een invulling aan de motie, maar tegelijkertijd ben ik benieuwd of de wethouder die invulling überhaupt zou accepteren, want dat maakt hem natuurlijk wel weer anders.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Het spijt me mevrouw Mohamed-Hoesein, de beraadslagingen zijn gesloten, ook op dit punt. We hebben de gelukkige omstandigheid dat de wethouder wel aanwezig is, maar ik ga toch echt niet de beraadslagingen openen. We zijn toe aan de stemverklaringen en die mogelijkheid geef ik u nog.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Ja voorzitter, met dat in het achterhoofd, we hebben dit punt van de toegang tot het stadhuis via de tuinzijde en de toegankelijkheid daarvan in het verleden ook al geagendeerd. We vinden het belangrijk punt, maar we zien de verklaring van de wethouder en zijn toegezegde inspanningen op dit punt en specifiek op deze in-uitgang als voldoende om te kunnen borgen dat op het moment dat er veranderingen mogelijk zijn, dat die zullen worden ingezet. Wij zullen tegenstemmen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Coşkun.

De heer **COSKUN** (sp). Ja voorzitter, de heer Vonk zei het al, je kan niet tegen die tekst zijn. Een verzoek om toch te zoeken naar voortschrijdend inzicht en nieuwe mogelijkheden, daardoor ging het CDA ook mee. Alleen heeft D66 blijkbaar buiten deze raadzaal ergens in de achterkamertjes die toezegging al bedongen. We kunnen hem niet meer horen van de wethouder maar hij heeft hem wel ergens gedaan, zegt de heer Elbay. En ik stel daarom ook voor, daarom zullen ook voor die motie stemmen, dan kunnen we dat bekrachtigen en dan kan de wethouder wat hij tegen D66 heeft gezegd ook bij het afdoeningsvoorstel voor de motie aan ons laten weten hoe hij dat doet.

De heer **ELBAY** (d66). Voorzitter, ik wil hier toch even op reageren.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Ik zie de heer Elbay staan. Er gaat hier nu niet op gereageerd worden want we zijn toe aan de stemverklaringen. Het debat, de beraadslaging op alle agendapunten is met uw aller instemming gesloten en die ga ik hier nu niet heropenen. We gaan dus zo meteen gewoon over tot stemming en verdere meningen over het al dan niet aannemen van moties kunt via uw eigen socialmediakanalen de wereld in helpen. Oké, mevrouw Van Groningen, een stemverklaring.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja, dank u voorzitter. Ik wil graag een stemverklaring doen bij de motie van agendapunt 8.1, de vierde motie, van GroenLinks, 'Raadskader toehoren voor de goede verstaander'. Eigenlijk zegt deze motie precies hetgeen de wethouder in zijn betoog heeft gezegd. Dan zou ik initieel zeggen: dan is hij overbodig. Maar ik vind het ook belangrijk dit signaal uit te dragen aan al die participanten en dit dus nog een keertje te onderstrepen, dus daarom adviseer ik mijn fractie om wel voor deze motie te stemmen. Dank u.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dan zie ik dat de stemverklaringen voldoende zijn afgegeven. Dan nog een korte toelichting. We stemmen via ons digitale stelsysteem. Als de stemming is geopend dan ziet u een lampje knipperen en drukt u op een van de knoppen, het plusje of het minnetje op uw desk. Op het scherm wordt dan zichtbaar wat uw stemgedrag is. U kunt uw stem wijzigen totdat de stemming is gesloten. Dan gaan we zo meteen over tot de stemmingen. De volgorde van de stemmingen bij agendapunt 8.1 is iets gewijzigd, want die gaat op volgorde van meest verstrekkend tot de lichtere moties. Dan is de meest verstrekkende motie de motie 3, 'Niet aan deze tafel'. Die zal dus als eerste in stemming worden gebracht en dan volgen de andere moties in volgorde zoals ingediend.

Motie 3: 'Niet aan deze tafel'. De motie is met 26 stemmen tegen verworpen. Voor stemden de fracties van GroenLinks, CDA, PvdD, PvdA, ChristenUnie, BIJ1, SP en 50PLUS.

Motie 2: 'Gelijke toeschouwers, gelijke kappen'. De motie is met 24 stemmen tegen verworpen. Voor stemden de fracties van ChristenUnie, GroenLinks, CDA, PvdA, PvdD, Volt, SP, BIJ1 en 50PLUS.

Motie 4: 'Raadskader toehoren voor de goede verstaander'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Bij agendapunt 8.2 is de motie ingetrokken, dus dan gaan we door met agendapunt 9.1, 'Het voorstel tot vaststelling van het afwegingskader voor sensoren'. Daar is één motie ingediend.

Motie 1: 'Europees samenwerken rondom artificial intelligence en algoritmen'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dan gaan we door naar agendapunt 10.1, Arbeidsinzet mbo. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) We moeten eerst nog het raadsvoorstel. Excuus, we gingen iets te snel. 'Het raadsvoorstel tot vaststelling van het Afwegingskader voor sensoren, datatoepassingen en artificial intelligence', alsmede de brief. Het voorstel is met 39 stemmen voor aangenomen. Tegen stemden de fractie van BIJ1.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). En dan gaan we dus wel naar agendapunt 10.1, Tweeminutendebat over 'Een sterke positie op de arbeidsmarkt, ook voor mbo-studenten', met een drietal moties, waarvan motie 2 is ingetrokken.

Motie 1: 'In gesprek met het mbo om te stimuleren dat studenten hun opleiding afmaken'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 3; 'Trots op het mbo'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dit was een tweeminutendebat, dus er zit geen voorstel bij. Dan gaan we naar het tweeminutendebat onder 10.2 over 'Monitor Werk & Inkomen 1^e tertaal 2022 en de Wereldhavendagen'.

Motie 1: 'Leerstad Rotterdam'. De motie is met 36 stemmen voor aangenomen. Tegen stemden de fracties van BIJ1, PvdD en SP.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dan gaan we naar het laatste agendapunt, 11.1, de motie vreemd aan de orde van de dag.

Motie 1: 'Toegankelijkheid stadhuis via tuinzijde'. De motie is met 24 stemmen tegen verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, BIJ1, CDA, ChristenUnie, GroenLinks, PvdD, PvdA, SP en Volt.

13. Sluiting

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dan zijn wij aan het einde gekomen van deze raadsvergadering. Ik dank u allen voor uw aanwezigheid en bijdrage en sluit hierbij de vergadering.

Inhoudsopgave

Onderwerp	Pagina
Opening	1081
In memoriam oud-burgemeester A. Peper	1081
Afscheid T.C. Hoogwerf als lid van de gemeenteraad	1083
Onderzoek geloofsbrieven van een nieuw benoemd lid van de gemeenteraad	1086
Beëdiging van een lid van de gemeenteraad	1087
Onderzoek geloofsbrieven van burgerleden van een commissie	1087
Beëdiging van burgerleden van een commissie	1088
Mededelingen	1089
Vaststelling van de agenda van de raadsvergadering van 8 september 2022	1089
Vaststelling van de notulen van de raadsvergadering van: 26 juni 2022 7 juli 2022	1090
Mededeling van de ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst 2022 week 27 tot en met 35	1090
Bijlage behorende bij de brief van burgemeester en wethouders met betrekking tot de voortgang Warmtebedrijf mei en juni 2022	1091
Bijlage behorende bij de brief van burgemeester en wethouders met betrekking tot de huurovereenkomst met Cruiseport Rotterdam	1091
Bijlage behorende bij de brief van burgemeester en wethouders naar aanleiding van een incident aan de Wolphaertsbocht	1092
Bijlage behorende bij de brief van burgemeester en wethouders naar aanleiding van een niet-natuurlijk overlijden	1092
Brief van burgemeester en wethouders inzake een update van de gebiedsontwikkeling van het Schiekadeblok	1092
Het voorstel tot aanwijzing van leden van het college van burgemeester en wethouders in de besturen van de gemeenschappelijke regelingen: a. twee leden in het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Rotterdam Den Haag; b. twee leden en twee plaatsvervangend leden in het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Gezamenlijke Brandweer voor het haven- en industriegebied van Rotterdam;	1092

Onderwerp	Pagina
c. twee leden in het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling DCMR Milieudienst Rijnmond; d. twee leden en twee plaatsvervangend leden van het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Nieuw Reijerwaard; e. twee leden en twee plaatsvervangend leden van het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Grondbank RZG Zuidplas; f. een lid en een plaatsvervangend lid van het Schadevergoedingsschap HSL-Zuid, A16 en A4.	
Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Blok T, Parkstad Zuid'	1093
Het voorstel tot onttrekking aan het openbaar verkeer van een gedeelte van de Aziëweg	1093
Debat over 'Niet aan deze tafel', aangevraagd door de leden Segers-Hoogendoorn en Biljoen	1093
Debat over 'Hoe staat het met de dienstreizen van burgemeester Aboutaleb!', aangevraagd door het lid Verkoelen	1129
Het voorstel tot vaststelling van het Afwegingskader voor sensoren, datatoepassingen en AI, alsmede de brief van het college over Governance Algoritmen	1149
Tweeminutendebat over 'Een sterke positie op arbeidsmarkt, ook voor mbo-studenten', aangevraagd door het lid Engberts	1156
Tweeminutendebat over 'Monitor Werk & Inkomen 1e tertaal 2022 en de Wereldhavendagen', aangevraagd door het lid Nunnely	1163
Motie vreemd aan de orde van de dag over 'Een mindervalide toegang tot stadhuis via tuinzijde!', aangevraagd door de leden Verkoelen, Vlasblom en Vlieger	1167
Stemvenster	1171
Sluiting	1174

Aldus ongewijzigd vastgesteld in de openbare vergadering op 29 september 2022.

De griffier,

De voorzitter,

